

VREG

uw gids op de
energiemarkt

Marktrapport 2017

Inhoudsopgave

1.	De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen	5
2.	Energieleveranciers.....	10
3.	Elektriciteits- en aardgasprijzen.....	46
4.	Conclusies.....	69
5.	Bijlagen.....	71

Lijst van tabellen

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2016 en 2017 in aantal toegangspunten	5
Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2016 en 2017 in aantal toegangspunten	6
Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet en het lokaal vervoernet	6
Tabel 4: Geleverd aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het vervoer- en distributienet	8
Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per netgebied op 31 december 2017 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit).....	10
Tabel 6: Actieve aardgasleveranciers per netgebied op 31 december 2017 (leveringen aan eindafnemers)	12
Tabel 7: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere elektriciteitsleverancier maakte	13
Tabel 8: Jaarlijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere aardgasleverancier maakte.....	15
Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet	17
Tabel 10: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan huishoudelijke afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet	19
Tabel 11: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet....	20
Tabel 12: Marktaandeel 2016 en 2017 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie.....	22
Tabel 13: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar	23
Tabel 14: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten).....	25
Tabel 15: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar.....	26
Tabel 16: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet	27
Tabel 17: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan huishoudelijke afnemers op het distributienet.....	29
Tabel 18: HHI aardgas	37
Tabel 19: HHI berekend op basis van marktaandelen in volumes.....	38
Tabel 20: C3 elektriciteit (in aantal toegangspunten).....	39
Tabel 21: C3 elektriciteit (in volume geleverde elektriciteit).....	40
Tabel 22: C3 aardgas (in aantal toegangspunten)	40
Tabel 23: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	61

Lijst van figuren

Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet	7
Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet	8
Figuur 3: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet	9
Figuur 4: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers (situatie op 31/12/2017)	11
Figuur 5: Doelgroepen van de aardgasleveranciers (situatie op 31/12/2017)	12
Figuur 6: Marktdynamiek elektriciteit	15
Figuur 7: Marktdynamiek aardgas	16
Figuur 8: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2017 uitgedrukt in geleverde energie	18
Figuur 9: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie ..	19
Figuur 10: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten	24
Figuur 11: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) in 2017 uitgedrukt in geleverde energie	28
Figuur 12: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie	29
Figuur 13: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers	34
Figuur 14: Verloop HHI marktaandelen elektriciteit	37
Figuur 15: Verloop HHI marktaandelen gas	38
Figuur 16: Verloop HHI elektriciteit en aardgas in volumes	39
Figuur 17: Looptijd elektriciteitscontracten	41
Figuur 18: Type elektriciteitscontracten	42
Figuur 19: Groene contracten op de huishoudelijke markt	43
Figuur 20: Looptijd aardgascontracten	44
Figuur 21: Type aardgascontracten	45
Figuur 22: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)	47
Figuur 23: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiecomponent voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	48
Figuur 24: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	49
Figuur 25: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	50
Figuur 26: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis)	51
Figuur 27: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis)	52
Figuur 28: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	53
Figuur 29: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)	54
Figuur 30: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiecomponent voor kleine professionele afnemers	55
Figuur 31: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers	56
Figuur 32: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers	57
Figuur 33: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)	58
Figuur 34: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiecomponent voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	59
Figuur 35: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	60
Figuur 36: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik die verwarmen met aardgas	61
Figuur 37: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)	62
Figuur 38: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)	63
Figuur 39: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	64

Figuur 40: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele aardgasafnemers met een verbruik van 116.280 kWh (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)	65
Figuur 41: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiecomponent voor kleine professionele afnemers	66
Figuur 42: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers.....	67
Figuur 43: Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers	68

Voorwoord

Bijna 15 jaar vrije energiemarkt in Vlaanderen: duidelijke evoluties!

De VREG reguleert de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt en zorgt voor transparantie. Omdat op 1 juli 2018 de markt in Vlaanderen 15 jaar volledig geliberaliseerd zal zijn, blikken we in dit marktrapport niet alleen terug op 2017, maar richten we in dit voorwoord onze blik ook wat verder terug in de tijd.

Er zal altijd discussie zijn over de succesgraad van een beslissing als de vrijmaking van de elektriciteits- en aardgasmarkten, maar duidelijk is dat de evoluties over de voorbije jaren de markt grondig veranderd hebben. Enkele voorbeelden:

- De voorbije tien jaar verdubbelde het aantal elektriciteits- en aardgasleveranciers per doelgroep. Keuze is een noodzakelijke voorwaarde opdat de vrijgemaakte markt voordelen voor de elektriciteits- en aardgasafnemers biedt.
- Het marktaandeel van de groep leveranciers met een kleiner aandeel neemt gestaag toe van 9,08% in 2015 naar 14,51% in 2016 tot 15,22% in 2017. Dit is een duidelijke indicatie van het vrijmaken van de markt voor kleinere leveranciers door verlies in marktaandelen van de grootste leveranciers.
- Waar de gezinnen zich eerder dan de kleinere bedrijven deden opmerken door de bereidheid om van energieleverancier te veranderen, piekt de marktdynamiek sinds enkele jaren voornamelijk bij de KMO's.
- Door de opkomst van lokale productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare bronnen bij afnemers, vooral door zonnepanelen, maar ook door bijvoorbeeld micro-WKKs, is de levering van elektriciteit op distributieniveau gedaald. Het is door de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt dat een context is ontstaan waarin deze sterke opkomst van decentrale productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen mogelijk is.
- De opkomst van groepsaankopen bracht extra dynamiek inzake het overstappen naar een andere elektriciteits- en/of aardgasleverancier en werkte drempelverlagend voor veel afnemers om de eerste stap naar een actieve leverancierskeuze te zetten.
- Onze rol in het aanbieden van neutrale, gemakkelijk toegankelijke informatie, te beginnen met de V-test, maar ook met de Servicecheck, de Groencheck en de Herkomstvergelijker, maakte het voor veel klanten gemakkelijker en relevanter om over te stappen.
- De voorkeuren van klanten wijzigden: zie bijvoorbeeld de jarenlange daling van de contracten van onbepaalde duur, die nu in 2017 weer een heropleving kennen. Ook de evolutie van vaste versus variabele prijscontracten is opmerkelijk.
- De focus van energieleveranciers verschoof, van puur energie leveren naar specifieke producten, en nu ook steeds meer naar bijkomende dienstverlening.

Door deze en andere invloeden ziet de markt er nu heel anders uit, zoals dat bijvoorbeeld naar voren komt in de marktaandelen. De daling van de concentratie-indexen HHI en C3 wijst op een gevoeliger minder geconcentreerde – lees meer concurrentiële – markt!

Aan de kant van de prijsevoluties moeten we jammer genoeg vaststellen dat het positieve effect van de concurrentiedruk vaak teniet gedaan werd doordat andere onderdelen van de eindfactuur stegen. Dit is vooral voor elektriciteit een belangrijke evolutie, waardoor de doorsnee huishoudelijke elektriciteitsfactuur in december 2017 nog slechts voor één derde uit de energiekost bestond.

Onze constante en doorgedreven inzet voor het creëren van transparantie en het sensibiliseren van de energieafnemers maakte mede de positieve evoluties op de energiemarkt mogelijk en bevordert de actieve deelname van klanten. Maar zelfs die inzet kan in zulke omstandigheden niet verhinderen dat elektriciteitsklanten vaak terecht vragen stellen over de gestegen factuur. Ecologisch interessante investeringen zoals het vervangen van een stookolieketel door een warmtepomp worden hierdoor ontmoedigd i.p.v. aangemoedigd. We zijn er dan ook van overtuigd dat voluit dient ingezet te worden op de energietransitie. De VREG zal in elk geval zijn steentje bijdragen.

Pieterjan Renier
Algemeen directeur

1. De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen

Disclaimer: De vermelde cijfergegevens in dit rapport dienen als indicatie voor de werking van de energiemarkt. We kunnen echter niet instaan voor de juistheid ervan.

1.1. Indeling afnemers

De indeling van afnemers van de elektriciteits- en aardgasdistributienetten in Vlaanderen, wordt gemaakt op basis van de verschillende categorieën van toegangspunten. Naar deze toegangspunten wordt verwezen met de overeenkomstige EAN-code (*European Article Numbering*), een 18-cijferig uniek identificatienummer van de aansluiting, waardoor energieleveranciers of netbeheerders onmiddellijk kunnen zien welke aansluiting het betreft. Onder toegangspunt wordt hieronder verstaan elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-code werd toegekend. Injectiepunten¹ worden niet meegeteld in de statistieken.

De toegangspunten worden verder ingedeeld in vier categorieën:

- De afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen door gebruik te maken van AMR (*Automatic Meter Reading*);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (*Monthly Meter Reading*);
- De jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers;
- De jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers, i.e. de afnemers die als onderneming² een leveringscontract hebben afgesloten met de elektriciteitsleverancier.

Tabellen 1 en 2 geven weer dat op 31 december 2017 in Vlaanderen 3.419.817 toegangspunten voor elektriciteit op het distributienet waren aangesloten (een stijging van 1,03% vergeleken met 2016) en 2.175.690 toegangspunten voor aardgas op de Vlaamse aardgasdistributienetten, een stijging van 2,07%. In de logische veronderstelling dat elke afnemer met een aardgas aansluiting ook over een elektriciteitsaansluiting beschikt, namen 64% van de afnemers van elektriciteit dus ook aardgas af, vergeleken met 63% in 2016.

Deze cijfers zijn inclusief de achterliggende toegangspunten op het gesloten distributienet Brussels Airport en BASF Antwerpen. Achterliggende toegangspunten op een gesloten distributienet worden opgenomen in de statistieken van zodra één of meerdere van de achterliggende afnemers gebruik maakt van het recht op vrije leverancierskeuze en er bijgevolg meer dan één leverancier actief is op het gesloten net.

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2016 en 2017 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2016		2017	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	27.962	0,83%	28.737	0,83%
MMR	14.124	0,42%	13.923	0,41%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	2.753.028	81,33%	2.775.058	81,15%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	589.975	17,43%	602.099	17,61%
TOTAAL	3.385.089	100,00%	3.419.817	100,00%

¹ Dit betekent dat EAN's waarop zowel afname als injectie plaatsvindt wel opgenomen worden in de statistieken.

² Zoals bedoeld in Artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntdatabank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2016 en 2017 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2016		2017	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	789	0,04%	801	0,04%
MMR	10.465	0,49%	10.553	0,49%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	1.824.594	85,60%	1.861.720	85,57%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	295.800	13,88%	302.616	13,90%
TOTAAL	2.131.648	100,00%	2.175.690	100,00%

Ook in 2017 zette de trend van een stijgend aantal toegangspunten zich verder zowel voor elektriciteit als aardgas, zij het langzamer dan voorheen.

De toename van het aantal toegangspunten voor aardgas kan mee verklaard worden door de extra inspanningen die de netbeheerders leveren om het vooropgestelde aansluitbaarheidspercentage in het Energiedecreet te halen. Dit bepaalt dat aardgasnetbeheerders zorgen voor een aansluitbaarheidsgraad in hun geografisch gebied van:

- 99% in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad voor die gebieden die in het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming woongebied hebben met uitzondering van de woongebieden met landelijk karakter;
- minstens 95% in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad in woongebieden.

De kostenefficiëntie van verdere uitbreidingen van het aardgasnet moet echter goed bewaakt worden, in het licht van de opkomst van bijvoorbeeld warmtepompen, passief- en bijna-energie neutrale woningen en warmtenetten.

1.2. De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

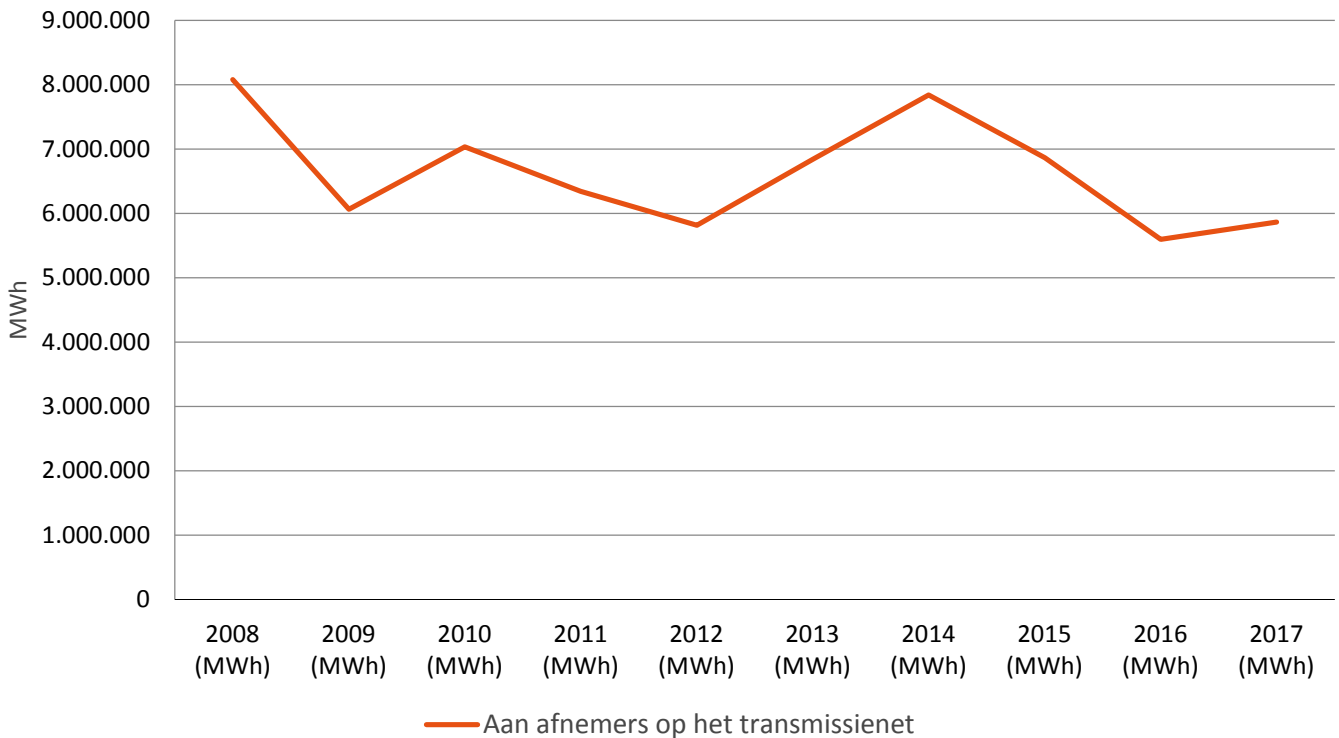
Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet en het lokaal vervoernet

	2015 (MWh)	%	2016 (MWh)	%	2017 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	32.372.082	75,42%	33.578.689	79,06%	33.346.409	78,49%
Aan afnemers op het lokaal vervoernet	3.686.386	8,59%	3.301.724	7,77%	3.272.369	7,70%
Aan afnemers op het transmissienet	6.866.100	16,00%	5.594.452	13,17%	5.865.026	13,81%
TOTAAL	42.924.567	100,00%	42.474.865	100,00%	42.483.805	100,00%

Tabel 3 geeft de totale hoeveelheid geleverde elektriciteit in Vlaanderen weer, aan eindafnemers die aangesloten zijn op het transmissie-, het distributie- of het lokaal vervoernet. In 2017 werd er bijna 42,48 TWh geleverd, wat een lichte stijging met ongeveer 0,02% is vergeleken met 2016. De verdeling van deze totale hoeveelheid geleverde elektriciteit over de verschillende categorieën van toegangspunten is als volgt:

- AMR: 27.669.003 MWh ofwel 65,13%;
- MMR: 1.278.148 MWh ofwel 3,01%;
- Jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers: 9.170.435 MWh ofwel 21,59%;
- Jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers: 4.366.219 MWh ofwel 10,28%.

Geleverde elektriciteit via het transmissienet

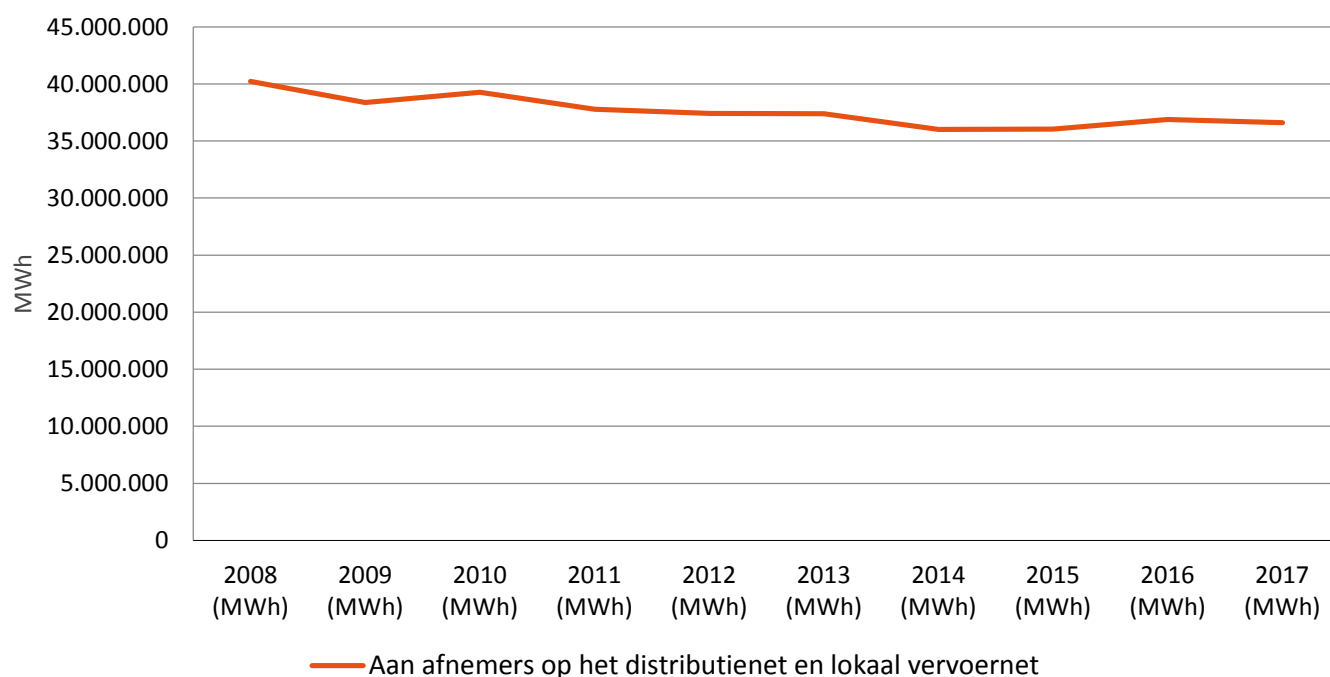
Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet

In Figuur 1 wordt de evolutie van de hoeveelheid geleverde elektriciteit via het transmissienet weergegeven; de dalende trend zette zich in 2017 niet voort.

Wat betreft de geleverde elektriciteit via het distributienet, valt het op dat na enkele jaren van continue daling en de stijging in 2016, opnieuw een lichte daling opgetekend wordt in 2017 (zie Figuur 2). Echter, deze trend is moeilijk te interpreteren, aangezien lokale productie hierop inwerkt. Bij lokale productie kan de elektriciteit ook (deels) ter plaatse verbruikt worden i.p.v. op het distributienet geplaatst te worden, maar om een idee te krijgen van de grootte van het eigen verbruik moet er naar de productie-injectiebalans gekeken worden. Gedetailleerde gegevens zijn echter niet altijd beschikbaar, kleinschalige PV-installaties hebben bijvoorbeeld geen aparte injectiemeting en de productiemeting wordt door de eigenaars zelf gedaan, al dan niet gevolgd door het manueel doorgeven van de cijfers. Mocht de stijging met zekerheid te wijten zijn aan lokale productie, zou een mogelijke verklaring kunnen zijn dat in 2017 de gelijktijdigheid van productieverbruik relatief iets hoger lag, m.a.w. dat er relatief minder injectie plaatsvond van de geproduceerde elektriciteit op het net. Echter, andere verklaringen zijn ook mogelijk.

Geleverde elektriciteit via het distributie- en lokaal vervoernet

Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet

De geleverde hoeveelheid aardgas daarentegen ondervindt nog geen invloed van lokale productie, aangezien biogas zo goed als volledig gebruikt wordt voor elektriciteitsopwekking en niet als alternatief voor aardgas. De economische en klimatologische omstandigheden en het effect van energiebesparende maatregelen spelen een grote rol om de evolutie van de aardgasleveringen te verklaren.

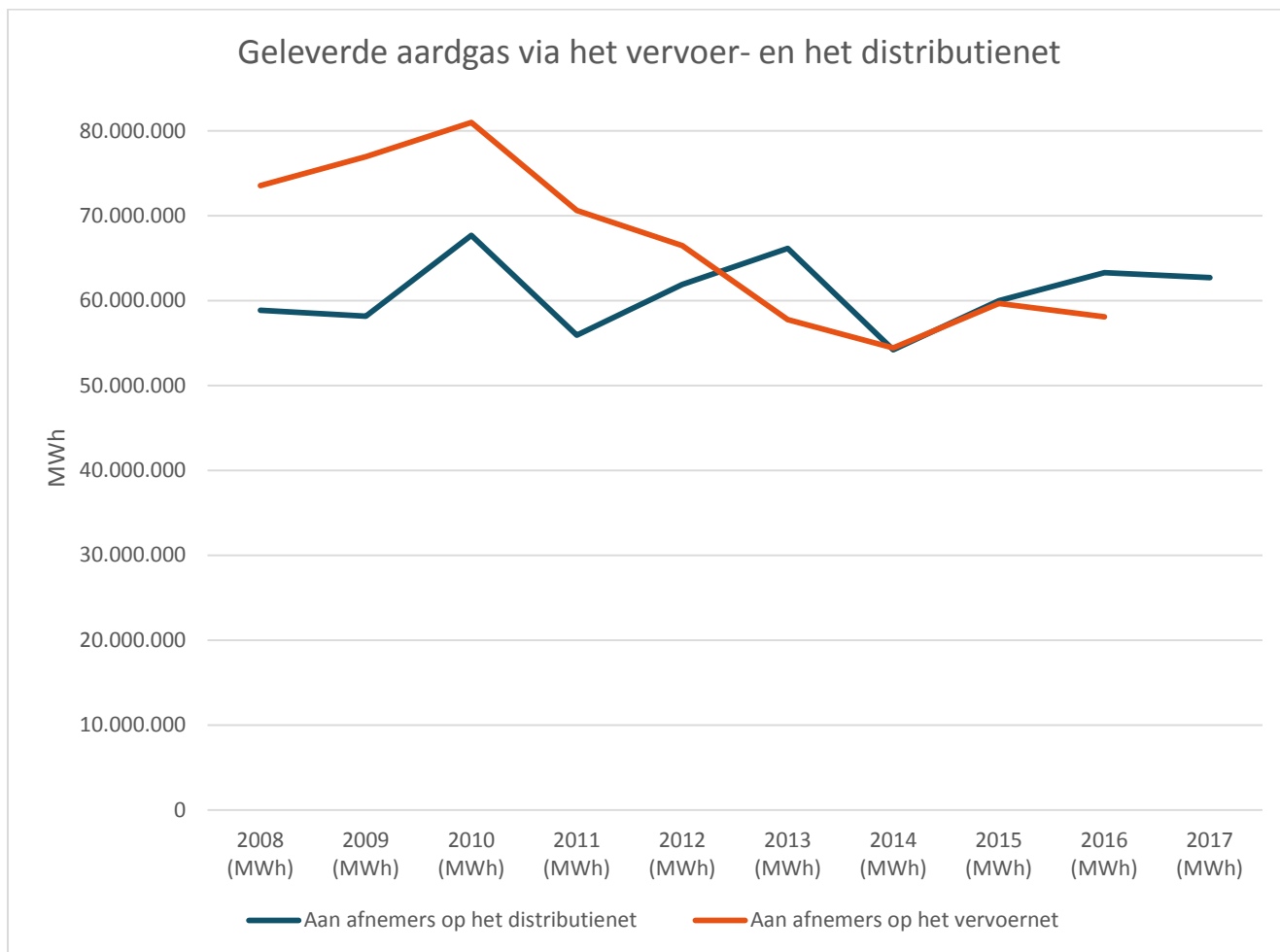
Tabel 4: Geleverd aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het vervoer- en distributienet

	2015 (MWh)	%	2016 (MWh)	%	2017 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	59.999.645	50,14%	63.294.350	52,14%	62.700.701	50,53%
Aan afnemers op het vervoernet	59.660.400	49,86%	58.106.619	47,86%	61.386.940	49,47%
TOTAAL	119.660.045	100%	121.400.969	100%	124.087.641	100%

Het aardgasverbruik via het Vlaamse distributienet daalde in 2017 met bijna 0,94% t.o.v. 2016, de winter van 2016 op 2017 was dan ook strenger dan de winter voordien (2017 kende ruim 8% minder graaddagen⁴ dan 2016). Dit verklaart in belangrijke mate de toename in de aardgasleveringen op het distributienet in 2016 en de daaropvolgende daling in 2017.

⁴ 'Graaddagen', zoals gepubliceerd door Synergrid, geven een beeld van het gemiddeld profiel van de verwarmingsnoden van een woning.

De evolutie van de geleverde hoeveelheid aardgas op het vervoernet staat tevens in functie van de evolutie van de economische activiteit. In dit verbruik is ook de opwekking van elektriciteit door middel van aardgas opgenomen. Hoewel het gebruik van aardgascentrales in Vlaanderen, net als elders in Europa, onder druk staat, spelen zij een belangrijke rol in het garanderen van de bevoorradingszekerheid op de elektriciteitsmarkt. Zo hebben aardgascentrales een belangrijke bijdrage geleverd in de elektriciteitsproductie op momenten dat niet het hele nucleaire productiepark beschikbaar was en zijn zij, dankzij hun flexibiliteit, een geschikte back-up voor de variabele elektriciteitsproductie met wind en zon.

Figuur 3: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet³

2. Energieleveranciers

2.1. Actieve leveranciers en spreiding over netgebieden

2.1.1. Elektriciteit

Eind 2017 waren er 46 vergunde of aangemelde leveranciers in de markt, zijnde houders van een leveringsvergunning elektriciteit of elektriciteitsleveranciers die gebruik maakten van de mogelijkheid om op basis van buitenlandse activiteit in Vlaanderen elektriciteit te leveren⁵. Vergeleken met het aantal leveranciers in 2016, namelijk 44, waren er geen opmerkelijke veranderingen.

Van deze 46 leveranciers waren er in 2016 negen die op 31 december 2017 geen enkel toegangspunt beleverden. Verder waren er zeven leveranciers die slechts een zeer beperkt aantal klanten (< 50 toegangspunten) beleverden, bijvoorbeeld omdat ze enkel aan verwante vennootschappen leverden of omdat ze hun internationale klanten ook in Vlaanderen wilden kunnen beleveren; in 2016 waren dit er vier. Logischerwijs betekent dit dat er in 2017 30 elektriciteitsleveranciers zeer actief waren op de markt (> 50 toegangspunten), in vergelijking met 32 in zowel 2016 als 2015.

Tabel 5 geeft per netgebied een overzicht van het aantal actieve elektriciteitsleveranciers op 31 december 2017. Met uitzondering van het gesloten distributienet Brussels Airport, stellen we in alle netgebieden een afname of een stabiel aantal keuzemogelijkheden voor afnemers vast in het aantal actieve elektriciteitsleveranciers. Bij Elia gaat het om het plaatselijk vervoersnet.

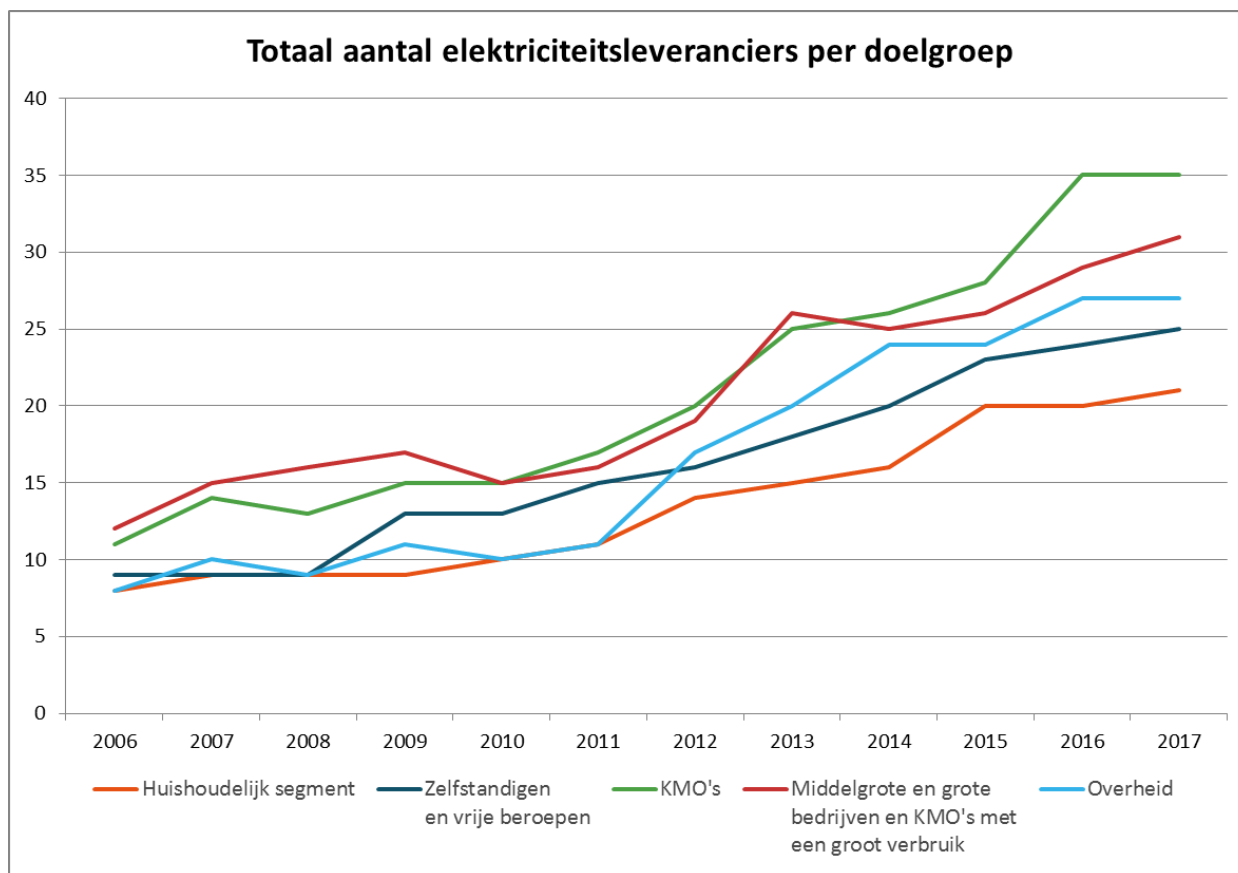
Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per netgebied op 31 december 2017 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)

DISTRIBUTIE-NETBEHEERDER	Aantal in 2016	Aantal in 2017
DNB BA	10	11
BASF	3	3
Elia	12	13
Gaselwest	32	32
Imea	32	29
Imewo	35	35
Infrax West	32	30
Inter-Energa	33	32
Intergem	33	31
Iveg	32	31
Iveka	32	31
Iverlek	34	32
PBE	29	28
Sibelgas	31	29

Omwillen van de differentiatie in doelgroep tussen de verschillende elektriciteitsleveranciers, beleveren sommige leveranciers alle segmenten van de markt, terwijl anderen zich voornamelijk op één doelgroep focussen. Zo zijn er 21 leveranciers voornamelijk geïnteresseerd in de huishoudelijke markt en zijn er andere leveranciers die (ook) mikken

⁵ Enkel aanmelding bij de VREG als leveranciers al voldoen aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid, i.v.m. het leveren van elektriciteit of gas.

op kleine of grotere bedrijven en/of de overheid. Figuur 4 geeft grafisch weer tot welke doelgroep(en) de leveranciers zich bij voorkeur richten.

Figuur 4: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers (situatie op 31/12/2017)

In alle segmenten nam het aantal elektriciteitsleveranciers in 2017 verder toe of bleef het aantal stabiel. Het blijkt ook uit Figuur 4 dat de voorbije tien jaar het aantal elektriciteitsleveranciers voor elke doelgroep minstens verdubbelde. Er zijn dan ook in alle segmenten van de markt voldoende elektriciteitsleveranciers aanwezig om de concurrentie te laten spelen in het voordeel van elke elektriciteitsklant.

2.1.2. Aardgas

Eind 2017 waren er 40 aardgasleveranciers vergund of aangemeld⁶ om te mogen leveren in Vlaanderen. Na de ruime toename van 30 leveranciers in 2013 naar 37 in 2014, de beperkte stijging naar 39 in 2015 en daaropvolgende daling naar 37 in 2016, was er dus in 2017 opnieuw een lichte stijging waar te nemen. Van deze 40 leveranciers waren er zeven die op 31 december 2017 geen enkel toegangspunt beleverden (eveneens zeven in 2016) en 8 die minder dan 50 toegangspunten beleverden (7 in 2016). Er waren dus 25 aardgasleveranciers die meer dan 50 toegangspunten beleverden, versus 23 in 2016.

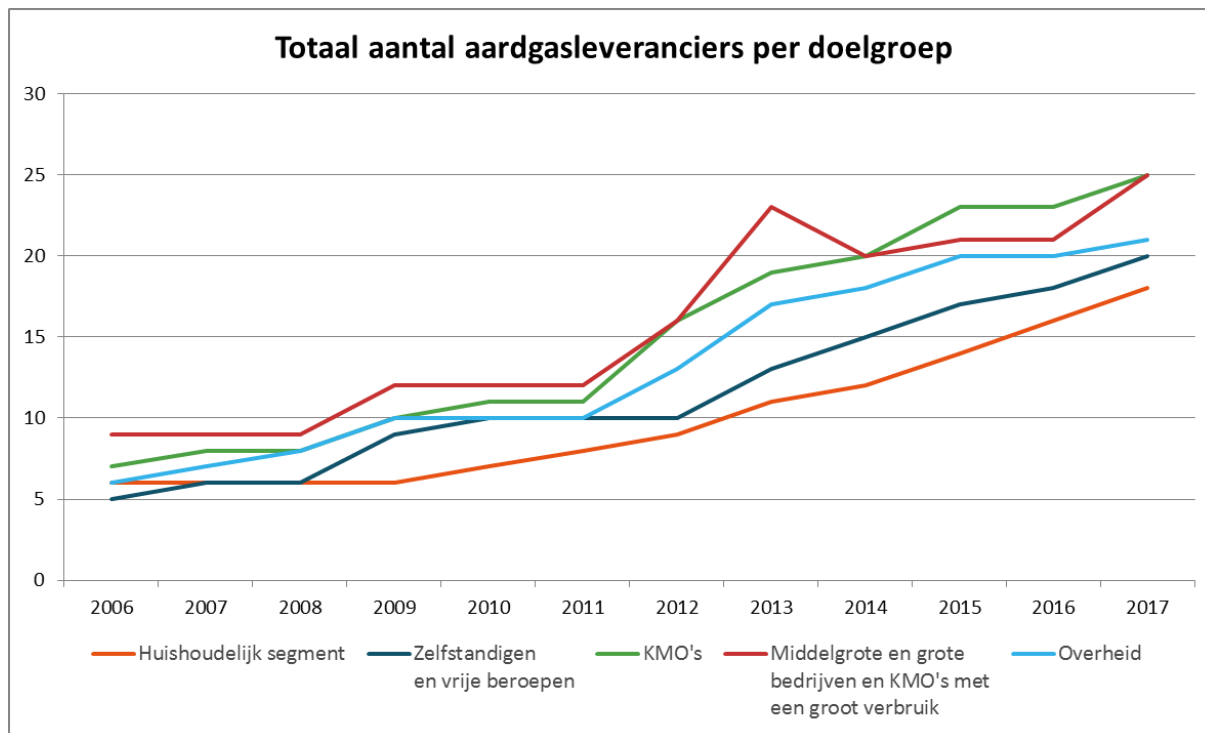
Analoog aan Tabel 5 voor de elektriciteitsleveranciers geeft onderstaande Tabel 6 een overzicht per netgebied van de actieve aardgasleveranciers op 31 december 2017. In de meeste netgebieden zien we opnieuw een daling of een stagnatie in de keuzemogelijkheid voor afnemers van het aantal actieve aardgasleveranciers. Bij Gaselwest, Enexis en Iveg nam het aantal actieve aardgasleveranciers wel toe.

⁶ Dit aantal is exclusief de aardgasleveranciers die in Vlaanderen enkel leveren in Baarle-Hertog en geen houder zijn van een leveringsvergunning van de VREG, noch zich bij de VREG hebben gemeld.

Tabel 6: Actieve aardgasleveranciers per netgebied op 31 december 2017 (leveringen aan eindafnemers)

AARDGAS-NETBEHEERDER	Aantal in 2016	Aantal in 2017
Gaselwest	27	29
Imea	26	26
Imewo	30	29
Infrac West	26	25
Inter-Energa	29	28
Enexis	9	10
Intergem	28	27
Iveg	25	26
Iveka	28	28
Iverlek	31	29
Sibelgas	26	25

Figuur 5 maakt duidelijk welke doelgroepen de aardgasleveranciers wensen te beleveren. Net zoals voor elektriciteit zijn er minder leveranciers geïnteresseerd in het leveren aan huishoudelijke afnemers dan aan een doelgroep waar grotere volumes worden afgenomen, hoewel het aantal wel steeg van 16 naar 18 leveranciers. Het segment voor de (middel-)grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik steeg het sterkst namelijk van 21 naar 25 leveranciers in 2017. Verder kwamen er twee leveranciers bij die mikken op zelfstandigen en vrije beroepen en op KMO's; voor de overheid kwam er één leverancier bij.

Figuur 5: Doelgroepen van de aardgasleveranciers (situatie op 31/12/2017)

2.1.3. Fusies en overnames

Lampiris NV werd in juni 2016 overgenomen door Total Gas & Power Belgium NV, het centralisatie- en integratieproces ging van start in april 2017, waarbij de bedrijfstak overgedragen wordt van Total naar Lampiris, die de feitelijke beleving van alle klanten van de groep zal verzorgen. Dit zal ook duidelijk blijken uit de marktaandelen zoals voorgesteld in de tabellen die volgen.

Tenslotte tekenden Eneco en Eni België in maart 2017 een overeenkomst waardoor Eneco volledig eigenaar wordt van Eni België. In 2017 veranderde er nog niets voor de klanten van Eneco en Eni België op het vlak van contractvoorwaarden en tarieven, en ook de merknamen worden pas in 2018 aangepast. In de tabellen en grafieken die volgen, wordt daarom Eni nog niet beschouwd als behorend tot de Eneco-groep.

Sinds 1 januari 2016 zijn Electrabel Customer Solutions NV en Electrabel NV samen ENGIE Electrabel NV geworden. In wat volgt wordt soms verwezen naar de ENGIE groep, hiermee wordt de groep bedoeld die bestond uit Electrabel Customer Solutions NV en Electrabel NV vóór 1 januari 2016 en waarmee de historische vergelijkingen met ENGIE Electrabel zullen gemaakt worden.

2.2. Leverancierswissels

2.2.1. Elektriciteit

Om zoveel mogelijk afnemers toe te laten de energieleverancier te kiezen die het beste bij hun noden past, mogen elektriciteitsleveranciers sinds 13 september 2012 geen verbrekingsvergoeding meer aanrekenen aan gezinnen en KMO's. Zolang de wettelijke opzeggingstermijn van één maand wordt nageleefd, kunnen consumenten dus sneller en eenvoudiger veranderen van elektriciteits- of aardgascontract. Dit kan zonder vrees voor een onvoorziene kost zelfs bij het niet volledig respecteren van de contracttermijn, wat de mobiliteit op de energiemarkt bevordert.

Het is interessant om de dynamiek op de energiemarkt te volgen omdat deze een rechtstreekse indicator vormt voor de concurrentiegraad. Tabel 7 geeft door middel van een jaarlijkse indicator het relatief aantal veranderingen van elektriciteitsleverancier weer die het gevolg is van een keuze van de afnemer.

Tabel 7: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere elektriciteitsleverancier maakte

	TOTAAL
2005	4,58
2006	5,02
2007	5,59
2008	5,60
2009	5,64
2010	6,68
2011	8,15
2012	16,46
2013	15,38
2014	11,92
2015	15,39
2016	20,06
2017	19,81
gemiddeld	10,79

De wisselactiviteit in de energiemarkt wordt maandelijks opgevolgd door het aantal toegangspunten die bij de leverancier in de portefeuille zijn bijgekomen te vergelijken met het totaal aantal toegangspunten. Bij deze berekening gelden de volgende vuistregels:

- Nieuwe toegangspunten als gevolg van een nieuwe aansluiting worden niet in de indicator opgenomen. Op deze toegangspunten vindt er immers geen leverancierswissel plaats, maar een eerste keuze voor een bepaalde energieleverancier;
- Bewegingen van afnemers wiens leveringscontract door een commerciële leverancier werd opgezegd en terechtkomen bij de distributienetbeheerder als leverancier in het kader van sociale openbare dienstverplichtingen, worden ook niet in de indicator opgenomen. Deze afnemers kiezen immers niet expliciet voor de netbeheerder als energieleverancier;
- Afnemers die veranderen van type contract bij de huidige energieleverancier, veranderen niet van leverancier en deze bewegingen worden dus ook niet opgenomen in de indicator;
- Verhuizen op een toegangspunt wordt in de indicator opgenomen wanneer die een leverancierswissel op het niveau van het toegangspunt teweeg brengt. Het is bijgevolg mogelijk dat bij een verhuis de betrokken afnemers niet van leverancier zijn gewisseld, maar dit toch als een wissel wordt geregistreerd⁷.

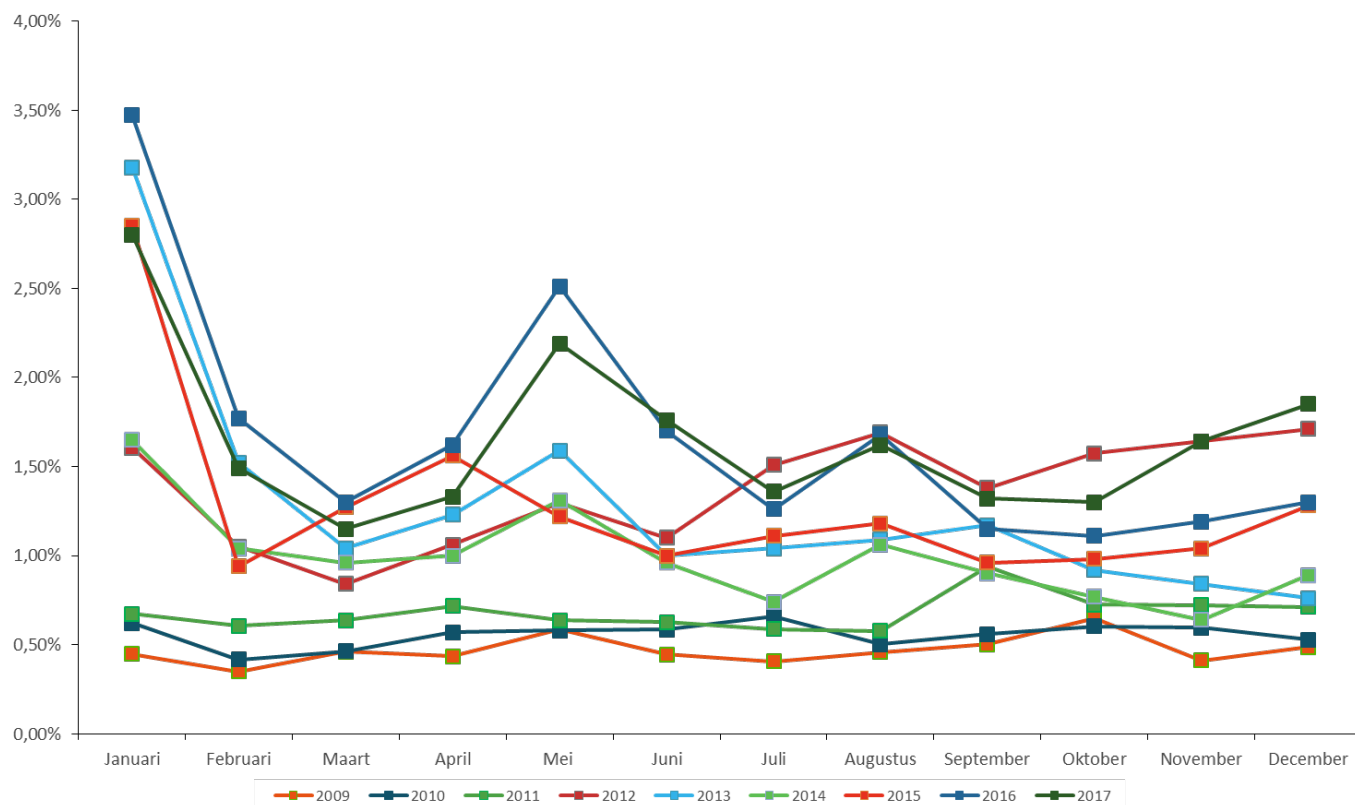
Het resultaat in bovenstaande tabel geeft de marktdynamiek op jaarbasis weer door de maandelijkse switchpercentages op te tellen. Dit is echter geen exacte weergave van het aantal toegangspunten dat in 2017 veranderd is van leverancier. In theorie is het immers mogelijk dat toegangspunten twee of zelfs meerdere keren van leverancier wisselen binnen het jaar, hoewel dit vermoedelijk slechts om een minderheid van het aantal toegangspunten gaat als men zich baseert op vorige Marktmonitor-rapporten.

Op basis van de indicator wisselde 19,81% van de elektriciteitsklanten van leverancier. Dit is het op één na hoogste niveau sinds de opening van de energiemarkt, na recordjaar 2016. Waar na een explosieve toename de activiteitsgraad bij kleine bedrijven een hoogtepunt bereikte in 2015, bleef deze in 2016 en 2017 met 24,85% min of meer stabiel. Voor de gezinnen bedroeg de activiteitsgraad in 2017 18,67%. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2016 toen de activiteitsgraad 19,06% bedroeg. De hogere activiteitsgraad van bedrijven vergeleken met gezinnen die kan worden waargenomen sinds 2013, zet zich dus verder, al werd de kloof in 2017 opnieuw lichtjes gedicht.

---

⁷ Wanneer bv. een verhuis plaatsvindt op een toegangspunt waarbij de oude bewoner leverancier A (lev A) had, en houdt in zijn nieuwe woonst, en de nieuwe bewoner zijn oude leverancier (lev B) meeneemt, dan resulteert dit in een 'win' op het niveau van het toegangspunt ('wissel' van lev A naar lev B), maar niet op het niveau van de afnemers.

Totaal switches elektriciteit

Figuur 6: Marktdynamiek elektriciteit

Zoals weergegeven in Figuur 6 lag de activiteitsgraad inzake het veranderen van elektriciteitsleverancier gedurende de eerste maanden van 2017 lager dan in 2016, in de tweede helft van het jaar lag de activiteitsgraad hoger dan in 2016, met uitzondering van augustus. Het vertoonde net zoals de voorbije jaren een piek in januari, wanneer een groot aantal contracten vervalt.

2.2.2. Aardgas

De onderstaande indicator geeft, analoog aan de indicator voor elektriciteit, de jaarlijkse relatieve verandering van aardgasleverancier weer die een gevolg is van een bewuste keuze van de afnemer. Ook hier wordt deze indicator berekend om een beeld te krijgen van de marktmobiliteit.

Tabel 8: Jaarlijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere aardgasleverancier maakte

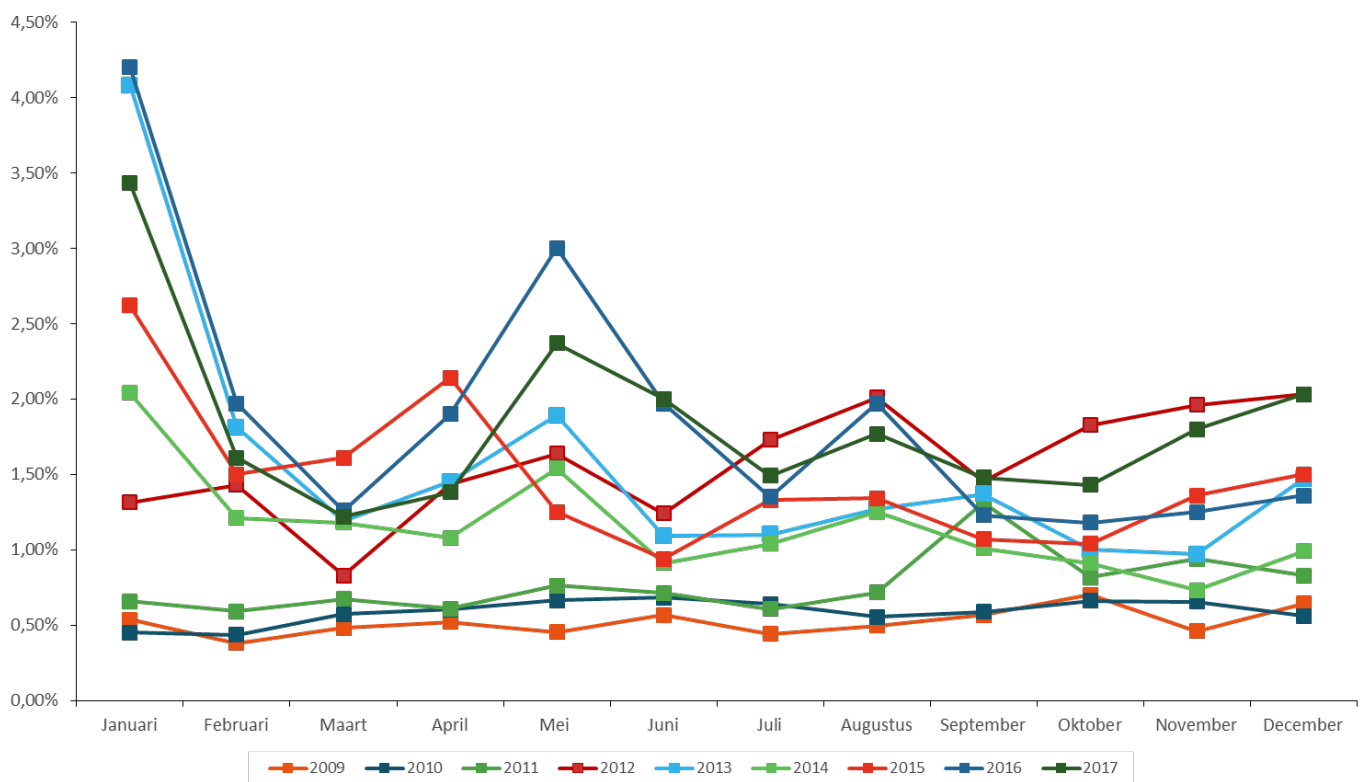
	TOTAAL
2005	4,67
2006	5,44
2007	6,90
2008	6,43
2009	6,25
2010	7,06
2011	9,22
2012	18,89

2013	18,69
2014	13,89
2015	17,70
2016	22,64
2017	22,01
gemiddeld	12,29

De indicator voor de aardgasmarkt ligt ook opnieuw een beetje hoger dan de indicator voor de elektriciteitsmarkt, maar volgt wel dezelfde trend. Uit deze activiteitsgraad blijkt dat 22,01% van de aardgasklanten wisselde van leverancier, net iets lager dan het percentage in het recordjaar 2016. Meer in detail betekent dit dat 20,85% van de gezinnen wisselden van aardgasleverancier en 28,89% van de kleine bedrijven.

Totaal switches gas

Figuur 7: Marktdynamiek aardgas

Zoals weergegeven in Figuur 7 was de hoogste piek in de activiteitsgraad net als bij elektriciteit waar te nemen in januari. Verder lag net als bij elektriciteit de wisselgraad in 2017 lager dan in 2016 tijdens de eerste maanden van het jaar maar hoger in de tweede helft – met uitzondering van augustus.

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas beïnvloeden verschillende factoren, zoals media-aandacht voor de energiemarkt, prijszetting, wervingsacties en groepsaankopen meer en meer de beslissing van klanten om van leverancier te veranderen.

2.3. Marktaandeelen van de energieleveranciers

2.3.1. Elektriciteit

Tabel 9 geeft naast de marktaandeelen ook de datum weer van de toekenning van de leveringsvergunning voor elektriciteit, en indien relevant, de datum van opheffing ervan. Met 'Beheerder GDN' doelen we op de leveringen door BASF Antwerpen op het gesloten distributienet. De marktaandeelen in dit hoofdstuk worden berekend op basis van de gegevens van de netbeheerders.

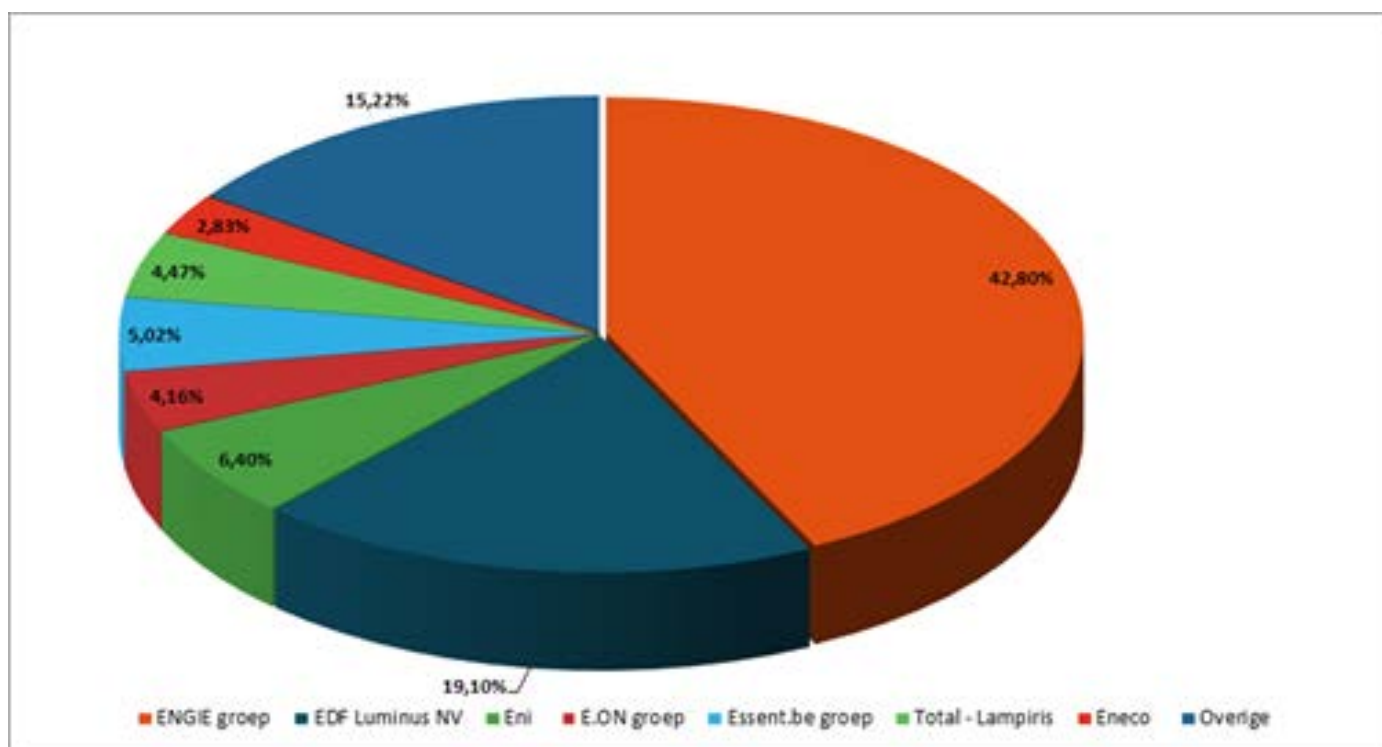
Tabel 9: Marktaandeelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet

LEVERANCIER	2004	2014	2015	2016	2017	Datum vergunning
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	44,63%	42,80%	20/12/2001
EDF Luminus NV	1,55%	19,80%	19,13%	18,06%	19,10%	8/03/2006
eni gas&power NV	3,93%	8,88%	6,78%	6,88%	6,40%	16/10/2012
E.ON Belgium NV	0,74%	4,63%	4,74%	4,54%	4,16%	22/10/2002
Lampiris NV	0,00%	3,12%	3,49%	3,31%	3,87%	8/12/2004
Essent Belgium NV	1,32%	4,32%	4,24%	3,35%	3,13%	3/12/2002
Eneco België BV	<0,01%	2,32%	2,10%	2,27%	2,83%	19/07/2004
Beheerder GDN	NVT	NVT	NVT	2,33%	2,47%	
Scholt Energy Control NV	NVT	1,08%	1,43%	1,57%	1,80%	18/11/2009
Vlaams Energiebedrijf	NVT	<0,01%	0,96%	1,07%	1,49%	30/04/2014
Powerhouse BV	NVT	0,83%	0,76%	1,62%	1,48%	18/09/2012
Elegant BVBA	NVT	0,21%	0,28%	0,56%	0,97%	13/01/2009
Netbeheerders	0,10%	0,86%	0,83%	0,79%	0,80%	
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	NVT	0,00%	0,67%	0,78%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Axpo France & Benelux NV	NVT	0,42%	0,53%	1,12%	0,77%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Elexys NV	NVT	0,57%	0,77%	0,85%	0,76%	22/06/2010
OCTA+ Energie NV	NVT	0,71%	0,86%	0,80%	0,76%	25/08/2009
Enovos Luxembourg SA	NVT	1,04%	1,51%	1,25%	0,68%	1/02/2011
Total Gas & Power Belgium NV	NVT	NVT	0,14%	0,83%	0,60%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
EOLY NV	NVT	0,46%	0,46%	0,43%	0,55%	3/10/2012
Elindus BVBA	NVT	0,07%	0,19%	0,31%	0,48%	31/01/2013
Aspiravi Energy NV	NVT	<0,01%	0,01%	0,44%	0,45%	20/08/2014
Watz BVBA	NVT	0,12%	0,15%	0,29%	0,45%	13/09/2012
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,05%	0,30%	0,32%	0,36%	21/08/2012
GETEC Energie AG	NVT	NVT	0,28%	0,30%	0,30%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Ecopower CVBA	0,03%	0,25%	0,25%	0,24%	0,23%	2/04/2002
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,11%	0,15%	0,21%	0,19%	0,19%	15/07/2002
Trevion NV	NVT	0,09%	0,10%	0,16%	0,19%	24/11/2011
Direct Energie Belgium NV	NVT	<0,01%	0,03%	0,14%	0,19%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Wase Wind CVBA	NVT	0,04%	0,12%	0,12%	0,15%	8/11/2005
Belpower International NV	NVT	0,14%	0,10%	0,09%	0,10%	8/09/2009
Comfort Energy NV	NVT	NVT	<0,01%	0,06%	0,10%	16/09/2014
Energie I&V België BVBA	NVT	0,12%	0,09%	0,21%	0,07%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Energy People BVBA	NVT	<0,01%	0,01%	0,03%	0,06%	1/07/2014
Power Online NV	NVT	<0,01%	0,07%	0,08%	0,05%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Yuso	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Uniper Global Commodities SE	NVT	0,09%	0,00%	0,02%	0,00%	14/03/2006
Electrawinds Distributie NV	NVT	0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%	30/03/2010
Energie 2030 Agence SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Delta Energy Belgium NV	NVT	0,02%	0,03%	0,03%	0,00%	18/10/2011
Electrabel Customer Solutions NV	52,30%	34,27%	32,82%	NVT	NVT	27/05/2002
Electrabel NV	23,46%	15,30%	16,15%	NVT	NVT	20/12/2001
Electricité de France (EDF) NV	1,15%	NVT	NVT	NVT	NVT	27/02/2007 - 22/08/2006
Eneco Energiehandelsbedrijf BV	0,06%	NVT	NVT	NVT	NVT	01/04/2003-25/10/2005
Luminus NV	14,91%	NVT	NVT	NVT	NVT	11/03/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	

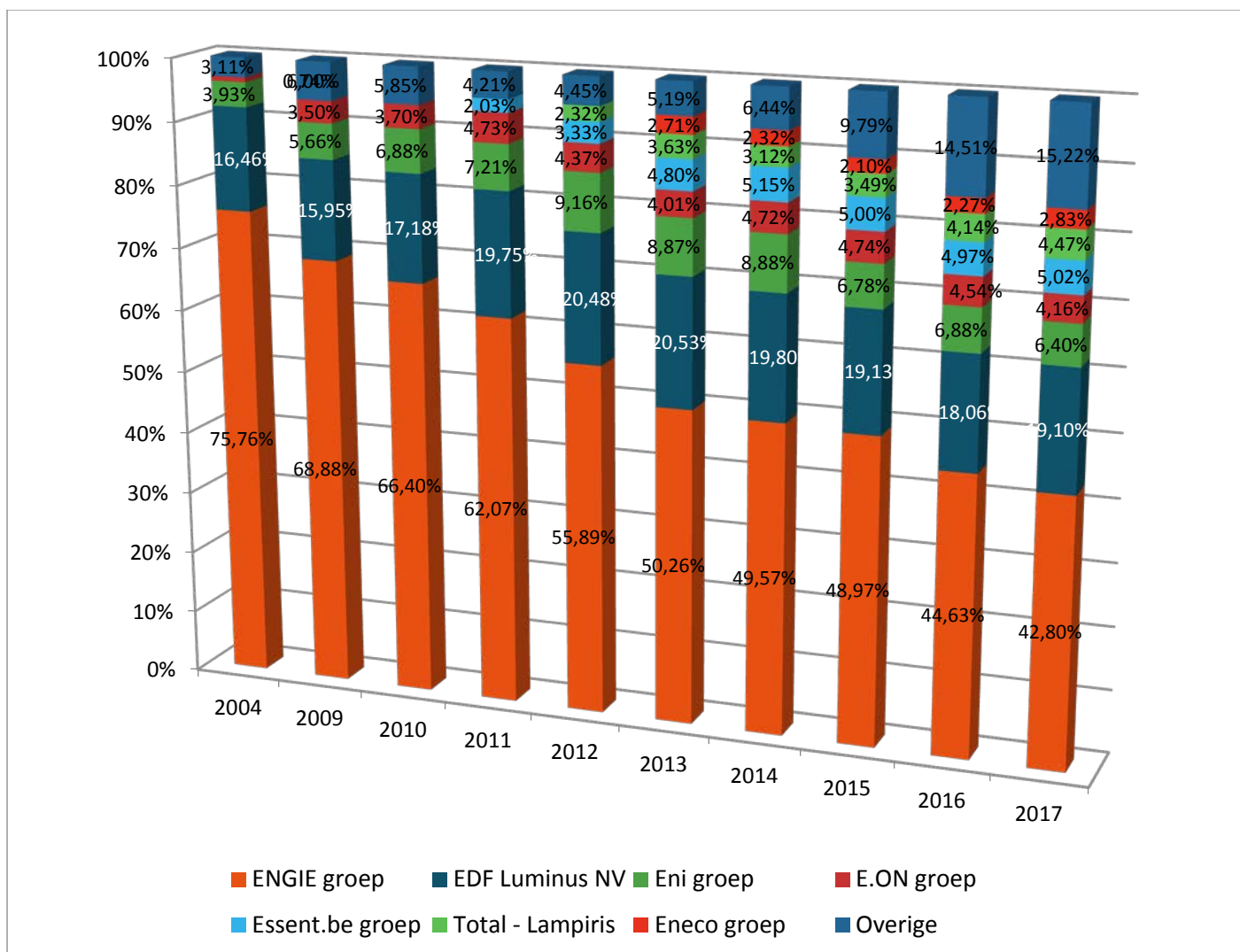
⁽¹⁾ Een leveringsvergunning van de VREG is niet vereist indien een leverancier reeds voldoet aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid in verband met de levering van elektriciteit of aardgas.

Gemeten in hoeveelheid geleverde energie is ENGIE Electrabel in 2017 nog steeds de belangrijkste elektriciteitsleverancier, gevolgd door EDF Luminus. Daarna volgen, net zoals vorig jaar, respectievelijk eni gas & power, E.ON Belgium, Lampiris, Essent Belgium en Eneco België waarbij Essent Belgium en Lampiris van plaats verwisselen. Hoewel de top drie dus identiek blijft, tekende enkel EDF Luminus een stijging op van het marktaandeel. De dalingen werden gecompenseerd door de stijging van o.a. Eneco, Elegant, Scholt Energy Control en het Vlaams Energiebedrijf. Lampiris tekende eveneens een noemenswaardige toename op o.i.v. de integratie van de activiteiten van Total Gas & Power met het 5de grootste marktaandeel als resultaat.

Figuur 8 en Figuur 9 stellen de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers grafisch voor. Figuur 8 stelt de situatie in 2017 voor, Figuur 9 biedt een historisch kader. Hierbij werden de verschillende bedrijven die tot één groep behoren samengeteld, nl. de E.ON groep (E.ON Belgium en Uniper Global Commodities) en Essent, Powerhouse en RWE Supply & Trading vormen samen de groep RWE. Het aandeel in de elektriciteitsleveringen door ENGIE Electrabel neemt opnieuw af: van 44,63% vorig jaar naar 42,80% dit jaar, terwijl in 2004, het eerste volledige jaar na de vrijmaking, hun marktaandeel in volume nog bijna 76% bedroeg. In de grafische weergave zijn enkel partijen met een marktaandeel groter dan 2% individueel opgenomen, de leveranciers met een kleiner aandeel worden gegroepeerd in 'Overige'. Het aandeel van deze groep neemt gestaag toe van 9,08% in 2015 naar 14,51% in 2016 tot 15,22% in 2017, wat een duidelijke indicatie is van het vrijmaken van de markt voor kleinere leveranciers door verlies in marktaandelen van de grootste leveranciers.

Figuur 8: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2017 uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 9: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Tabel 10 en Tabel 11 geven de marktaandelen van de leveranciers weer, voor respectievelijk huishoudelijke afnemers en professionele afnemers met een jaargelezen meter. Hieruit blijkt dat het dalend marktaandeel van ENGIE Electrabel zich voornamelijk manifesteert in de markt van de professionelen, in tegenstelling tot Lampiris, dat de grootste groei optekent in deze markt o.i.v. de integratie van de activiteiten van Total Gas & Power. Elegant anderzijds, dankt de toename in marktaandeel aan de huishoudelijke afnemers die het won via groepsaankopen.

Tabel 10: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan huishoudelijke afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet

LEVERANCIER	2015	2016	2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	40,50%	40,52%
EDF Luminus NV	19,60%	19,03%	18,00%
eni gas&power NV	11,74%	13,97%	13,30%
Essent Belgium NV	8,61%	7,09%	7,20%
Lampiris NV	5,43%	5,11%	4,73%
Eneco België BV	3,71%	4,56%	4,57%
Elegant BVBA	0,85%	1,98%	3,71%
Netbeheerders	3,00%	2,93%	3,07%
OCTA+ Energie NV	1,91%	1,49%	1,31%

Ecopower CVBA	0,82%	0,80%	0,82%
Aspiravi Energy NV	<0,01%	0,58%	0,60%
Direct Energie Belgium NV	0,06%	0,37%	0,51%
Belpower International NV	0,34%	0,31%	0,35%
Watz BVBA	0,22%	0,30%	0,30%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,36%	0,31%	0,29%
Comfort Energy NV	0,01%	0,16%	0,24%
Power Online NV	0,21%	0,23%	0,20%
Energy People BVBA	0,02%	0,10%	0,16%
Wase Wind CVBA	0,06%	0,06%	0,07%
Energie 2030 Agence SA	<0,01%	0,01%	0,01%
Vlaams Energiebedrijf	<0,01%	0,01%	0,01%
Elexys NV	0,02%	0,01%	0,01%
Belgian Eco Energy NV	<0,01%	0,01%	0,01%
Trevion NV	0,01%	0,01%	0,01%
Enovos Luxembourg SA	0,00%	0,00%	<0,01%
Energie I&V België BVBA	0,00%	<0,01%	<0,01%
Elindus BVBA	0,00%	<0,01%	<0,01%
Total Gas & Power Belgium NV	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Scholt Energy Control NV	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo France & Benelux NV	0,00%	0,00%	0,00%
EOLY NV	<0,01%	<0,01%	0,00%
E.ON Belgium NV	<0,01%	<0,01%	0,00%
Electrawinds Distributie NV	0,00%	0,00%	0,00%
GETEC Energie AG	0,00%	0,00%	0,00%
Uniper Global Commodities SE	NVT	0,00%	0,00%
Powerhouse BV	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	0,00%	0,00%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	0,00%	0,00%
Yuso	NVT	0,00%	0,00%
Delta Energy Belgium NV	0,00%	0,00%	NVT
Electrabel Customer Solutions NV	43,00%	NVT	NVT
Electrabel NV	0,00%	NVT	NVT
Beheerder GDN	NVT	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%

Tabel 11: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet

LEVERANCIER	2015	2016	2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	33,52%	32,87%
EDF Luminus NV	28,29%	26,65%	24,78%
Lampiris NV	4,09%	4,31%	7,78%
eni gas&power NV	11,07%	8,51%	7,26%

Essent Belgium NV	7,41%	6,46%	5,76%
Eneco België BV	3,66%	3,08%	4,08%
Total Gas & Power Belgium NV	0,90%	5,65%	3,98%
OCTA+ Energie NV	2,00%	2,49%	2,77%
Elindus BVBA	0,85%	1,43%	2,09%
Vlaams Energiebedrijf	0,94%	1,27%	1,54%
Watz BVBA	0,70%	1,15%	1,41%
Elexys NV	1,09%	1,32%	1,08%
E.ON Belgium NV	0,81%	0,91%	0,98%
Aspiravi Energy NV	0,01%	0,58%	0,60%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,38%	0,36%	0,38%
Direct Energie Belgium NV	0,07%	0,38%	0,36%
Elegant BVBA	0,41%	0,37%	0,35%
Belgian Eco Energy NV	0,22%	0,28%	0,32%
Ecopower CVBA	0,23%	0,23%	0,28%
Comfort Energy NV	0,01%	0,16%	0,24%
Wase Wind CVBA	0,16%	0,17%	0,21%
Netbeheerders	0,18%	0,14%	0,16%
Energy People BVBA	<0,01%	0,04%	0,15%
Scholt Energy Control NV	0,07%	0,12%	0,15%
EOLY NV	0,13%	0,12%	0,12%
Power Online NV	0,09%	0,11%	0,12%
Belpower International NV	0,10%	0,08%	0,07%
Trevion NV	0,11%	0,10%	0,10%
Enovos Luxembourg SA	<0,01%	0,01%	0,01%
Energie 2030 Agence SA	<0,01%	0,01%	0,01%
Axpo France & Benelux NV	0,00%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie AG	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Energie I&V België BVBA	0,00%	<0,01%	0,00%
Electrawinds Distributie NV	0,00%	0,00%	0,00%
Uniper Global Commodities SE	NVT	0,00%	0,00%
Powerhouse BV	0,00%	<0,01%	0,00%
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	0,00%	0,00%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	0,00%	0,00%
Yuso	NVT	NVT	0,00%
Delta Energy Belgium NV	0,00%	0,00%	NVT
Electrabel Customer Solutions NV	36,04%	NVT	NVT
Electrabel NV	0,00%	NVT	NVT
Beheerder GDN	NVT	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%

Tabel 12 geeft de positie weer van de elektriciteitsleveranciers die in hun specifieke wingebied als erfgenamen van de historische situatie kunnen worden beschouwd. Noteer dat er sinds eind 2012 geen afnemers van elektriciteit of

aardgas meer zijn die aan standaardvoorwaarden beleverd worden. Alle standaardleveranciers beslisten eind 2012 om deze klanten identieke voorwaarden aan te bieden als deze van hun meest populaire contract. Het marktaandeel van de leveringen onder de merknaam Luminus kan sinds de fusie met SPE niet meer eenduidig worden bepaald. Noch City Power, noch SPE kregen in het verleden klanten toegewezen in een of ander netgebied. Daarom wordt het marktaandeel van EDF Luminus in zijn geheel vermeld.

Tabel 12: Marktaandeel 2016 en 2017 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie

NETGEBIED(EN) MET ALS HISTORISCHE LEVERANCIER		Engie Electrabel	EDF Luminus	Overige Leveranciers + DNB	TOTAAL
2016	"netgebied" Electrabel Customer Solutions N.V.	48,56%	15,79%	35,66%	100%
	"netgebied" Luminus N.V.	22,56%	35,24%	42,19%	100%
2017	"netgebied" Electrabel Customer Solutions N.V.	46,28%	17,58%	36,14%	100%
	"netgebied" Luminus N.V.	23,19%	33,61%	43,20%	100%

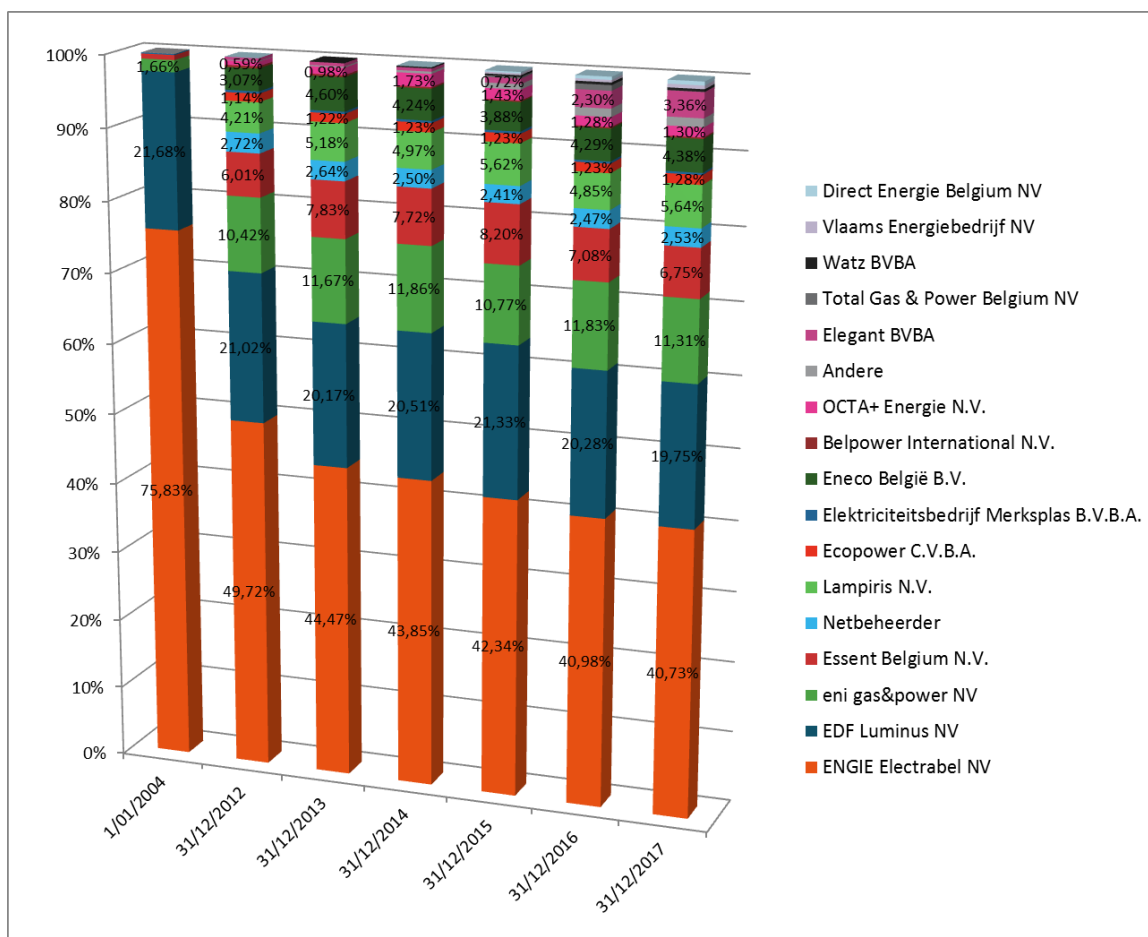
In 2017 daalde het aandeel van zowel ENGIE Electrabel als EDF Luminus in het respectievelijk historisch wingebied, maar hun aandelen blijven in het eigen wingebied nog steeds hoog.

Tabel 13, Tabel 14 en Tabel 15 tonen het marktaandeel van de individuele elektriciteitsleveranciers op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 31 december 2017 beleverden samen met de marktaandelen van de vorige jaren en dit uitgedrukt in totaal aantal afnemers en totaal aantal huishoudelijke en professionele afnemers. Enkel vergunde/aangemelde leveranciers die ten minste één toegangspunt beleverden op 31 december 2017 worden in deze tabellen opgenomen.

Tabel 13: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

LEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	40,98%	40,73%
EDF Luminus NV	0,01%	20,51%	21,33%	20,28%	19,75%
eni gas&power NV	1,66%	11,86%	10,77%	11,83%	11,31%
Essent Belgium NV	0,60%	7,72%	8,20%	7,08%	6,75%
Lampiris NV	NVT	4,97%	5,62%	4,85%	5,64%
Eneco België BV	NVT	4,24%	3,88%	4,29%	4,38%
Netbeheerders	0,00%	2,50%	2,41%	2,47%	2,53%
Elegant BVBA	NVT	0,40%	0,72%	2,30%	3,36%
OCTA+ Energie NV	NVT	1,73%	1,43%	1,28%	1,30%
Ecopower CVBA	0,07%	1,23%	1,23%	1,23%	1,28%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,19%	0,42%	0,51%
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	<0,01%	0,23%	0,32%	0,47%
Watz BVBA	NVT	0,17%	0,24%	0,34%	0,34%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,15%	0,31%	0,31%	0,29%	0,28%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,03%	0,17%	0,23%
Elindus BVBA	NVT	0,04%	0,09%	0,17%	0,23%
Belpower International NV	NVT	0,21%	0,18%	0,19%	0,19%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,16%	0,15%	0,15%
Energy People BVBA	NVT	<0,01%	0,03%	0,09%	0,14%
Elexys NV	NVT	0,08%	0,13%	0,14%	0,12%
Aspiravi Energy NV	NVT	0,00%	0,01%	0,13%	0,13%
E.ON Belgium NV	<0,01%	0,05%	0,07%	0,09%	0,09%
Wase Wind CVBA	NVT	0,05%	0,07%	0,07%	0,08%
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,01%	0,03%	0,04%	0,04%
Scholt Energy Control NV	NVT	0,01%	0,02%	0,03%	0,03%
Total Gas & Power Belgium NV	NVT	0,00%	0,21%	0,74%	0,03%
Eoly NV	NVT	0,02%	0,02%	0,02%	0,03%
Trevion NV	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Energie 2030 Agence SA	NVT	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%
Powerhouse BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Enovos Luxembourg SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo Benelux SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Energie I&V België BVBA	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%
Electrawinds Distributie NV	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
Beheerder GDN	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
YUSO BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Uniper Global Commodities SE	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%
Energie der Nederlanden BV	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Danske Energie S/A	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energy Cluster NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
eni S.p.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Shell Energy Europe Limited	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Indaver Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Klinkenberg Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Next Kraftwerke GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Electrabel Customer Solutions NV	75,83%	43,85%	42,34%	NVT	NVT
Electrabel NV	0,01%	0,01%	0,01%	NVT	NVT
Delta Energy Belgium NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	NVT
Trianel Energie BV	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Figuur 10: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten

Tabel 13 en Figuur 10 tonen de marktaandelen van de verschillende elektriciteitsleveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers. In Figuur 10 worden enkel de elektriciteitsleveranciers met een marktaandeel van minimaal 0,20% weergegeven.

Hieruit blijkt dat ENGIE Electrabel NV, ofwel de fusie van de voormalige bedrijven Electrabel Customer Solutions NV en Electrabel NV, nog altijd het grootste marktaandeel heeft met 40,73%, hoewel ook dit jaar het marktaandeel daalde en er meer ruimte kwam op de markt voor andere spelers. Dit blijkt ook uit de stijgende marktaandelen van de kleinere leveranciers. De top vijf van grootste elektriciteitsleveranciers wordt vervolledigd door EDF Luminus wiens aandeel voor het eerst onder de 20% duikt, eni gas&power met ook een relatief stabiel marktaandeel van 11%, Essent Belgium N.V. met 7% en Lampiris N.V. met over 5%.

Het overzicht van de marktaandelen van de huishoudelijke elektriciteitsleveranciers wordt weergegeven in Tabel 14. Hier spiegelt de top vijf zich logischerwijs volledig aan die van de marktaandelen voor het totaal aantal eindafnemers.

Het achtste grootste marktaandeel is voor de netbeheerder met 3,01%. Hoewel dit percentage vrij klein is vergeleken met het marktaandeel van bijvoorbeeld ENGIE Electrabel NV, betekent dit wel dat ongeveer één op 33 gezinnen in Vlaanderen beleverd wordt door hun netbeheerder. Huishoudelijke afnemers kunnen door hun distributienetbeheerder van elektriciteit en aardgas voorzien worden in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen als zij hun energiefactuur niet konden betalen bij hun commerciële energieleverancier. Dit kan ook tijdelijk om andere redenen gebeuren dan om wanbetaling, bijvoorbeeld in geval van een verkeerd gelopen verhuizing. Wanneer er om eender welke reden geen leveringscontract meer bestaat met een

commerciële leverancier, springt de netbeheerder tijdelijk in. Tot in 2015 daalde het marktaandeel van de netbeheerders licht, maar in 2016 en 2017 was opnieuw een kleine stijging merkbaar.

Tabel 14: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	39,84%	39,68%
EDF Luminus NV	0,01%	20,04%	20,63%	19,75%	19,00%
eni gas&power NV	1,61%	11,86%	11,61%	13,13%	12,67%
Essent Belgium NV	0,60%	8,18%	8,56%	7,37%	7,12%
Lampiris NV	NVT	5,49%	6,08%	5,15%	5,08%
Eneco België BV	NVT	4,89%	4,40%	4,67%	4,73%
Elegant BVBA	0,00%	0,41%	0,82%	2,76%	4,07%
Netbeheerder	0,00%	2,99%	2,90%	2,97%	3,01%
Ecopower CVBA	0,08%	1,43%	1,44%	1,44%	1,49%
OCTA+ Energie NV	NVT	1,88%	1,47%	1,19%	1,21%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,19%	0,45%	0,57%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,15%	0,32%	0,32%	0,29%	0,27%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,03%	0,18%	0,24%
Watz BVBA	NVT	0,11%	0,18%	0,24%	0,23%
Belpower International NV	NVT	0,24%	0,21%	0,23%	0,23%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,18%	0,17%	0,17%
Energy People BVBA	NVT	<0,01%	0,04%	0,10%	0,15%
Wase Wind CVBA	NVT	0,05%	0,05%	0,05%	0,05%
Elexys N.V.	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Aspiravi Energy NV	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%
Energie 2030 Agence SA	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Trevion NV	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%
Scholt Energy Control NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Eoly NV	NVT	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%
Elindus BVBA	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Belgium NV	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel Customer Solutions NV	75,69%	42,08%	40,86%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 15: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

LEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	46,68%	46,04%
EDF Luminus NV	0,03%	22,01%	23,94%	22,21%	21,70%
Lampiris NV	NVT	2,55%	3,36%	3,31%	7,92%
eni gas&power NV	1,88%	11,95%	7,28%	6,34%	5,56%
Essent Belgium NV	0,58%	5,83%	6,84%	5,99%	5,34%
Eneco België BV	NVT	1,34%	1,56%	2,63%	2,92%
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	<0,01%	1,08%	1,55%	2,36%
OCTA+ Energie NV	NVT	1,07%	1,27%	1,73%	1,76%
Elindus BVBA	NVT	0,20%	0,45%	0,90%	1,20%
Watz BVBA	NVT	0,44%	0,53%	0,81%	0,84%
Aspiravi Energie NV	NVT	NVT	0,03%	0,63%	0,62%
Elexys NV	NVT	0,30%	0,56%	0,59%	0,49%
Netbeheerder	0,00%	0,35%	0,29%	0,30%	0,48%
Ecopower CVBA	0,03%	0,33%	0,33%	0,35%	0,38%
Elegant BVBA	0,00%	0,35%	0,32%	0,31%	0,32%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,13%	0,29%	0,30%	0,28%	0,32%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,18%	0,33%	0,29%
E.ON Belgium NV	0,01%	0,13%	0,20%	0,24%	0,25%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,05%	0,16%	0,21%
Wase Wind CVBA	NVT	0,04%	0,14%	0,15%	0,19%
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,05%	0,10%	0,12%	0,16%
Total Gas & Power Belgium NV	NVT	0,00%	1,15%	4,08%	0,15%
Energy People BVBA	NVT	0,00%	<0,01%	0,06%	0,13%
Eoly NV	NVT	0,02%	0,02%	0,02%	0,11%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,09%	0,08%	0,10%
Belpower International NV	NVT	0,08%	0,07%	0,06%	0,05%
Scholt Energy Control NV	NVT	0,01%	0,03%	0,05%	0,06%
Trevion NV	NVT	0,04%	0,04%	0,04%	0,04%
Energie 2030 Agence SA	NVT	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%
Enovos Luxembourg S.A.	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo Benelux SA	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Electrabel Customer Solutions NV	76,53%	52,59%	49,77%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Het overzicht van de marktaandeelen van de elektriciteitsleveranciers voor professionele afnemers met een jaarlijks gelezen meter wordt weergegeven in Tabel 15. Hier spiegelt de top vijf zich ook aan die van de marktaandeelen voor het totaal aantal eindafnemers.

Het marktaandeel van de grootste leverancier, namelijk ENGIE Electrabel NV is 7% groter dan bij de huishoudelijke afnemers.

2.3.2. Aardgas

Tabel 16 geeft naast de marktaandeelen ook de datum van de toekenning van de leveringsvergunning voor aardgas, en eventueel de datum van opheffing ervan.

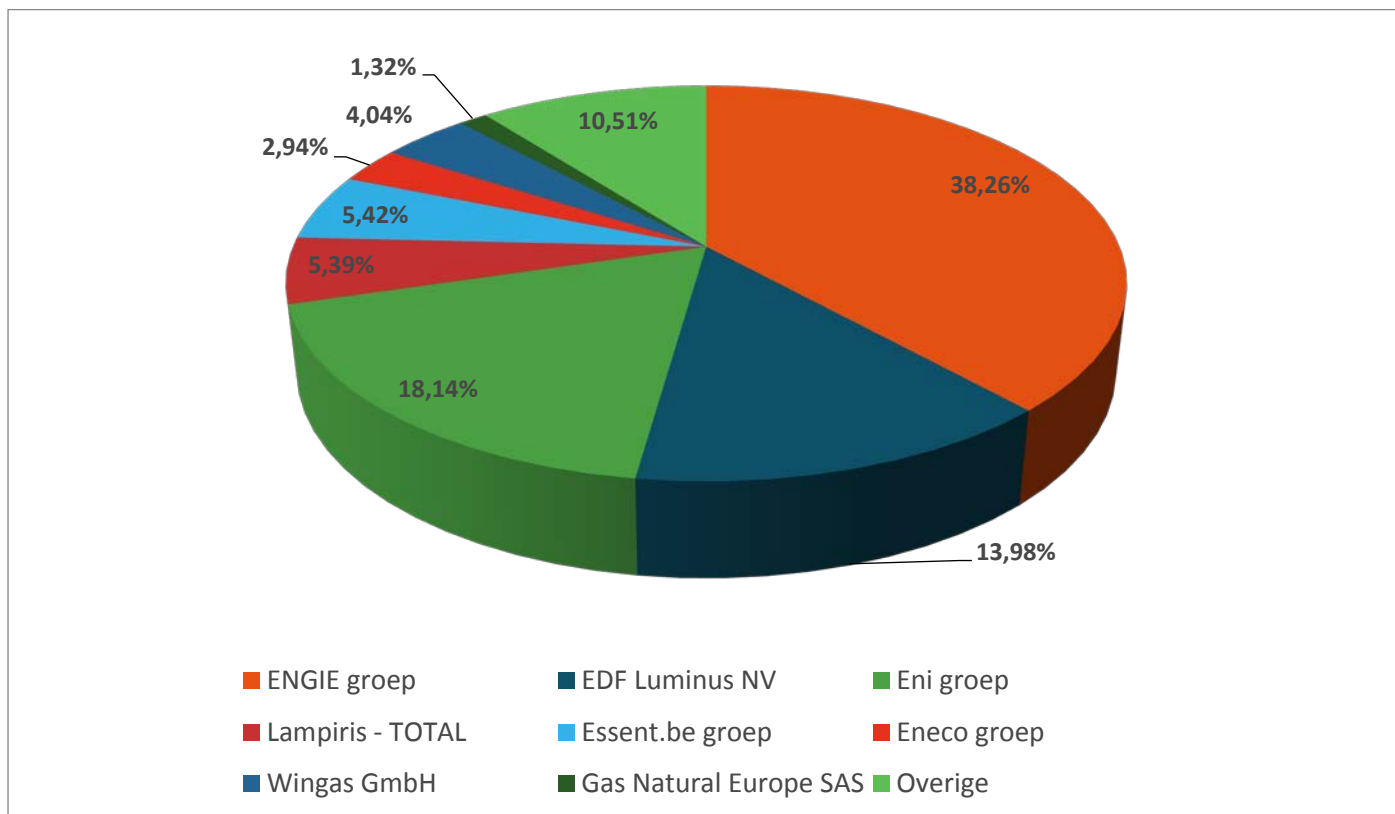
Tabel 16: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

AARDGASLEVERANCIER	2004	2015	2016	2017	Datum vergunning
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	39,40%	38,26%	9/12/2009
eni gas&power NV	7,86%	14,55%	18,76%	16,78%	3/12/2002
EDF Luminus NV	<0,01%	14,25%	14,31%	13,98%	14/04/2004
Lampiris NV	NVT	6,03%	4,88%	4,72%	28/08/2007
Essent Belgium NV	0,16%	6,13%	4,79%	4,49%	27/01/2004
Wingas GmbH	0,78%	2,53%	3,05%	4,04%	19/12/2002
Eneco België BV	NVT	3,18%	3,01%	2,94%	17/04/2007
Elegant BVBA	NVT	0,40%	1,18%	2,86%	13/01/2009
Antargaz Belgium NV	NVT	0,34%	1,19%	1,40%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
eni SpA	NVT	5,45%	0,00%	1,36%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
GAS Natural Europe SAS	NVT	2,39%	1,96%	1,32%	1/06/2010
Netbeheerders	0,18%	1,34%	1,31%	1,32%	
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	0,59%	0,95%	1,23%	30/04/2014
Powerhouse	NVT	0,02%	0,79%	0,93%	18/12/2012
OCTA+ Energie NV	NVT	1,30%	1,03%	0,91%	25/08/2009
Total Gas & Power	NVT	0,52%	1,01%	0,67%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Scholt Energy Control	NVT	0,38%	0,39%	0,45%	13/01/2009
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	0,44%	0,39%	0,44%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Direct Energy	NVT	0,06%	0,37%	0,38%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Elindus	NVT	0,05%	0,12%	0,26%	15/07/2014
Enovos Luxembourg SA	NVT	0,05%	0,19%	0,25%	1/02/2011
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,01%	0,27%	0,25%	0,23%	17/08/2004
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,12%	0,14%	0,15%	21/08/2012
Watz BVBA	NVT	0,07%	0,13%	0,15%	30/07/2013
NatGAS AG	NVT	0,03%	0,10%	0,12%	26/01/2011
Elexys NV	NVT	0,12%	0,12%	0,11%	21/08/2012
Comfort Energy NV	NVT	<0,01%	0,06%	0,08%	16/09/2014
Power Online NV	NVT	0,87%	0,04%	0,07%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Axpo Benelux SA	NVT	0,32%	0,05%	0,05%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Eneco Consumenten BV	NVT	0,03%	0,02%	0,02%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Energy People BVBA	NVT	NVT	NVT	0,02%	31/05/2016
Anode Energie Gas (B)	NVT	0,01%	0,01%	0,00%	
Coretec Trading SPRL	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Engie Nederland Retail BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
Eneco Energie Retail BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
Energiedirect	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
Essent Retail Energie	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
Greenchoice	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
Main Energie	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
Nuon Sales Nederland	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	
EnergieIn B.V. Baarle	NVT	NVT	NVT	<0,01%	
E.ON Benelux Levering	NVT	NVT	NVT	<0,01%	
Trevion	NVT	NVT	NVT	<0,01%	28/06/2017
Essent Energie Verkoop Nederland	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Statoil A.S.A.	NVT	0,05%	0,00%	0,00%	7/12/2010
Delta Energy BV	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	
Electrabel Customer Solutions NV	72,37%	36,89%	NVT	NVT	22/04/2003
Electrabel N.V.	NVT	1,24%	NVT	NVT	9/12/2009
Dong Energy Sales BV	0,04%	NVT	NVT	NVT	29/09/2005
GDF SUEZ	5,43%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002 - 24/11/2014
City Power N.V.	0,18%	NVT	NVT	NVT	14/04/2004-22/08/2006
Luminus N.V.	12,99%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

¹ Een leveringsvergunning van de VREG is niet vereist indien een leverancier reeds voldoet aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid in verband met de levering van elektriciteit of aardgas.

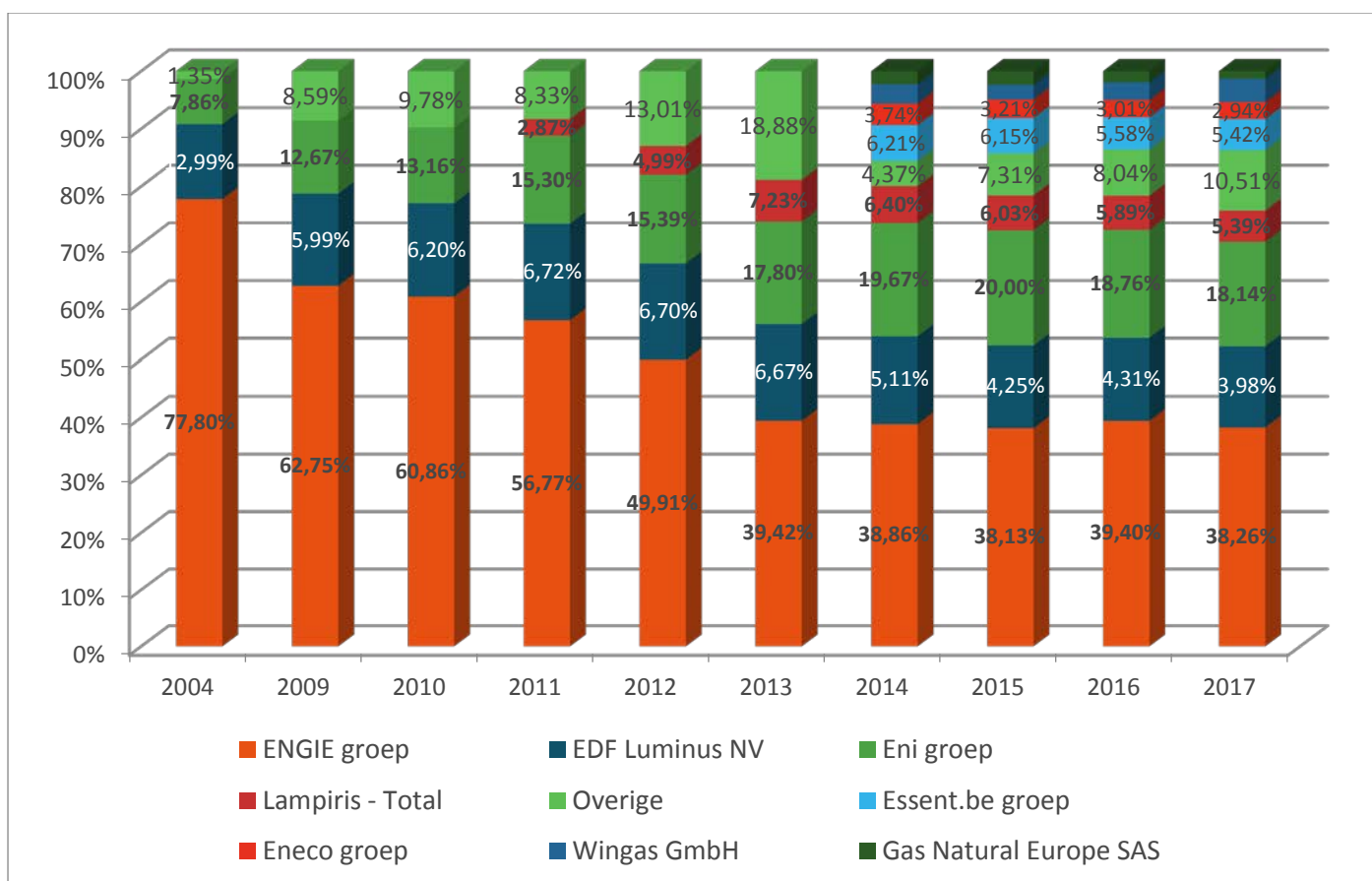
Figuur 11 en Figuur 12 geven de marktaandelen uitgedrukt in geleverde hoeveelheid energie van de grootste aardgasleveranciers grafisch weer. Hierbij werden de verschillende bedrijven die tot één groep behoren samengeteld: Electrabel en Electrabel Customer Solutions vormen ENGIE Electrabel, eni gas & power en eni SpA worden beschouwd als de groep eni en Essent en Powerhouse vormen samen de groep RWE.

Enkel partijen met een marktaandeel van minimaal twee percent worden afzonderlijk vermeld, de leveranciers met een kleiner marktaandeel zitten in de groep 'Overige'.

Figuur 11: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) in 2017 uitgedrukt in geleverde energie

Het aandeel van deze groep kleinere leveranciers blijft toenemen, van ruim 8% naar 10,51%. ENGIE Electrabel neemt nog altijd het grootste deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening. De dominantie van de groep ENGIE is wel sterk afgenomen tussen 2010 en 2013. Van 2014 tot 2017 is haar positie slechts licht blijven verder dalen.

Figuur 12: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Ook hier geven Tabel 17 en 18 de marktaandelen van de aardgasleveranciers weer opgesplitst voor de huishoudelijke en de professionele klanten met een jaargelezen meter. Hieruit blijkt dat het dalend marktaandeel van ENGIE Electrabel zich net als bij elektriciteit voornamelijk manifesteert in de markt van de professionelen. Elegant anderzijds, dankt de spectaculaire toename met 3,69 procentpunten in marktaandeel aan de huishoudelijke afnemers die het won via groepsaankopen.

Tabel 17: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan huishoudelijke afnemers op het distributienet

AARDGASLEVERANCIER	2015	2016	2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	36,05%	36,03%
EDF Luminus NV	18,35%	17,77%	16,92%
eni gas&power NV	13,25%	15,55%	14,42%
Essent Belgium NV	10,61%	7,90%	7,71%
Lampiris NV	8,56%	8,50%	7,25%
Elegant BVBA	0,80%	2,66%	6,35%
Eneco België BV	5,28%	5,07%	4,82%
Netbeheerders	2,62%	2,70%	2,74%
OCTA+ Energie NV	2,12%	1,76%	1,49%
Direct Energy	0,11%	0,66%	0,68%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,53%	0,47%	0,43%
Watz BVBA	0,10%	0,17%	0,20%
Antargaz Belgium NV	0,15%	0,17%	0,19%
Vlaams Energiebedrijf NV	0,05%	0,10%	0,19%
Comfort Energy NV	0,01%	0,10%	0,13%

Total Gas & Power	0,17%	0,15%	0,13%
Power Online NV	0,03%	0,07%	0,12%
Eneco Consumenten BV	0,08%	0,06%	0,05%
Energy People BVBA	NVT	<0,01%	0,04%
EnergieIn B.V. Baarle	NVT	0,02%	0,03%
Belgian Eco Energy NV	0,02%	0,02%	0,02%
Elexys NV	0,07%	0,02%	0,02%
Elindus	0,05%	0,02%	0,02%
GAS Natural Europe SAS	0,01%	<0,01%	0,01%
Eneco Energie Retail BV	0,01%	0,01%	0,01%
Scholt Energy Control	0,01%	0,01%	0,01%
Trevion	NVT	NVT	<0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Enovos Luxembourg SA	0,00%	0,00%	<0,01%
Engie Nederland Retail BV	NVT	<0,01%	<0,01%
Energiedirect	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Greenchoice	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Main Energie	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Nuon Sales Nederland	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo Benelux SA	0,00%	0,00%	0,00%
Essent Energie Verkoop Nederland	<0,01%	<0,01%	0,00%
Essent Retail Energie BV	<0,01%	<0,01%	<0,01%
eni SpA	<0,01%	0,00%	0,00%
Powerhouse	0,00%	0,00%	0,00%
NatGAS AG	0,00%	0,00%	0,00%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	<0,01%	0,00%	0,00%
Anode Energie Gas (B)	0,02%	0,00%	0,00%
Coretec Trading SPRL	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Benelux Levering	NVT	NVT	0,00%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	NVT	0,00%
Statoil A.S.A.	0,00%	NVT	NVT
Delta Energy BV	<0,01%	NVT	NVT
Electrabel Customer Solutions NV	37,00%	NVT	NVT
Electrabel N.V.	0,00%	NVT	NVT
Electrabel Nederland Retail B.V	<0,01%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%

Tabel 18: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan professionele jaargelezen aardgasafnemers op het distributienet

AARDGASLEVERANCIER	2015	2016	2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	34,81%	33,93%
EDF Luminus NV	18,21%	18,81%	18,20%
eni gas&power NV	15,51%	17,33%	16,43%
Lampiris NV	8,13%	5,04%	6,45%
Essent Belgium NV	9,06%	7,24%	6,19%
Antargaz Belgium NV	0,47%	3,19%	3,85%
Eneco België BV	4,04%	3,16%	3,46%
Total Gas & Power	0,94%	3,85%	2,84%
Netbeheerders	1,72%	1,05%	1,09%
OCTA+ Energie NV	2,27%	1,55%	1,48%

Elegant BVBA	0,49%	0,45%	1,45%
Elindus	0,14%	0,58%	1,03%
Vlaams Energiebedrijf NV	0,23%	0,58%	0,98%
Direct Energy	0,08%	0,54%	0,58%
Watz BVBA	0,13%	0,29%	0,37%
Elexys NV	0,25%	0,40%	0,34%
Belgian Eco Energy NV	0,19%	0,28%	0,32%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,34%	0,32%	0,31%
Scholt Energy Control	0,12%	0,21%	0,25%
GAS Natural Europe SAS	0,09%	0,12%	0,14%
Comfort Energy NV	<0,01%	0,09%	0,12%
Power Online NV	0,03%	0,06%	0,09%
Wingas GmbH	0,02%	0,03%	0,03%
Energy People BVBA	NVT	0,00%	0,03%
Enovos Luxembourg SA	0,01%	0,01%	0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	<0,01%	0,01%	0,01%
Coretec Trading SPRL	<0,01%	<0,01%	0,01%
Trevion	NVT	NVT	<0,01%
eni SpA	0,01%	0,00%	<0,01%
Eneco Consumenten BV	0,00%	0,00%	0,00%
Anode Energie Gas (B)	0,00%	0,00%	0,00%
Engie Nederland Retail BV	0,00%	0,00%	0,00%
Eneco Energie Retail BV	0,00%	0,00%	0,00%
Energiedirect	0,00%	0,00%	0,00%
Essent Retail Energie	0,00%	0,00%	0,00%
Greenchoice	0,00%	0,00%	0,00%
Main Energie	0,00%	0,00%	0,00%
Nuon Sales Nederland	0,00%	0,00%	0,00%
Energieln B.V. Baarle	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Benelux Levering	0,00%	0,00%	0,00%
Essent Energie Verkoop Nederland	0,00%	0,00%	0,00%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	0,00%	0,00%	0,00%
NatGAS AG	<0,01%	0,00%	0,00%
Axpo Benelux SA	0,00%	0,00%	0,00%
Powerhouse	0,00%	0,00%	0,00%
Statoil A.S.A.	0,00%	NVT	NVT
Delta Energy BV	0,00%	NVT	NVT
Electrabel Customer Solutions NV	37,55%	NVT	NVT
Electrabel N.V.	<0,01%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%

Tabel 19 geeft de positie weer van de aardgasleveranciers die in hun specifieke wingebed als erfgenamen van de situatie vóór de vrijmaking kunnen worden beschouwd. Het marktaandeel van Luminus in historisch wingebed is moeilijk te reconstrueren omdat Luminus nu binnen EDF Luminus valt. Daarom wordt het marktaandeel van EDF Luminus in zijn geheel vermeld.

Voor elektriciteit verloor ENGIE Electrabel marktaandeel in het eigen wingebed t.o.v. 2016 waar EDF Luminus zijn positie verstevigde in het eigen historisch wingebed. Het aandeel van EDF Luminus in zijn wingebed daalde van 29,81% naar 26,28%. Voor de enclave Baarle-Hertog, met als historische leverancier Dong Energy Sales, wordt vanaf

2014 een 100% marktaandeel voor “overige leveranciers en de aardgasnetbeheerder” in de tabel weergegeven, omdat Dong Energy Sales in 2014 werd overgenomen door Eneco Consumenten.

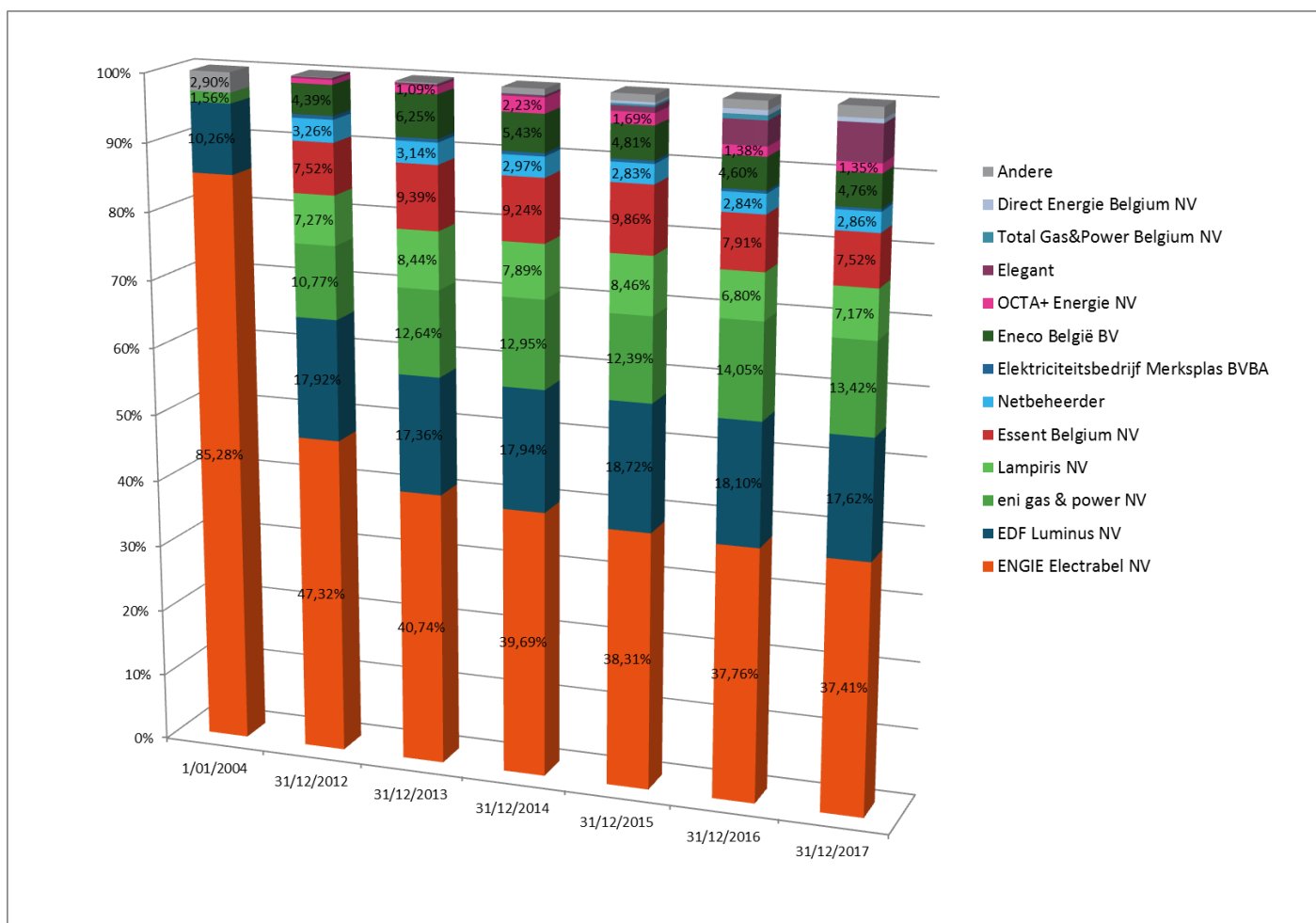
Tabel 19: Marktaandeel 2016 en 2017 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas

NETGEBIED(EN) MET ALS HISTORISCHE LEVERANCIER		Engie Electrabel	EDF Luminus = Luminus + SPE + City Power	eni gas&power NV	Overige leveranciers + ANB	Totaal
2016	Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	100%
	Electrabel Customer Solutions NV	44,42%	11,71%	19,01%	24,86%	100%
	EDF Luminus NV	16,55%	26,28%	17,73%	39,43%	100%
2017	Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	100%
	Electrabel Customer Solutions NV	41,85%	11,46%	16,48%	30,21%	100%
	EDF Luminus NV	19,98%	26,96%	18,44%	34,62%	100%

De volgende drie tabellen, Tabel 20, Tabel 21 en Tabel 22, geven het marktaandeel van de individuele aardgasleveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 31 december 2017 beleverden samen met de marktaandelen van de vorige jaren en dit uitgedrukt in totaal aantal afnemers en totaal aantal huishoudelijke en professionele afnemers. Enkel vergunde/aangemelde leveranciers die ten minste één toegangspunt beleverden op 31 december 2017 worden in deze tabellen opgenomen. Ook hier werden de cijfers omgerekend van 1 januari naar 31 december om de consistentie te verhogen en vergelijkingen te vergemakkelijken.

Tabel 20: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	37,76%	37,41%
EDF Luminus NV	NVT	17,94%	18,72%	18,10%	17,62%
eni gas&power NV	1,56%	12,95%	12,39%	14,05%	13,42%
Essent Belgium NV	NVT	9,24%	9,86%	7,91%	7,52%
Lampiris NV	NVT	7,89%	8,46%	6,80%	7,17%
Elegant BVBA	NVT	0,29%	0,82%	3,50%	5,30%
Eneco België BV	NVT	5,43%	4,81%	4,60%	4,76%
Netbeheerders	0,00%	2,97%	2,83%	2,84%	2,86%
OCTA+ Energie NV	NVT	2,23%	1,69%	1,38%	1,35%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,36%	0,69%	0,60%
Antargaz Belgium NV	NVT	0,10%	0,16%	0,36%	0,39%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,47%	0,44%	0,40%	0,38%
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	0,00%	0,06%	0,15%	0,26%
Watz BVBA	NVT	0,07%	0,16%	0,22%	0,23%
Elindus BVBA	NVT	0,01%	0,06%	0,13%	0,18%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,03%	0,13%	0,13%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,04%	0,10%	0,12%
Energy People BVBA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,09%
Elxys NV	NVT	0,04%	0,06%	0,05%	0,04%
Dong Energy Sales BV	0,06%	0,05%	NVT	NVT	NVT
Eneco Consumenten BV	NVT	NVT	0,04%	0,03%	0,03%
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,01%	0,02%	0,03%	0,03%
Scholt Energy Control BV	NVT	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%
Total Gas&Power Belgium NV	NVT	0,05%	0,28%	0,70%	0,02%
GAS Natural Europe SAS	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
eni S.p.A.	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%
Coretec Trading SPRL	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Eneco Energie Retail BV	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Essent Retail Energie	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Powerhouse BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
natGAS AG	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Electrabel Nederland Retail BV	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Essent Energie Verkoop Nederland	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Main Energie	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo Benelux SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Delta Energy	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Greenchoice	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Energiedirect	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
NV Nuon Sales Nederland	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
E.ON Benelux Levering	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Essent Retail Energie	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Kleinverbruik Energie der Nederlanden	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Anode Energie Gas	NVT	NVT	0,01%	0,01%	0,00%
Bayerngas Energy GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Eoly NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Klinkenberg Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Statoil ASA	NVT	<0,01%	<0,01%	NVT	0,00%
Electrabel Customer Solutions NV	85,28%	39,69%	38,31%	NVT	NVT
Electrabel NV	NVT	0,00%	<0,01%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Figuur 13: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers

Tabel 16 en Figuur 13 geven de marktaandelen weer van de verschillende aardgasleveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers. In Figuur 13 worden enkel de aardgasleveranciers met een marktaandeel van minimaal 0,20% weergegeven.

Hieruit blijkt dat ENGIE Electrabel op de aardgasmarkt ook het grootste marktaandeel heeft met iets meer dan 37%, hoewel ook dit jaar het marktaandeel licht daalde doordat andere spelers meer ruimte innamen op de markt. De top vijf van grootste aardgasleveranciers wordt vervolledigd door dezelfde leveranciers als voor elektriciteit, namelijk EDF Luminus NV met een relatief stabiel aandeel rond de 18%, eni gas&power NV dat steeg tot 14%, Essent Belgium N.V. met 8% en Lampiris N.V. met bijna 7%.

Het overzicht van de marktaandelen van de huishoudelijke elektriciteitsleveranciers wordt weergegeven in Tabel 21. Ook hier spiegelt de top vijf zich aan die van de marktaandelen voor het totaal aantal eindafnemers. Het relatieve aantal aardgasafnemers dat door de distributienetbeheerders wordt beleverd omdat hun leveringscontract door de commerciële aardgasleverancier werd opgezegd, is constant gebleven tegenover 2015 en 2016 met 3,24%, maar ligt hiermee nog altijd hoger dan bij de levering van elektriciteit als sociale openbare dienstverplichting (3,01%). Ongeveer één op 31 gezinnen in Vlaanderen wordt voor aardgas beleverd door hun netbeheerder, dat is iets minder dan bij elektriciteit.

Tabel 21: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	36,99%	36,65%
Electrabel Customer Solutions NV	84,96%	39,05%	37,65%	NVT	NVT
EDF Luminus NV	NVT	17,32%	18,32%	17,82%	17,21%
eni gas&power NV	1,67%	12,95%	12,42%	14,51%	13,92%
Essent Belgium NV	NVT	9,63%	10,19%	8,11%	7,77%
Lampiris NV	NVT	8,31%	9,06%	7,38%	6,94%
Elegant BVBA	NVT	0,29%	0,91%	4,03%	6,14%
Eneco België BV	NVT	5,99%	5,25%	4,86%	5,06%
Netbeheerder	0,00%	3,37%	3,24%	3,25%	3,24%
OCTA+ Energie	NVT	2,39%	1,73%	1,34%	1,34%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,37%	0,69%	0,62%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,49%	0,46%	0,42%	0,39%
Watz BVBA	NVT	0,07%	0,16%	0,21%	0,21%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,04%	0,10%	0,13%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,02%	0,13%	0,12%
Energy People BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,10%
Antargaz Belgium NV	NVT	0,08%	0,09%	0,08%	0,08%
Dong Energy Sales BV	0,07%	0,05%	NVT	NVT	NVT
Eneco Consumenten BV	NVT	NVT	0,04%	0,04%	0,03%
Kleinverbruik Energie der Nederlanden	NVT	NVT	NVT	NVT	0,02%
Elexys NV	NVT	0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%
Eneco Energie Retail BV	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%
Essent Retail Energie	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Electrabel Nederland Retail BV	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Essent Energie Verkoop Nederland	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%
Main Energie	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Scholt Energy Control BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
NV Nuon Sales Nederland	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Greenchoice	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Energiedirect	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Delta Energy	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GAS Natural Europe SAS	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	<0,01%
E.ON Benelux Levering	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Anode Energie Gas	NVT	NVT	0,01%	0,01%	0,00%
Coretec Trading SPRL	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Klinkenberg Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Zoals Tabel 22 aantoont heeft ENGIE Electrabel NV bij de professionele aardgasafnemers nog altijd een beduidend hoger marktaandeel (42,12%) op basis van aantal afnemers dan op de huishoudelijke markt (36,65%). Toch is ook hier opnieuw een daling van het marktaandeel te zien in 2016.

Het overzicht van de marktaandelen van de aardgasleveranciers voor professionele afnemers met een jaarlijks gelezen meter spiegelt zich nog maar eens aan de top vijf voor het totaal aantal eindafnemers, enkel op de vijfde plaats wordt Essent Belgium NV ingehaald door Lampiris NV.

Tabel 22: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2016
ENGIE Electrabel NV ⁽¹⁾	NVT	NVT	NVT	42,43%	42,12%
EDF Luminus NV	NVT	21,82%	21,40%	20,05%	20,32%
eni gas&power NV	0,75%	12,84%	11,85%	10,90%	10,01%
Lampiris NV	NVT	5,13%	4,63%	3,34%	8,60%
Essent Belgium NV	NVT	6,98%	8,05%	6,90%	6,18%
Eneco België BV	NVT	1,97%	2,11%	3,13%	3,02%
Antargaz Belgium NV	NVT	0,25%	0,53%	1,93%	2,15%
OCTA+ Energie	NVT	1,27%	1,46%	1,68%	1,44%
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	0,00%	0,36%	0,93%	1,69%
Elindus BVBA	NVT	0,08%	0,44%	0,92%	1,27%
Netbeheerder	0,00%	0,45%	0,37%	0,40%	0,61%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,33%	0,70%	0,48%
Watz BVBA	NVT	0,07%	0,21%	0,27%	0,37%
Elegant BVBA	NVT	0,32%	0,31%	0,32%	0,35%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,36%	0,34%	0,33%	0,34%
Elexys NV	NVT	0,25%	0,40%	0,31%	0,24%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,06%	0,17%	0,17%
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,06%	0,12%	0,14%	0,16%
Scholt Energy Control BV	NVT	0,04%	0,06%	0,09%	0,11%
Total Gas&Power Belgium NV	NVT	0,38%	1,99%	4,96%	0,11%
Energy People BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,09%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,04%	0,06%	0,08%
GAS Natural Europe SAS	NVT	0,03%	0,03%	0,04%	0,06%
Coretec Trading SPRL	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,02%
eni S.p.A.	NVT	0,02%	0,01%	0,01%	0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
natGAS AG	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel Customer Solutions NV	87,52%	47,77%	44,99%	NVT	NVT
Electrabel NV	NVT	<0,01%	<0,01%	NVT	NVT
GDF SUEZ	0,06%	0,00%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

2.4. Concentratie en marktmacht

2.4.1. Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De Herfindahl-Hirschman index of HHI is één van de meest gebruikte maatstaven voor de concentratiegraad in een economische sector en geeft inzicht in de mate van concurrentie in een bepaalde markt. Daarbij wordt de term 'concentratiegraad' bekeken op het niveau van zowel het aantal aanbieders alsook hun grootte, door gebruik te maken van het kwadraat van het marktaandeel. Als er slechts één bedrijf opereert in de markt, heeft deze een marktaandeel van 100%; de HHI kan dus variëren tussen 0, perfecte competitie, en 10.000 (=100²), een perfect monopolie. Markten met een HHI onder de 2.000 worden beschouwd als concurrentieel, stijgt de HHI boven 2.500 dan kan dit wijzen op zware risico's voor de marktwerking.

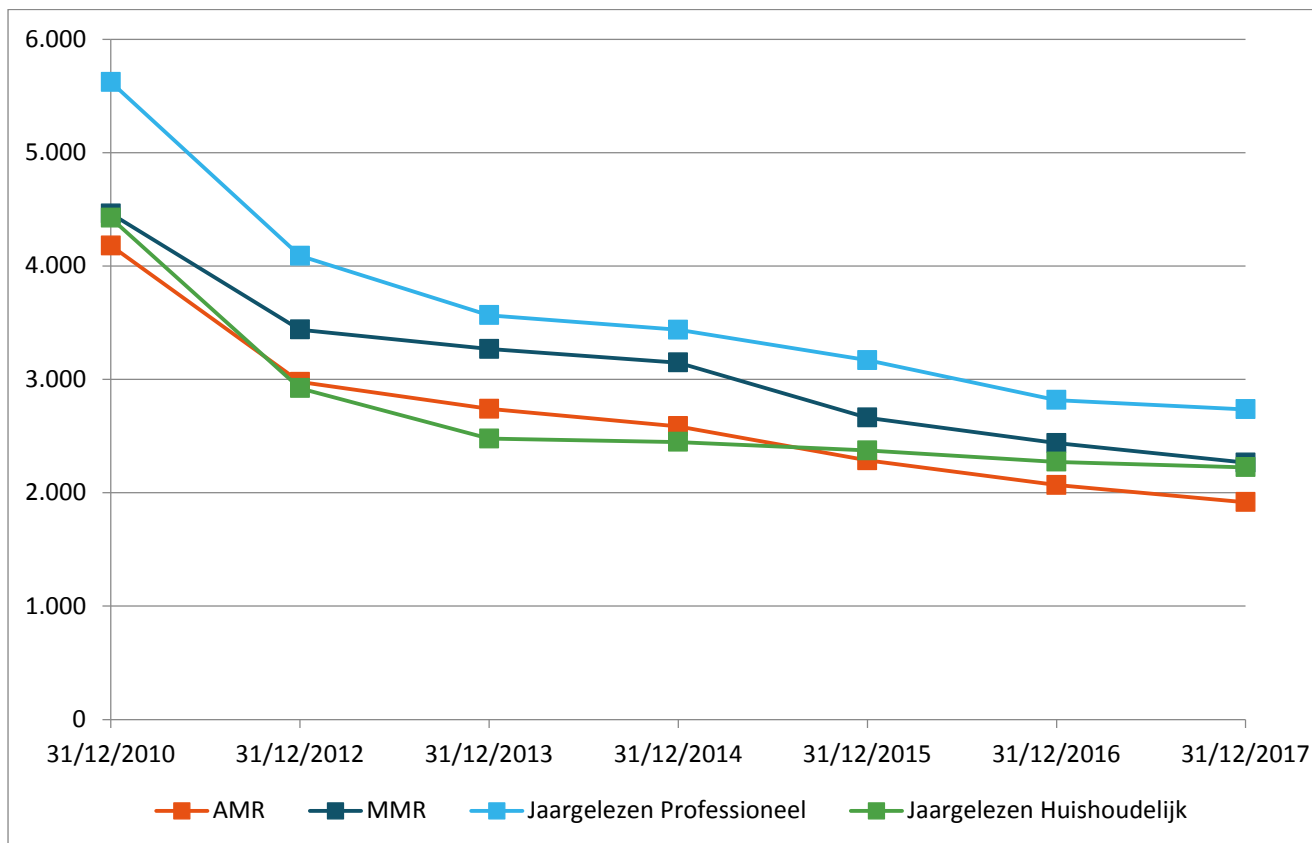
Voor de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index, zie Bijlage 1.

2.4.1.1. HHI op basis van marktaandeelen in aantal toegangspunten

Voor de berekening van de HHI gaan we logischerwijze opnieuw van een groepsbenadering uit. Volgende bedrijven worden bijgevolg telkens als één groep beschouwd: terwijl E.ON Belgium en Uniper Global Commodities beschouwd worden als de E.ON groep, eni gas & power en eni SpA samen de groep eni vormen en Essent, Powerhouse en RWE Supply & Trading de groep RWE, worden dit jaar Total Gas & Power en Lampiris ook als één groep beschouwd.

Tabel 23: HHI elektriciteit

ELEKTRICITEIT	31/12/2010	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
AMR	4.181	2.286	2.068	1.917
MMR	4.462	2.662	2.438	2.266
Jaargelezen Professioneel	5.623	3.170	2.818	2.736
Jaargelezen Huishoudelijk	4.425	2.372	2.272	2.224
Totale markt	4.595	2.487	2.344	2.287

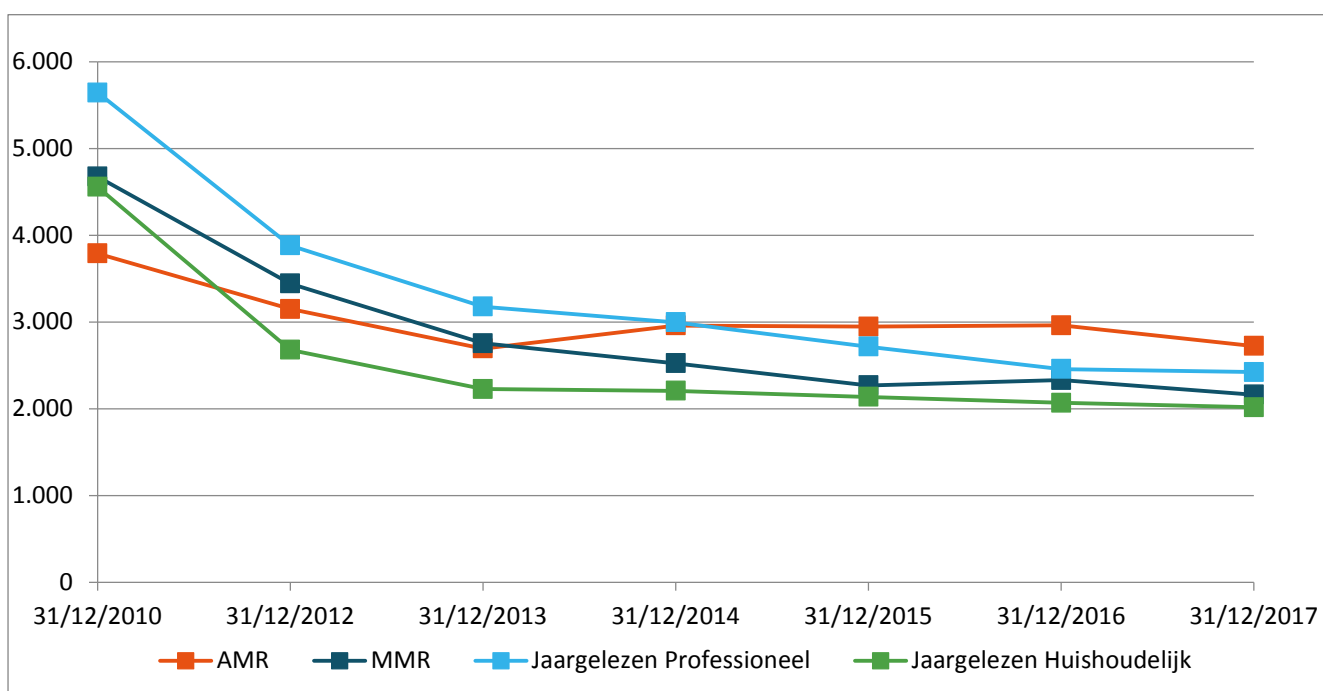
Figuur 14: Verloop HHI marktaandeel elektriciteit

In Tabel 24 en Figuur 14 zet de positieve, dalende, evolutie in de concentratiegraad opgetekend in de voorbije jaren, zich verder in 2017. Elke deelmarkt tekende een daling op van de HHI-index waar de HHI van de totale markt eveneens licht daalde. Hoewel de indices ook eind 2017 nog groter waren dan 2.000 en dus nog niet volledig op het niveau dat aanzien wordt als een volledig concurrentiële markt (met uitzondering van de AMR deelmarkt), betekenden 2016 en 2017 wel opnieuw een significante verbetering op dit vlak. Zowel in 2016 als 2017 lag de HHI van de AMR het laagst.

Tabel 24: HHI aardgas

AARDGAS	HHI 31/12/2010	HHI 31/12/2015	HHI 31/12/2016	HHI 31/12/2017
AMR	3.790	2.947	2.962	2.723
MMR	4.676	2.269	2.330	2.162
Jaargelezen Professioneel	5.644	2.716	2.457	2.423
Jaargelezen Huishoudelijk	4.558	2.136	2.069	2.017

Totale markt	4.680	2.201	2.114	2.059
---------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Figuur 15: Verloop HHI marktaandeel gas

Op de aardgasmarkt is ook een lichte daling merkbaar van de evolutie van de concentratie-index (Tabel 24 en Figuur 15). Hier daalde ook de HHI in elke deelmarkt en nadert de streefwaarde van 2.000. De HHI voor AMR boekte het meeste vooruitgang dit jaar, na een lichte stijging in 2016.

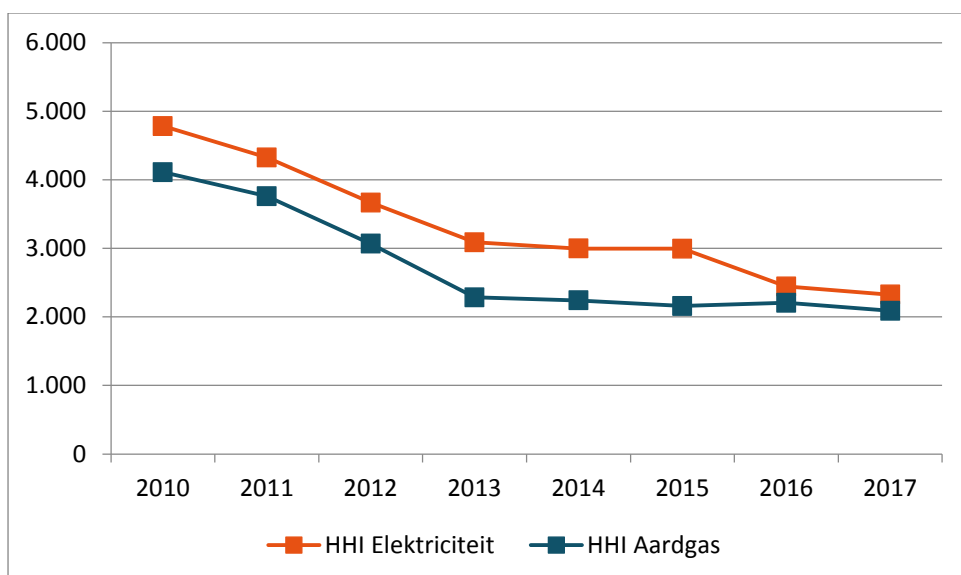
2.4.1.2. HHI op basis van marktaandeel in volumes

Tabel 25: HHI berekend op basis van marktaandeel in volumes

ELEKTRICITEIT	HHI 2010	HHI 2015	HHI 2016	HHI 2017
Totale markt	4.782	2.995	2.443	2.325

AARDGAS	HHI 2010	HHI 2015	HHI 2016	HHI 2017
Totale markt	4.110	2.159	2.205	2.088

De HHI op basis van marktaandeel in volumes verbeterde het voorbije jaar. Zowel voor elektriciteit als voor aardgas, nadert de HHI de streefwaarde van 2.000.

Figuur 16: Verloop HHI elektriciteit en aardgas in volumes

2.4.2. C3 concentratie index

Een alternatief voor de Herfindahl-Hirschmann index als maatstaf voor de concurrentiegraad van een markt, is de C3 concentratie-index. Deze geeft het totale marktaandeel weer van de drie grootste leveranciers, respectievelijk van elektriciteit of aardgas.

Voor de berekening van de C3-index beschouwen we opnieuw E.ON Belgium en Uniper Global Commodities als één groep, net als eni gas & power en eni SpA en Essent, Powerhouse en RWE Supply & Trading en Total Gas & Power en Lampiris.

Voor elektriciteit geeft de C3-concentratie-index aan dat het gezamenlijke marktaandeel in aantal toegangspunten van de drie ondernemingen of groepen met het grootste marktaandeel eind 2017 71,61% bedraagt, een daling van 1,48% t.o.v. 2016 (zie Tabel 26). De leveranciers met het grootste marktaandeel zijn nog altijd ENGIE Electrabel, EDF Luminus en eni Gas & Power. De C3-indexen van alle drie de marktsegmenten van de professionele elektriciteitsafnemers boekten opnieuw een opmerkelijke vooruitgang (lees: daling) in 2017.

Tabel 26: C3 elektriciteit (in aantal toegangspunten)

ELEKTRICITEIT	C3 31/12/2010	C3 31/12/2015	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017
AMR	92,25%	72,45%	70,44%	68,38%
MMR	95,76%	77,46%	75,55%	73,41%
Jaargelezen Professioneel	97,12%	81,00%	76,28%	75,66%
Jaargelezen Huishoudelijk	91,84%	73,10%	72,72%	71,36%
Totale markt	92,69%	74,44%	73,09%	71,61%

Als we naar de marktaandelen in volume geleverde elektriciteit kijken, evolueert de C3 concentratie-index gelijkaardig (zie Tabel 21). De drie grootste elektriciteitsleveranciers in termen van volume (opnieuw ENGIE Electrabel, EDF Luminus en eni gas & power) leveren samen 68,30% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen. In 2015 bedroeg dit nog 74,88%, een toch opmerkelijke daling.

Tabel 27: C3 elektriciteit (in volume geleverde elektriciteit)

ELEKTRICITEIT	C3 31/12/2010	C3 31/12/2015	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017
Totale markt	90,46%	74,88%	69,58%	68,31%

Voor aardgas daalde de C3-index op basis van het aantal toegangspunten eveneens tegenover 2016, namelijk met 1,47% (zie Tabel 28). In tegenstelling tot 2016 evolueerde de index enkel positief (i.e. een daling van de index) voor elk segment. De aardgasleveranciers met het grootste marktaandeel waren, net als voor elektriciteit, zowel in aantal toegangspunten als in volume nog altijd ENGIE Electrabel, eni gas & power en EDF Luminus.

Tabel 28: C3 aardgas (in aantal toegangspunten)

AARDGAS	C3 31/12/2009	C3 31/12/2015	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017
AMR	91,61%	81,55%	79,97%	70,16%
MMR	94,64%	75,38%	75,64%	72,01%
Jaargelezen Professioneel	96,62%	78,18%	73,40%	72,45%
Jaargelezen Huishoudelijk	92,75%	68,41%	69,32%	67,78%
Totale markt	93,22%	69,77%	69,92%	68,45%

De C3 concentratie-index vertoont een gelijkaardige evolutie als we naar de marktaandelen in volume geleverd gas kijken (zie Tabel 29). De drie grootste groepen leverden samen 69,02% van het aardgasvolume, waar dit in 2016 72,38% bedroeg.

Tabel 29: C3 aardgas (in volume geleverd gas)

AARDGAS	C3 31/12/2009	C3 31/12/2015	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017
Totale markt	85,02%	72,38%	72,48%	69,02%

2.4.3. Conclusie

De HHI-index gaf opnieuw blijk van een verbetering van de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkten zoals in 2016: zowel op de elektriciteits- als de aardgasmarkt nemen de dynamiek en concurrentie nog steeds toe, te bemerken door de positieve dalende evolutie van de concentratie-indices de voorbije jaren. De historisch grote leveranciers nemen een kleinere plek in op de markt door toenemende concurrentie van kleinere leveranciers en nieuwkomers. De ervaring wijst op het grote belang van fusies en overnames van belangrijke spelers op deze indicatoren. In de toekomst zouden nieuwe fusie- of overnamebewegingen dus ook een negatieve invloed op de concentratiegraadindicatoren kunnen hebben.

De evolutie van de C3-indices geeft hetzelfde beeld: het gezamenlijk marktaandeel van de top drie energieleveranciers nam af in alle deelmarkten. Hoewel er nog steeds niet kan gesproken worden van een perfect concurrentiële markt, kan er toch vastgesteld worden dat de positieve evolutie zich verder doorzette in 2017 en dat de retailmarkten van elektriciteit en aardgas in Vlaanderen voldoende concurrentieel zijn om druk op de energieprijzen te zetten, wat een van de bedoelingen was van de vrijmaking. Ook de dienstverlening is gebaat bij een sterke concurrentie op de energiemarkt.

2.5. Productaanbod

Een andere insteek om de concurrentiekracht van de energiemarkt te onderzoeken, bestaat erin het aantal keuzemogelijkheden van de afnemer te onderzoeken, of met andere woorden het aantal mogelijke contracten of producten waartussen de afnemer kan kiezen.

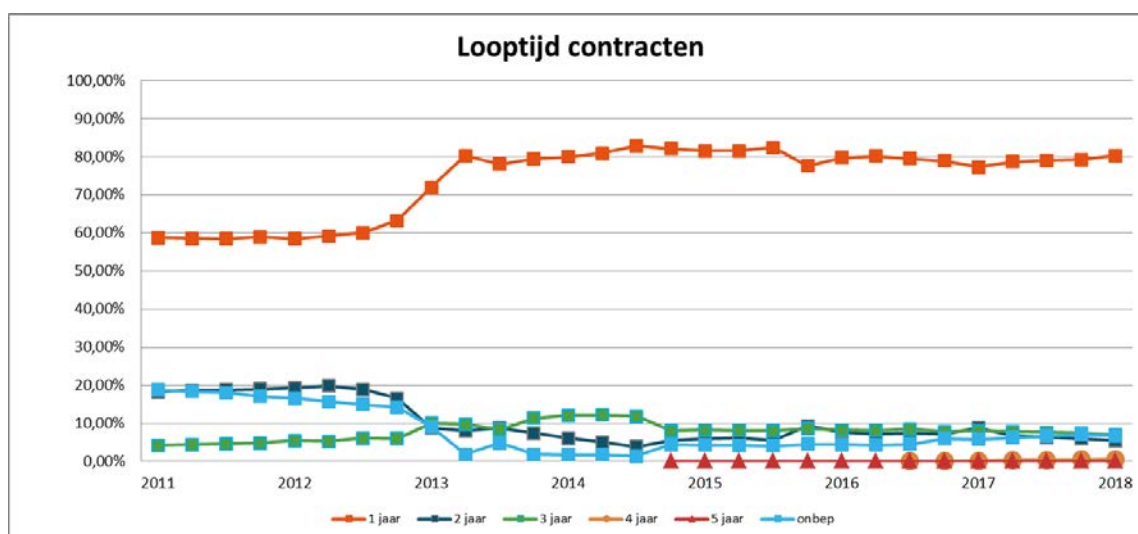
Net als in 2015 en 2016 kan ook in 2017 voor de meeste sub-markten een aanzienlijke toename in het aantal aangeboden producten waargenomen worden. Het productaanbod voor het huishoudelijk segment nam zowel voor elektriciteit als aardgas toe met respectievelijk 12% en 6%. Voor het kleinzakelijke segment waren de stijgingen iets beperkter maar nog altijd opmerkelijk: 11% voor elektriciteit en 5% voor aardgas.

Tabel 30: Aantal aangeboden contracten op de markt

	Huishoudelijk Elektriciteit		Kleinzakelijk Elektriciteit		Huishoudelijk Gas		Kleinzakelijk Gas	
	jan	dec	jan	dec	jan	dec	jan	dec
2016								
aantal contracten aangeboden	65	74	64	71	39	44	35	36
2017								
aantal contracten aangeboden	69	77	62	69	47	50	40	42

Contracten op de energiemarkt variëren in looptijd, herkomst van de geleverde stroom, vast of variabel karakter en hebben soms opties waarbij extra diensten worden aangeboden (energieadvies, onderhoud installaties,...).

Uit Figuur 17 en Tabel 31 blijkt dat op 1 januari 2018 de meeste elektriciteitscontracten op de huishoudelijke markt in Vlaanderen nog altijd een looptijd hebben van één jaar. Dit blijkt opnieuw in de lichte procentuele toename van het aandeel van de éénjarige contracten, ten koste van het aandeel twee- en driejarige contracten. Ondanks het afschaffen van de verbrekingsvergoedingen voor huishoudens en KMO's (tot een bepaald energieverbruik), kiezen klanten er nog steeds voor om een contract van bepaalde duur af te sluiten, mogelijk omdat dit, als het een vaste energieprijis garandeert, voor hen toch aantrekkelijk blijft.

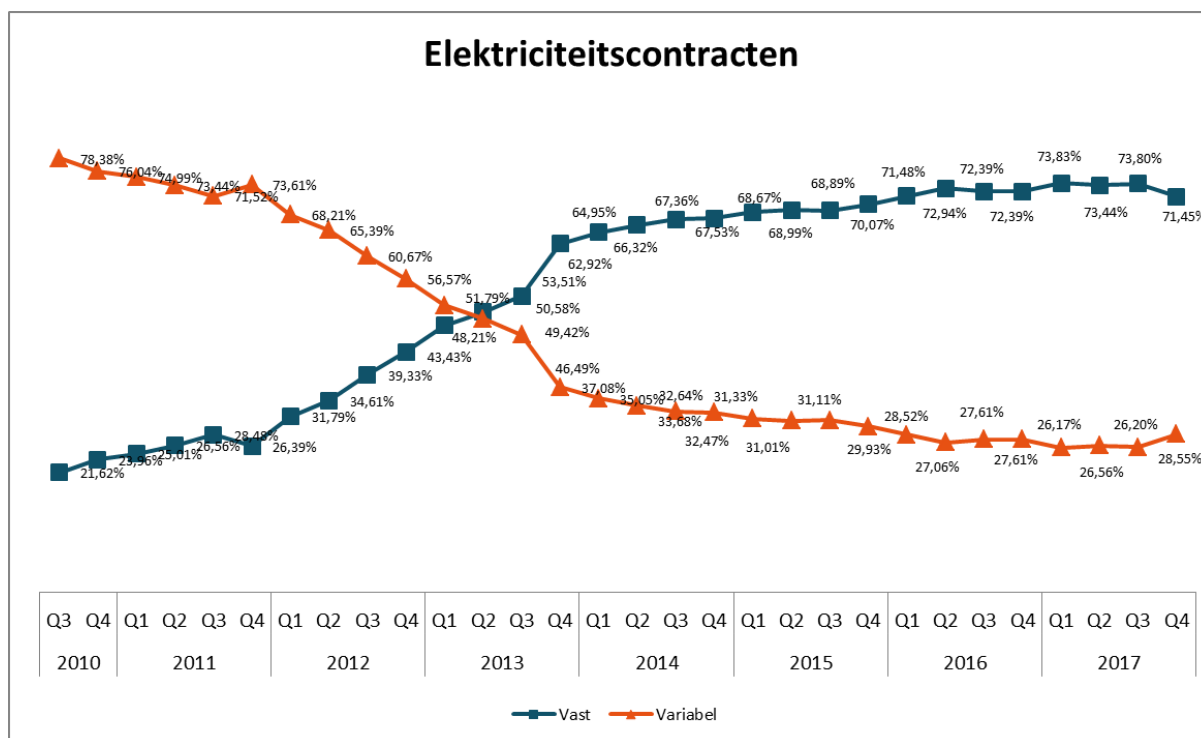
Figuur 17: Looptijd elektriciteitscontracten

Tabel 31: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie op 01/01/2018)

looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/01/2017	aantal huishoudelijke contracten	2.322.086	264.073	242.416	(1)	(1)	172.499	3.005.362
	procentueel	77,26%	8,79%	8,07%	< 1,00%	< 1,00%	5,74%	100%
1/01/2018	aantal huishoudelijke contracten	2.616.499	178.176	227.025	(1)	(1)	218.676	3.257.655
	procentueel	80,32%	5,47%	6,97%	< 1,00%	< 1,00%	6,71%	100%

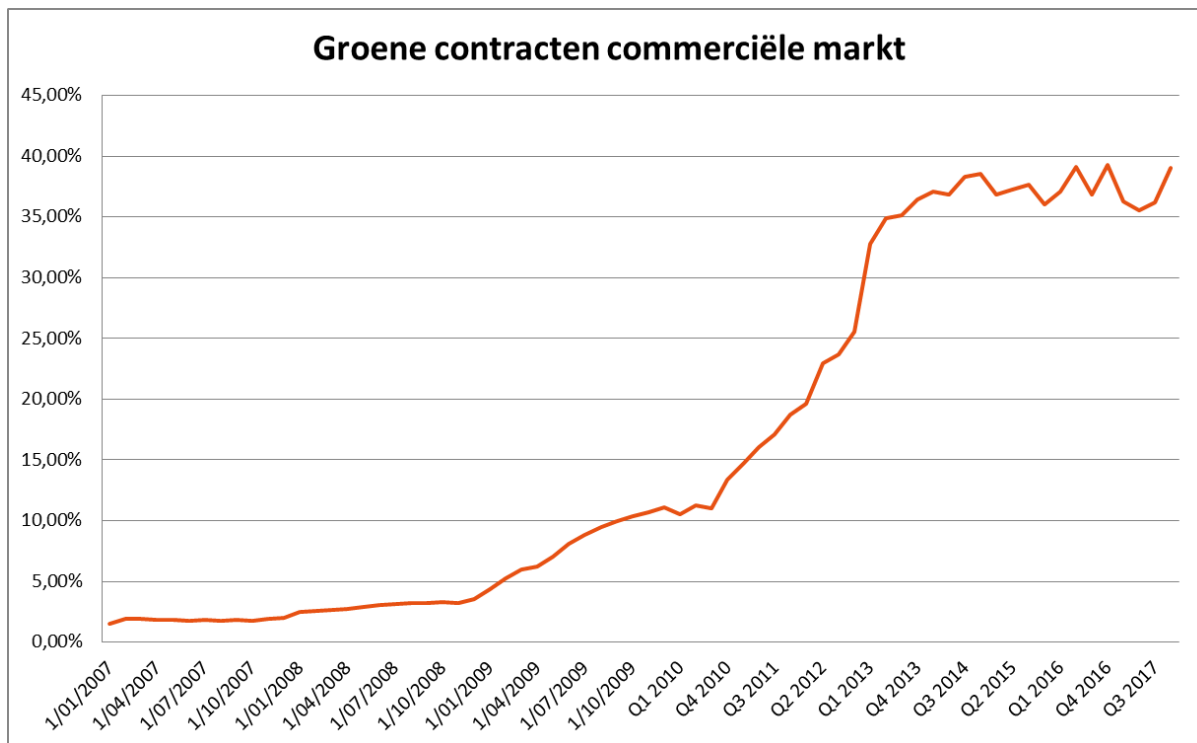
(1) Gezien de 4- en 5-jarige contracten slechts door één leverancier worden aangeboden, kunnen het aantal huishoudelijke contracten voor deze looptijd niet worden opgenomen

Zoals te zien in Figuur 18 zette de stijgend trend van de vaste prijscontracten in de elektriciteitsmarkt zich verder door in 2017. Waar op het einde van 2012 nog iets meer dan de helft van de contracten voor elektriciteit een variabel karakter had, is de dominante contractvorm sinds 2013 meer dan ooit het contract met een vaste energiecomponent. Hoewel bepaalde elementen (bijvoorbeeld nettarieven, bijdrage voor stroom uit hernieuwbare bronnen en uit warmte-krachtkoppeling) in de loop van het contract kunnen aangepast worden (onder invloed van beslissingen van de overheid of de bevoegde regulator) is de klant met deze contracten verzekerd van een stabiele energieprijis gedurende de looptijd van het contract. Een factor die ook bijdraagt tot de tendens naar meer vaste contracten is het feit dat in veel groepsaankopen voor elektriciteit een vaste energieprijis opgelegd wordt aan de deelnemende elektriciteitsleveranciers.

Figuur 18: Type elektriciteitscontracten

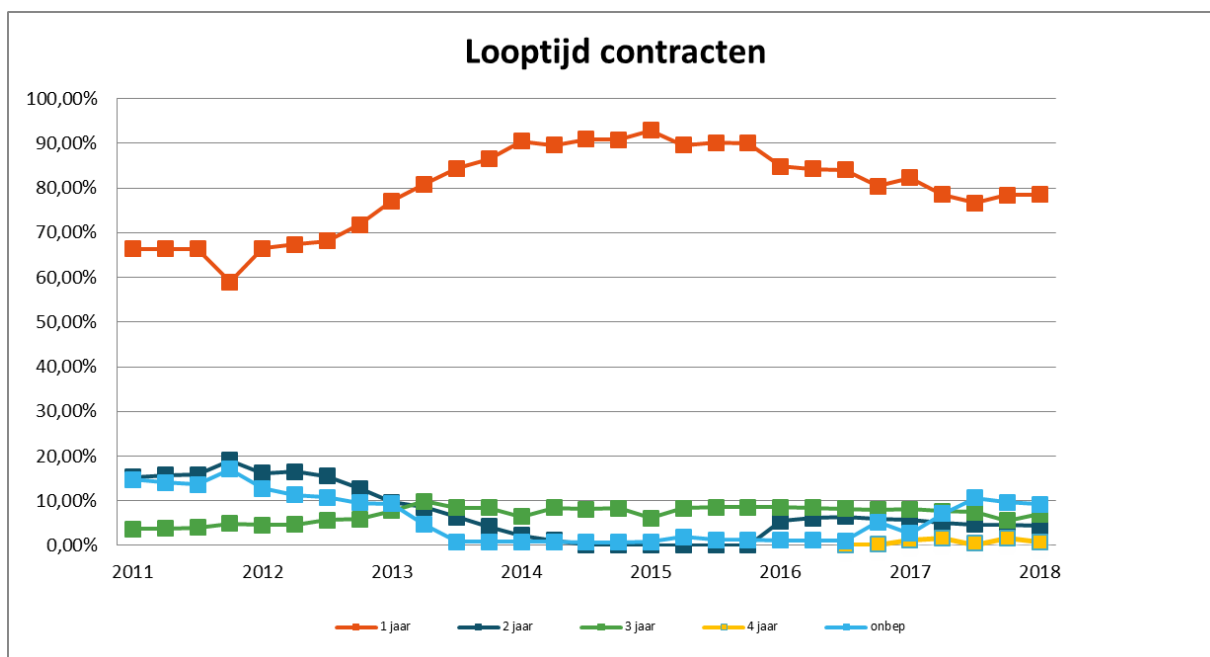
Het aantal huishoudelijke afnemers dat in 2017 een groen elektriciteitscontract had, is licht gestegen: van bijna 37% van de gezinnen eind 2015 naar meer dan 39% van de gezinnen eind 2017 (zie Figuur 19). Zogeheten groene elektriciteitscontracten hebben een garantie van de elektriciteitsleverancier dat de geleverde stroom uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig is en dat de leverancier dit ook bewijst aan de VREG door voor de verkochte elektriciteit garanties van oorsprong in te leveren.

Figuur 19: Groene contracten op de huishoudelijke markt

De sterke groei van de groene contracten tussen 2011 en 2013 werd in de daaropvolgende jaren niet volgens dezelfde trend doorgetrokken. Het effect van de indirecte subsidie die onder de vorm van een vrijstelling van een aantal onderdelen van de federale bijdrage werd toegekend en er tot en met 2012 voor zorgde dat een groen contract een prijsvoordeel had ten opzichte van een grijs contract, is nu duidelijk helemaal uitgewerkt. Het aantal afnemers met een groen contract stagneert echter sinds 2015 op een hoog niveau en is afhankelijk van aanbiedingen van leveranciers en het al dan niet groene karakter van contracten aangeboden als groepsaankoop.

Uit Figuur 20 en Tabel 32 blijkt dat, net zoals voor elektriciteit, het overgrote deel van de aardgascontracten voor de huishoudelijke markt in Vlaanderen een looptijd heeft van één jaar. Het aantal contracten met deze looptijd neemt wel licht af. De contracten die voor onbepaalde duur worden afgesloten winnen daarentegen opnieuw aan populariteit.

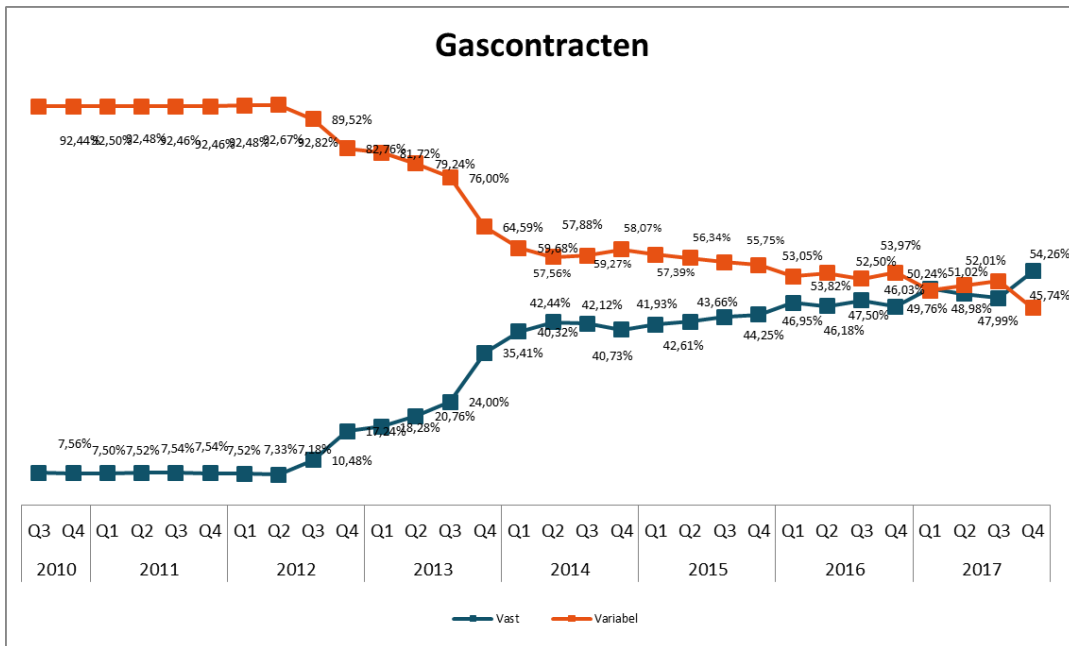
Figuur 20: Looptijd aardgascontracten

Tabel 32: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie op 01/01/2018)

looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/01/2017	aantal huishoudelijke contracten	1.578.067	109.939	156.301	(1)	51.720	1.917.670
	procentueel	82,29%	5,73%	8,15%	1,13%	2,70%	100%
1/01/2018	aantal huishoudelijke contracten	1.580.569	86.725	142.074	(1)	185.335	2.011.811
	procentueel	78,56%	4,31%	7,06%	0,85%	9,21%	100%

(1) Gezien de 4-jarige contracten slechts door één leverancier worden aangeboden, kunnen het aantal huishoudelijke contracten voor deze looptijd niet worden opgenomen

Voor aardgas ligt de verhouding tussen variabele en vaste contracten anders (zie Figuur 21). Bijna 46% van de aardgascontracten had in het vierde kwartaal van 2017 een variabel karakter. Dit betekent dat de afnemer intekent op een prijsformule waarvan één of meerdere onderdelen op vooraf vastgelegde momenten veranderen. Wel vertoonden de vaste prijscontracten in 2017 verder een stijgende trend, zoals ook bij elektriciteit het geval was.

Figuur 21: Type aardgascontracten

3. Elektriciteits- en aardgasprijzen

We volgen de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers nauw op en we informeren hier duidelijk over, om de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen te verhogen.

De prijsgegevens⁸ in dit rapport zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test⁹, de module die de gezinnen en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers¹⁰ in Vlaanderen toelaat om de aangeboden contracten te vergelijken op www.vtest.vreg.be. De werkwijze wordt verduidelijkt in Bijlage 2, de gebruikte terminologie rond de typeafnemers in Bijlagen 3 en 4.

3.1. Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.1. Huishoudelijke afnemers

3.1.1.1. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

In Figuur 22 wordt de evolutie tot en met december 2017 weergegeven van de volgende prijsniveaus voor huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik¹¹: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs, waarbij de sociale maximumprijs en het elektriciteitstarief DNB¹² (zie verder) buiten beschouwing werden gelaten.

Wijzigingen in de prijsonderdelen (zie verder) nettarieven, heffingen en kosten voor groene stroom en kosten voor WKK nemen we op in de totale kostprijzen op jaarbasis in de V-test® zodra hun impact duidelijk is. In de zomer van 2017 wisten we dat als de Bijdrage Energiefonds¹³ in 2018 nog zou bestaan, ze aangepast zou worden. We hadden echter nog geen zicht op de mogelijke structuur en aldus evenmin op de hoogte ervan in 2018. Vanaf september 2017 verlaagden we daarom proportioneel het bedrag van die heffing waarmee gerekend werd in de totale kostprijs op jaarbasis in de V-test®. Voor de prijsberekening in de V-test® gaan we er, waar relevant, van uit dat de levering in de loop van de tweede maand volgend op de maand van contractafsluiting start. Aldus rekenden we in september met 2/12^{den}, in oktober met 1/12de en in november en december met 0/12^{den} van het bedrag van die heffing in 2017.

In de analyse van de elektriciteitsprijzen hieronder zijn de gewogen gemiddelde prijzen berekend op basis van de volledige jaarbedragen in 2017 van die heffing. Dit houdt in dat we – zoals in voetnoot 9 toegelicht – voor de periode september – december 2017 werken op basis van prijsgegevens die afwijken van de gegevens zoals ze in de V-test® stonden.

In december 2017 lag de gewogen gemiddelde prijs van de contracten op € 1.045,67, wat 7,08% hoger is dan een jaar voorheen. Eind 2017 lag de gewogen gemiddelde laagste prijs 9,24% hoger dan eind 2016, namelijk op € 958,92. Het verschil tussen beide prijsniveaus, zijnde het besparingspotentieel, bedroeg eind 2017 € 86,75, wat ongeveer 12 euro minder is dan eind 2016.

⁸ De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw.

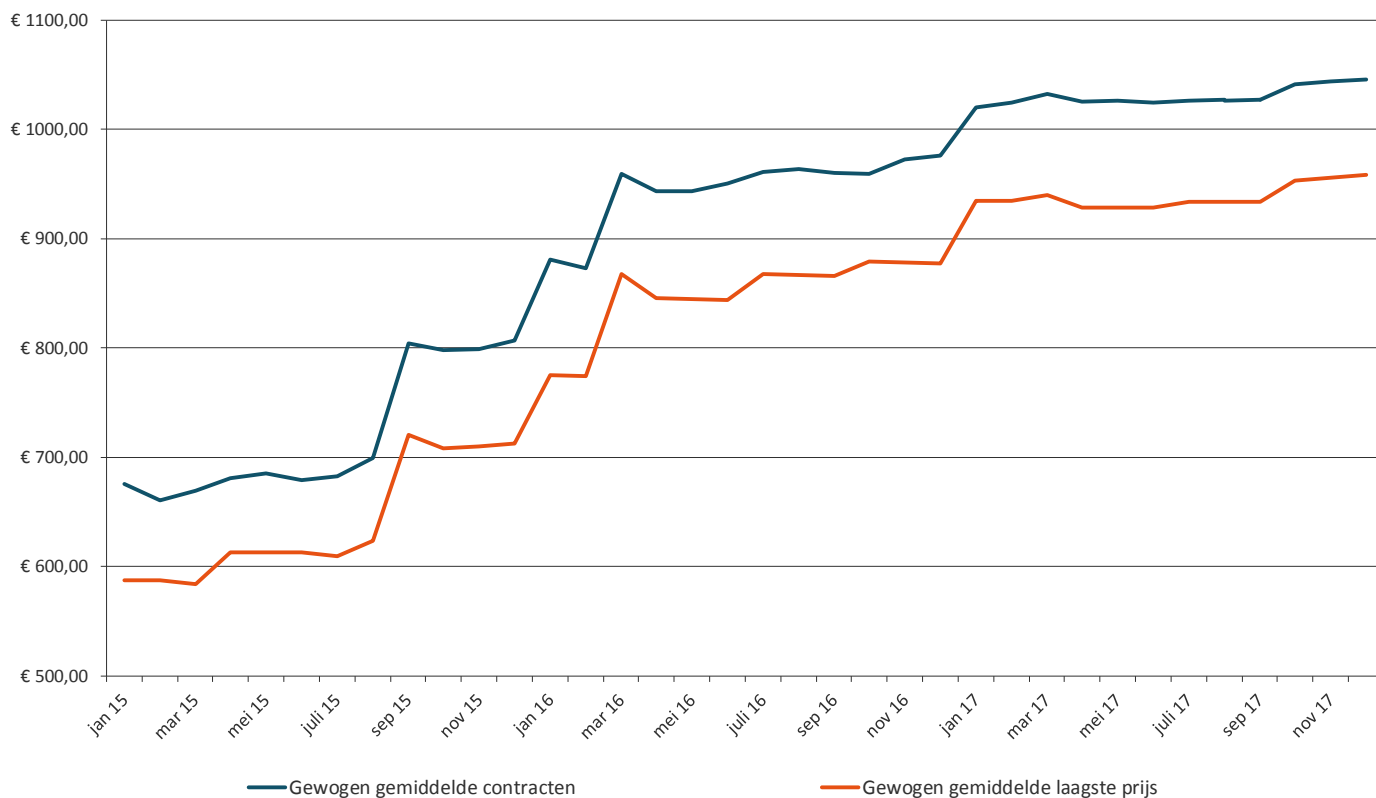
⁹ Voor de maanden september t.e.m. december 2017 houden we in dit prijzenrapport geen rekening met de ingreep rond de heffing Bijdrage Energiefonds die we in de V-test® doorvoerden (zie verder).

¹⁰ Kleine professionele elektriciteitsafnemers zijn professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA; kleine professionele aardgasafnemers zijn professionele jaargemeten aardgasafnemers met een lage drukaansluiting.

¹¹ We zijn ons er van bewust dat dit een typeprofiel is, waardoor het eigenlijke elektriciteitsverbruik van een gezin in realiteit sterk hiervan kan afwijken.

¹² Distributienetbeheerder.

¹³ Zie <https://belastingen.vlaanderen.be/energieheffing>.

Figuur 22: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Vier schokken zijn op te merken in de bovenstaande figuur, namelijk:

- het opnieuw verhogen van de btw naar 21% in september 2015;
- de sterke stijging na januari 2016, na de afschaffing van de toekenning van de gratis elektriciteit, door het stijgen van het gewogen gemiddelde distributienettarief (onder meer n.a.v. de doorrekening van een voorschot van 20% m.b.t. de historische saldi over de exploitatiejaren 2010-2014) en in mindere mate door een toename van de bijdrage op de energie en de federale bijdrage verklaart de tweede schok;
- de derde tendens in maart 2016 is te wijten aan de wijziging in de heffing Bijdrage Energiefonds;
- de vierde en laatste opvallende prijsaanpassing, in januari 2017, was veelal toe te schrijven aan de sterke stijging van het gewogen distributienettarief en in mindere mate aan de stijging van het bedrag dat aan heffingen betaald wordt.

Naast de gewogen gemiddelde prijzen zoals voorgesteld in bovenstaande figuur, berekenen we ook de gewogen gemiddelde prijzen waarbij er onderscheid wordt gemaakt op basis van het karakter van de energiecomponent, zijnde vast of variabel¹⁴. Het resultaat wordt getoond in Figuur 23.

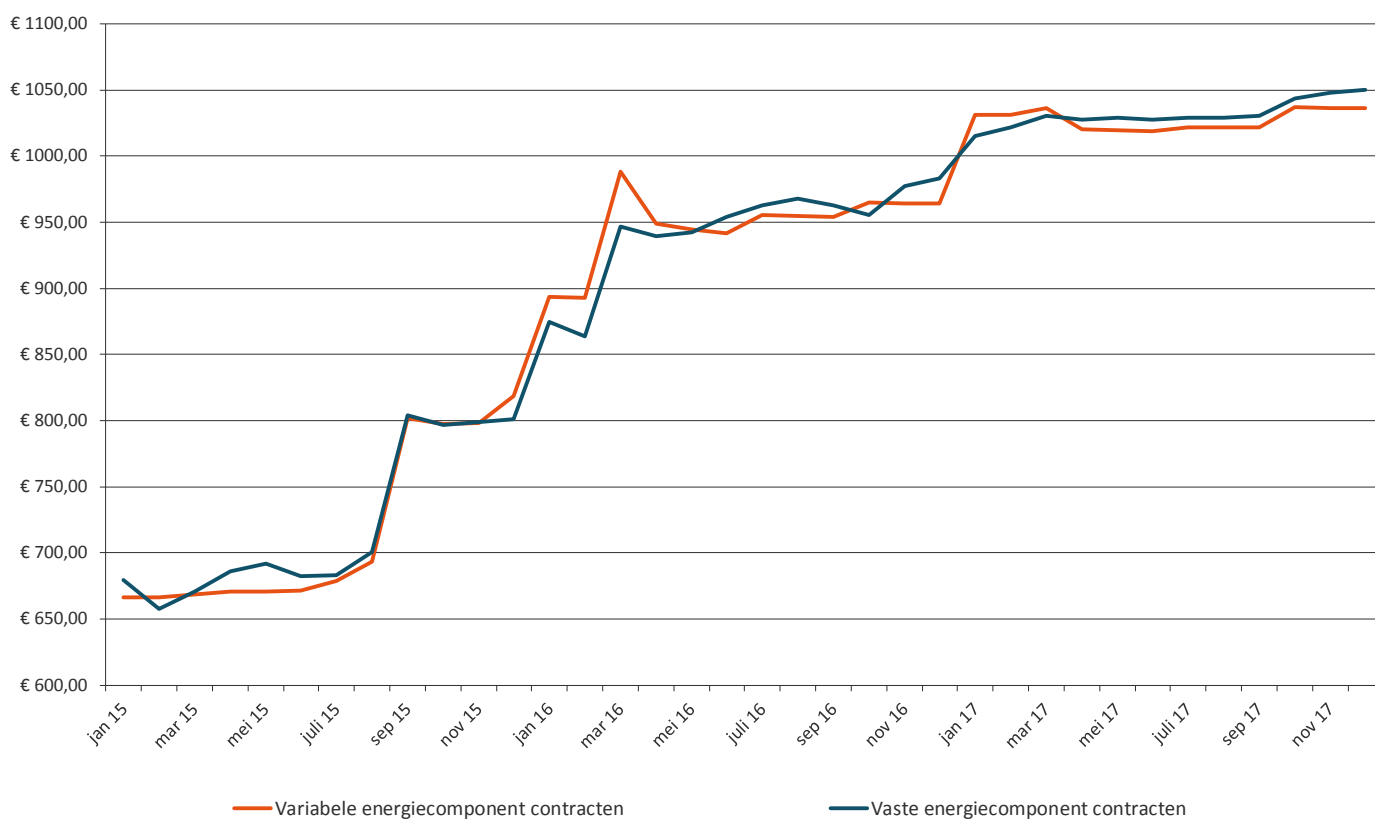
In 2017 zien we dat de contracten met een variabele energiecomponent het duurst waren van januari tot en met maart. In de resterende maanden van het jaar waren de contracten met een vaste energiecomponent het duurst. Er van uitgaande dat de leveranciers van contracten met een vaste energiecomponent een risicopremie opnemen in de prijszetting van die contracten, vormt die vaststelling geen verrassing.

¹⁴ Sinds januari 2014 wordt in de V-test® voor de contracten met een variabele energiecomponent naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening gehouden met forwardnoteringen conform Bijlage B van het Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf.

Of het kiezen voor een contract met een vaste dan wel variabele energiegcomponent het voordeligst is, valt niet eenduidig vast te stellen omdat het afhankelijk is van verscheidene factoren, zoals de evolutie van de energiebeurzen en het risicoprofiel van de afnemer (risico-preferentie of risico-aversie). Risico-averse klanten, die voor contracten met een vaste energiegcomponent zullen kiezen, kunnen met een vaste energiegcomponent niet voor verrassingen komen te staan. Klanten kunnen een inschatting proberen te maken van de evolutie van de markt: als de elektriciteitsprijzen stijgen, kan een contract met een vaste energiegcomponent een vorm van in dekking zijn tegen prijsstijgingen. Andersom als de prijzen dalen, kan men met een contract met een variabele energiegcomponent mee genieten van deze prijsdaling conform de evolutie van de energiemarkt.

Als de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een vaste energiegcomponent in december 2017 vergeleken wordt met de prijs in december 2016, blijkt dat deze gestegen is met 6,81%. Analoog steeg de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiegcomponent met 7,53%.

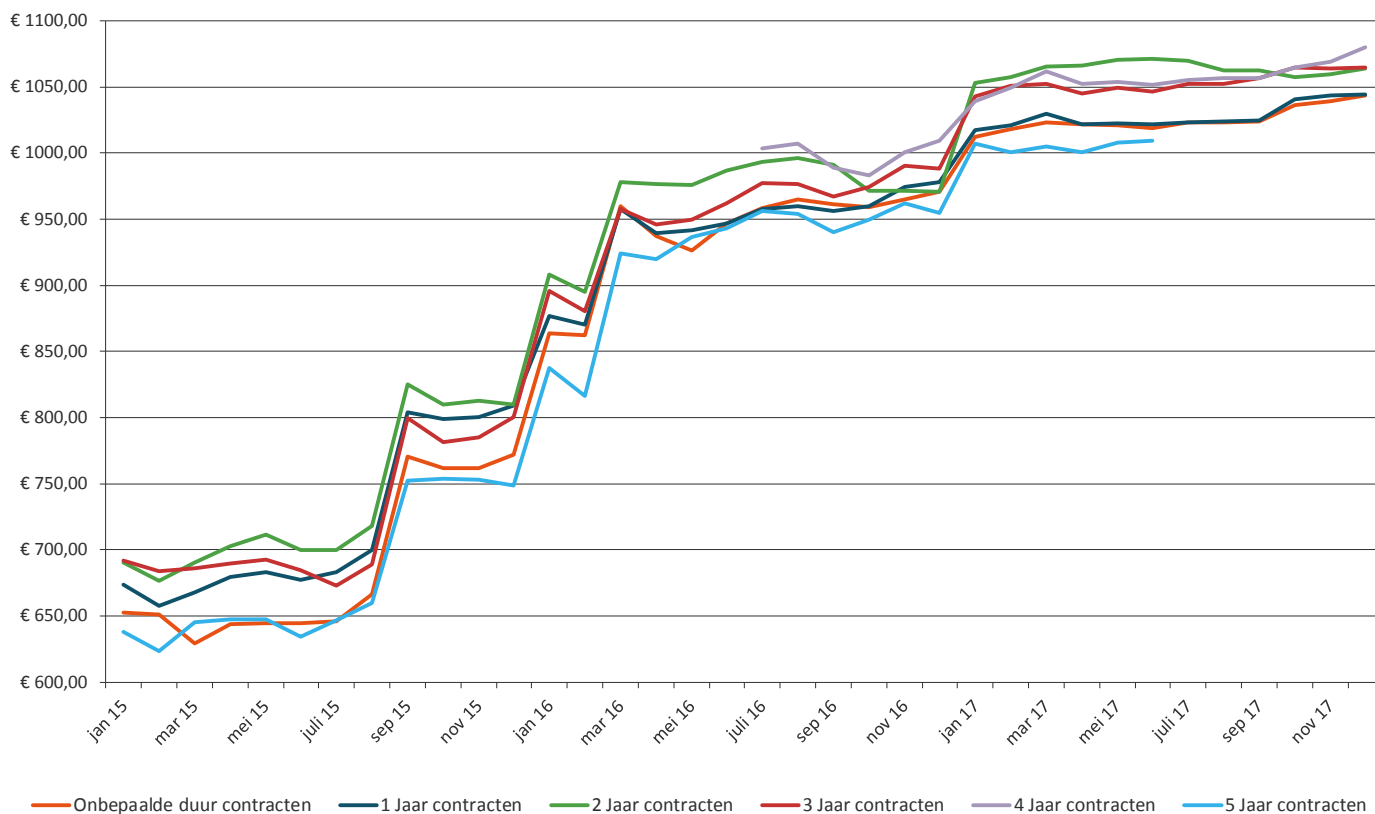

Figuur 23: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiegcomponent voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Verder wordt er ook een onderscheid gemaakt op basis van de looptijd van het contract, waarvan het resultaat getoond wordt in Figuur 24.

De gewogen gemiddelde prijzen van alle contracten volgen dezelfde tendens als in Figuur 22 en Figuur 23 en zijn tussen ongeveer 6,79% (gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 1 jaar) en 9,60% (gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 2 jaar) gestegen, waarbij december 2017 vergeleken werd met december 2016. De gewogen gemiddelde prijs van het enige aangeboden vijfjarige contract bleef het laagst tijdens de eerste 6 maanden van 2017, waarna het contract niet meer aangeboden werd. Gedurende de laatste 6 maanden van dat jaar waren de contracten van onbepaalde duur het goedkoopst. Verder werd er in 2017 ook slechts één vierjarig contract aangeboden in de markt; er moet echter voorzichtig omgesprongen worden met het trekken van conclusies rond prijscurves die bepaald worden door slechts één of enkele producten, zeker wanneer het aantal klanten klein is

en/of niet over alle distributienetgebieden verdeeld zijn. Het prijsverschil tussen de hoogste en de laagste gewogen gemiddelde prijs bedraagt in december 2017 € 35,84 euro.

Figuur 24: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

3.1.1.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik¹⁵

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

- De energiekost, nl. de energiecomponent¹⁶, de jaarlijkse vergoeding en de kosten voor de groene stroom- en WKK-verplichtingen. Elektriciteitsleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transmissie van elektriciteit, die kunnen verschillen afhankelijk van het distributienetgebied waardoor de prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen;
- De btw.

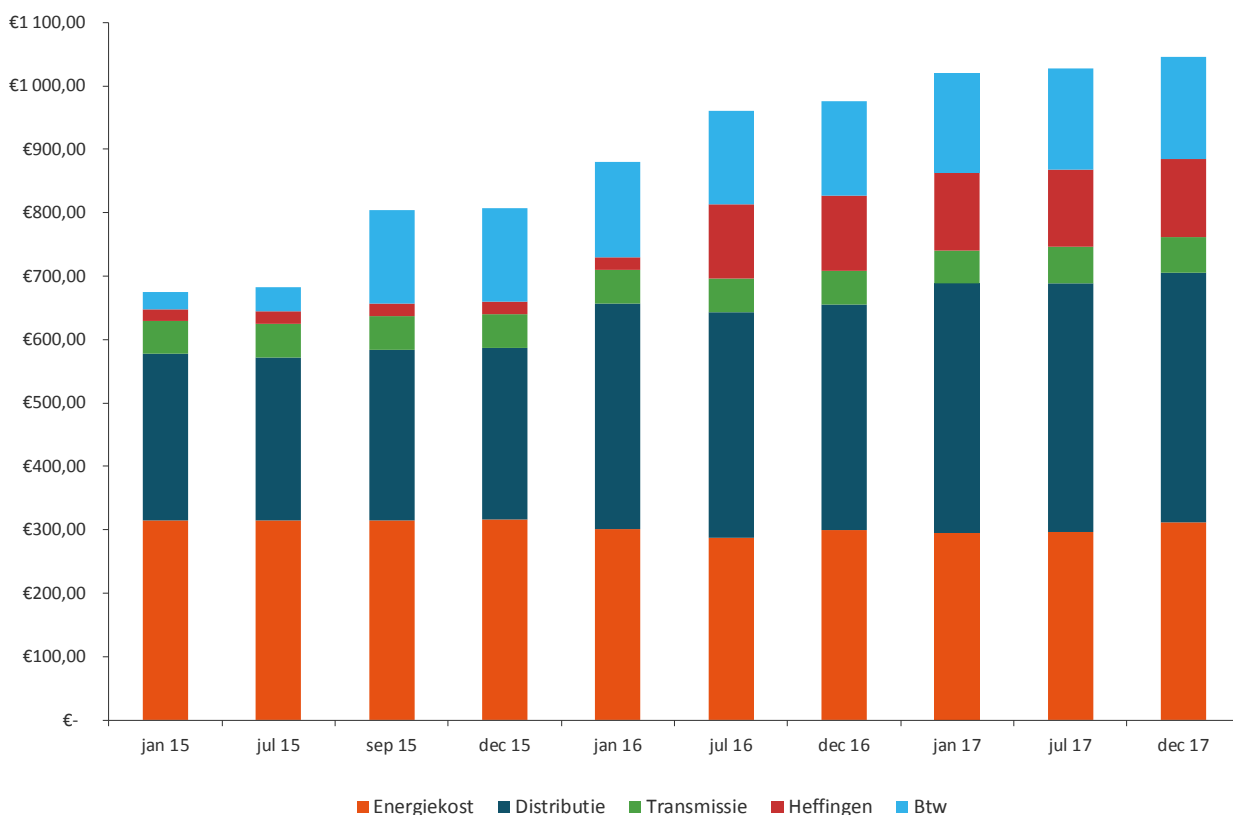
In Figuur 25 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor een gezin met een doorsnee verbruik weergegeven:

- De prijscomponenten voor de groene stroom- en WKK-verplichtingen, namelijk kosten voor groene stroom en kosten voor WKK, worden bij het prijsonderdeel 'Energiekost' gerekend;
- De gratis elektriciteit, waarvan de toekenning sinds 1 januari 2016 is afgeschaft, werd in mindering gebracht bij het prijsonderdeel 'Distributie';

¹⁵ Ook hiervoor worden de sociale maximumprijs en het elektriciteitstarief DNB (zie verder) buiten beschouwing gelaten.

¹⁶ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor de elektriciteit aan zijn leverancier betaalt.

- De federale bijdrage wordt uit de transmissienettarieven gehaald en bij het prijsonderdeel ‘Heffingen’ gezet, aangezien die prijscomponent ook op de afrekeningen bij ‘Heffingen’ gezet wordt;
- De btw wordt als apart onderdeel weergegeven.

Figuur 255: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Tabel 33 geeft van elk prijsonderdeel in december 2017 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2016 weer.

Prijsonderdeel	Aandeel (€)	Aandeel (%)	Verandering t.o.v. december 2016
Energiekost	€ 311,82	29,82%	3,93%
Distributie	€ 393,00	37,58%	10,45%
Transmissie	€ 57,33	5,48%	8,21%
Heffingen	€ 122,05	11,67%	3,98%
Btw	€ 161,47	15,44%	7,45%

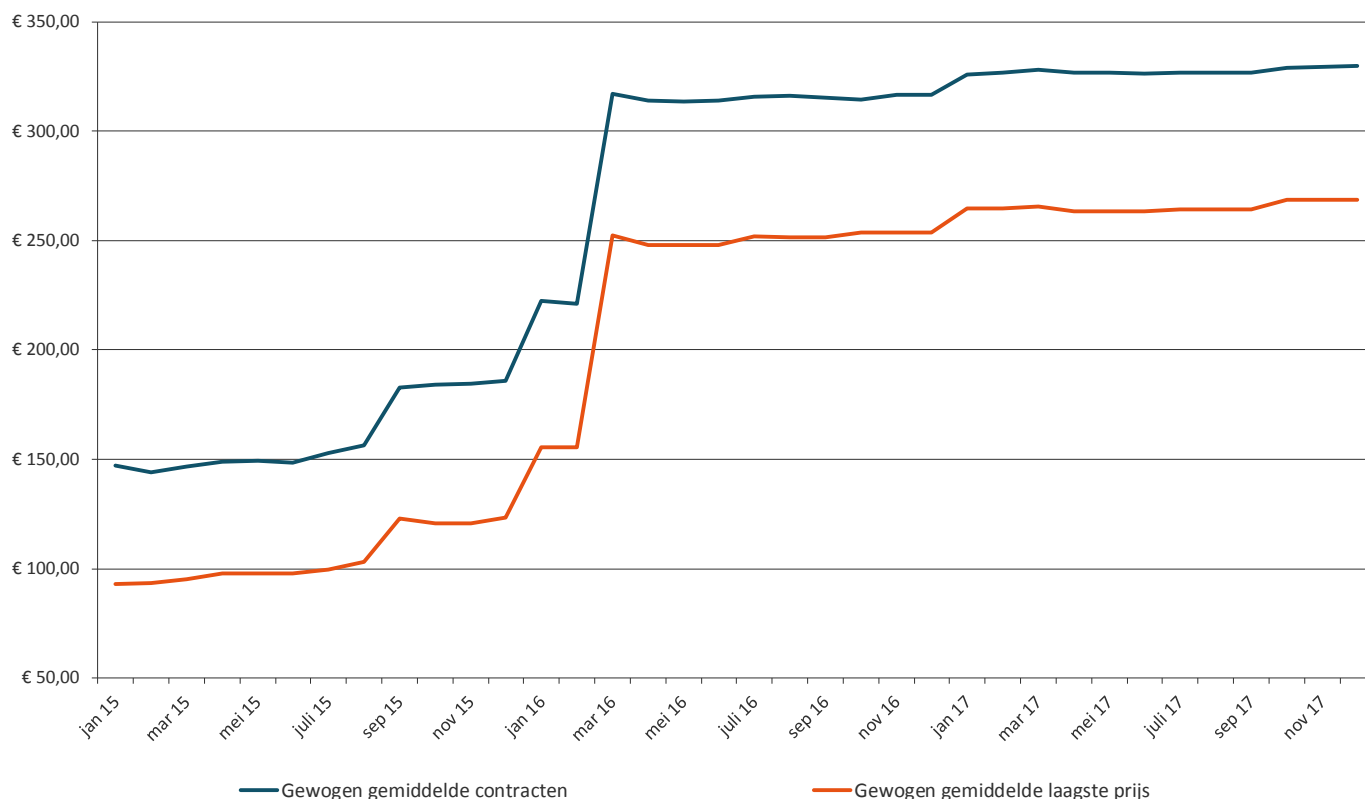
Tabel 33: Verhouding en verandering in de verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

De evolutie van het onderdeel ‘Distributie’ is te verklaren door de verhoging van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2017. De voornaamste factoren die de evolutie verklaren zijn de tariefmethodologie voor de periode 2017-2020 waarin specifiek verdeelsleutels voor de exogene kosten worden voorgeschreven enerzijds en de gedeeltelijke afbouw van de regulatoire saldi voor het jaar 2015 anderzijds. De toename van ‘Transmissie’ is toe te schrijven aan de verhoging van het gewogen gemiddelde tarief in maart 2017. De stijging van ‘Heffingen’, die zich in januari 2017 situeerde, is grotendeels te verklaren door de toename van de heffing Bijdrage Energiefonds en in mindere mate door de verhoging van de federale bijdrage.

Als we bij de berekening rekening houden met het prosumentarief¹⁷, dan bedraagt het prijsonderdeel 'Distributie' € 417,35. In Tabel 33 werd het prosumentarief buiten beschouwing gelaten. Een gezin heeft immers ofwel een decentrale productie-installatie met terugdraaiende teller waarvoor het prosumentarief betaald moet worden en moet dit tarief dan ook effectief betalen, ofwel geen decentrale productie-installatie met terugdraaiende teller en moet dit tarief dan ook niet betalen. Het is dan ook niet zinvol om met het prosumentarief rekening te houden in de berekening van de gewogen gemiddelde prijs voor een gezin in Vlaanderen¹⁸.

3.1.1.3. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik

A. Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik

Figuur 266: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis)

In Figuur 26 wordt de prijsevolutie van elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik weergegeven.

In december 2017 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten voor een referentieverbruik van 600 kWh/jaar gestegen ten opzichte van een jaar voordien met 4,24% tot € 329,91. De gewogen gemiddelde laagste prijs nam toe met 5,98% over dezelfde periode tot een prijs van € 268,72. In december 2017 bedroeg het verschil tussen beide prijsniveaus € 61,19.

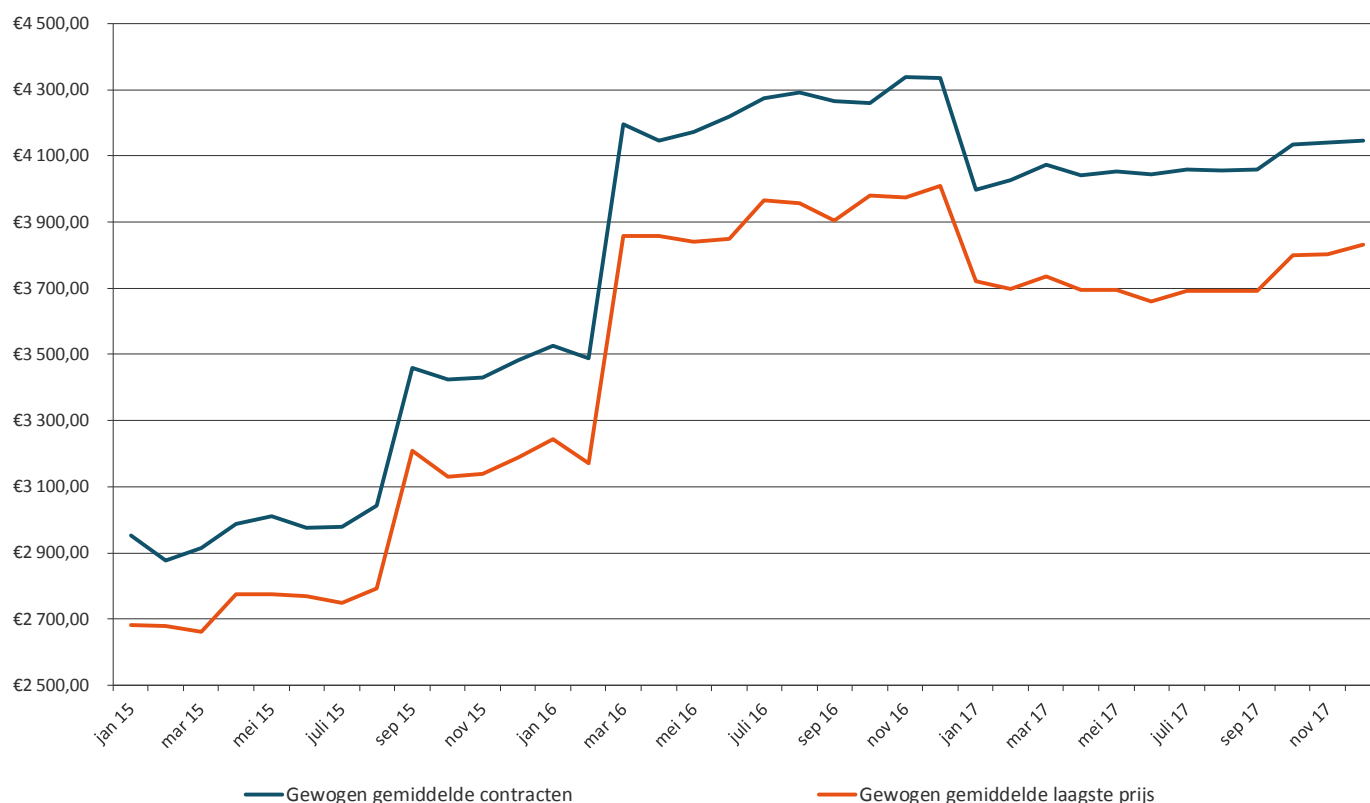
¹⁷ Sinds juli 2015 betalen de afnemers met een decentrale productie-installatie (bv. zonnepanelen) met een terugdraaiende teller het prosumentarief zodat ze correcter bijdragen aan de financiering van het distributienet.

¹⁸ In de prijsgegevens die we elke maand overmaken aan de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie wordt het prosumentarief daarentegen wel opgenomen ter berekening van het maandelijkse indexcijfer.

B. Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik

In Figuur 27 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten voor de huishoudelijke afnemers met een groot elektriciteitsverbruik daalde tussen december 2016 en december 2017 met 4,39% tot € 4.144,87; de gewogen gemiddelde laagste prijs daalde eveneens, namelijk met 4,37%, tot € 3.832,63. In tegenstelling tot bij de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik en een klein verbruik stellen we een daling vast. Die is grotendeels toe te schrijven aan het optrekken van de bovengrens van de verbruikscategorie 10.000 tot en met 19.999 kWh naar 24.999 kWh op jaarbasis van de heffing Bijdrage Energiefonds waardoor het bedrag dat voor deze typeafnemer van toepassing was, aanzienlijk lager werd in januari 2017.

Op het einde van 2017 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 312,25.

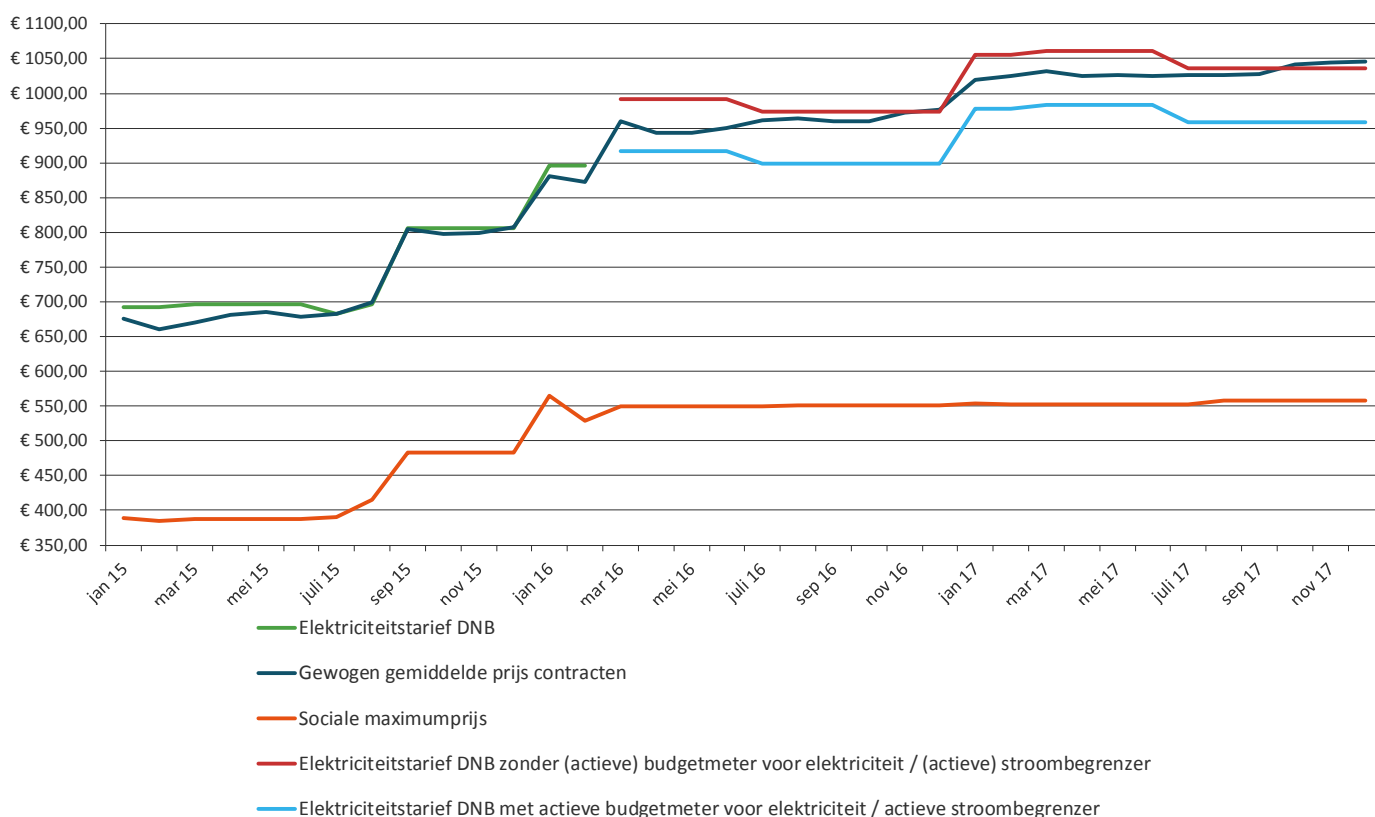
Figuur 277: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis)

3.1.2. Sociale maximumprijs en elektriciteitstarief DNB

Figuur 28 toont de evolutie van de sociale maximumprijs¹⁹ voor een gezin met een doorsnee verbruik, waarnaast het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB wordt weergegeven. Dit tarief van de distributienetbeheerders geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor belevering door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale openbare dienstverplichtingen. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de contracten, waarvoor bij de berekening de sociale maximumprijs en het elektriciteitstarief DNB buiten beschouwing gelaten worden, getoond.

¹⁹ Zie <http://www.creg.be/nl/consument/prijzen-en-tarieven/sociaal-tarief> voor de definitie en berekeningswijze.

De sociale maximumprijs voor elektriciteit steeg tussen eind 2016 en eind 2017 met 1,25% tot € 558,20. De referentieprijs steeg over diezelfde periode opvallend sterker, met 7,08% tot € 1.045,67. De sociale maximumprijs lag eind 2017 € 400,72 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs en bedroeg hier slechts 58,21% van.

Figuur 288: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektricitestarif DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Behalve in het laatste kwartaal lag in 2017 de prijscurve van het gewogen gemiddelde elektricitestarif DNB zonder (actieve) budgetmeter voor elektriciteit of (actieve) stroombegrenzer boven de curve van de referentieprijs. Het maximale verschil bedroeg € 36,32 in juni. De afnemers met een actieve budgetmeter voor elektriciteit of een actieve stroombegrenzer betalen sinds maart 2016 een verlaagd tarief Bijdrage Energiefonds²⁰. Die prijscurve lag gans 2017 onder die van de curve van de gemiddelde contracten.

3.1.3. Kleine professionele afnemers

3.1.3.1. Elektricitetsprijzen voor kleine professionele afnemers

Figuur 29 toont de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele elektriciteitsafnemers. In 2017 nemen we dezelfde trends waar als bij de huishoudelijke afnemers.

Wijzigingen in de prijsonderdelen (zie verder) nettarieven, heffingen en kosten voor groene stroom en kosten voor WKK nemen we op in de totale kostprijzen op jaarbasis in de V-test® zodra hun impact duidelijk is. In de zomer van

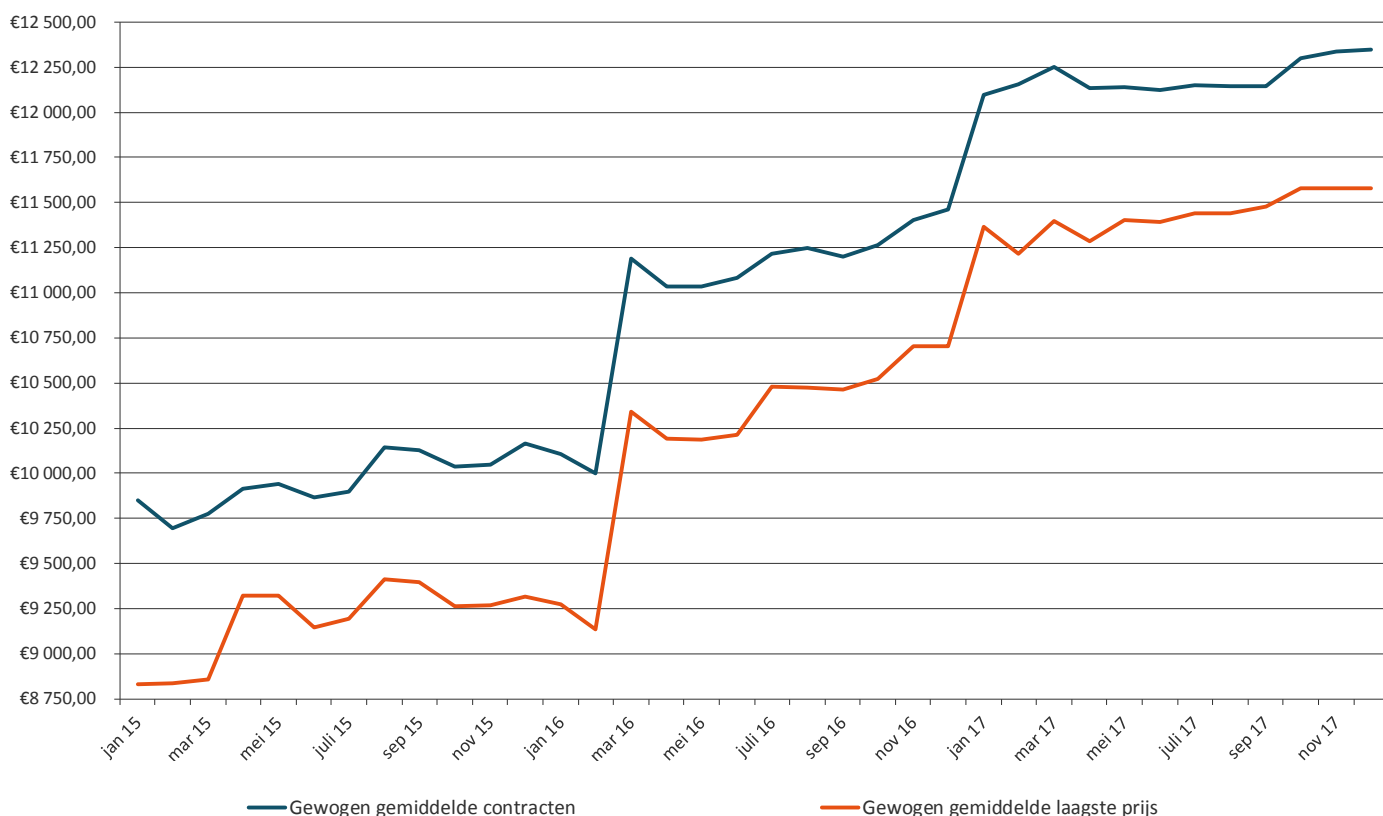
²⁰ Hetzelfde geldt voor de afnemers die beleverd worden op basis van de sociale maximumprijs.

2017 wisten we dat als de Bijdrage Energiefonds²¹ in 2018 nog zou bestaan, ze aangepast zou worden. We hadden echter nog geen zicht op de mogelijke structuur en aldus evenmin op de hoogte ervan in 2018. Vanaf september 2017 verlaagden we daarom proportioneel het bedrag van die heffing waarmee gerekend werd in de totale kostprijs op jaarbasis in de V-test®. Voor de prijsberekening in de V-test® gaan we er, waar relevant, van uit dat de levering in de loop van de tweede maand volgend op de maand van contractafsluiting start. Aldus rekenden we in september met 2/12^{den}, in oktober met 1/12de en in november en december met 0/12^{den} van het bedrag van die heffing in 2017.

In de analyse van de elektriciteitsprijzen hieronder zijn de gewogen gemiddelde prijzen berekend op basis van de volledige jaarbedragen in 2017 van die heffing. Dit houdt in dat we – zoals in voetnoot x toegelicht – voor de periode september – december 2017 werken op basis van prijsgegevens die afwijken van de gegevens zoals ze in de V-test® stonden.

Tussen december 2016 en december 2017 stegen beide in de figuur weergegeven prijscurven: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten nam toe met 7,75% tot € 12.347,08 en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 8,18% tot € 11.577,64. Hier is het eveneens mogelijk om een sterkere daling van de gewogen gemiddelde laagste prijs in vergelijking met de daling van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten te interpreteren als toegenomen concurrentie onder invloed van prijsbrekers.

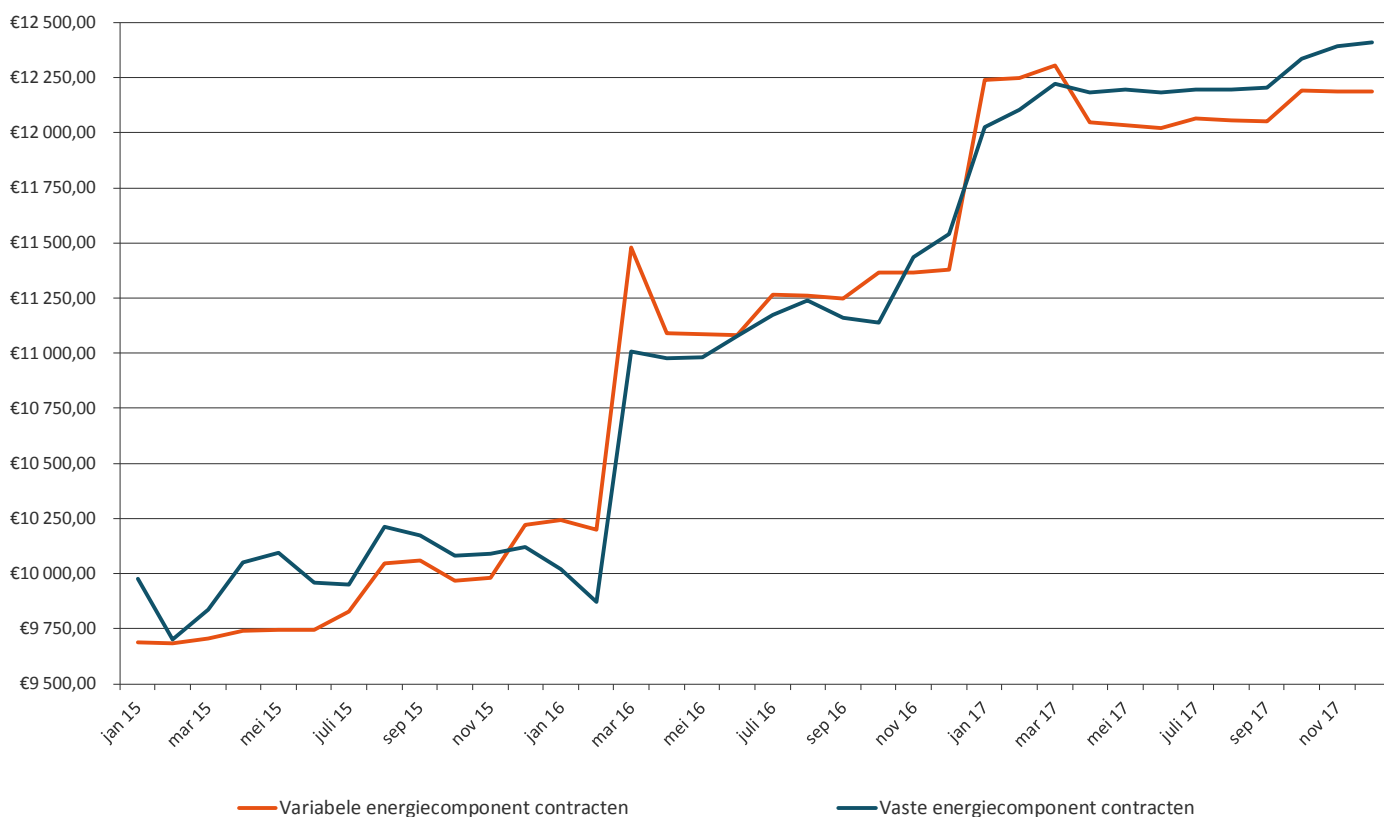
Eind 2017 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 769,45, een jaar eerder bedroeg dit verschil € 756,33.

Figuur 29: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

²¹ Zie <https://belastingen.vlaanderen.be/energieheffing>.

Ook voor professionele elektriciteitsafnemers werden de gewogen gemiddelde prijzen berekend waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen contracten met een vaste of een variabele²² energiecomponent, weergegeven in Figuur 30.

Figuur 290: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiecomponent voor kleine professionele afnemers

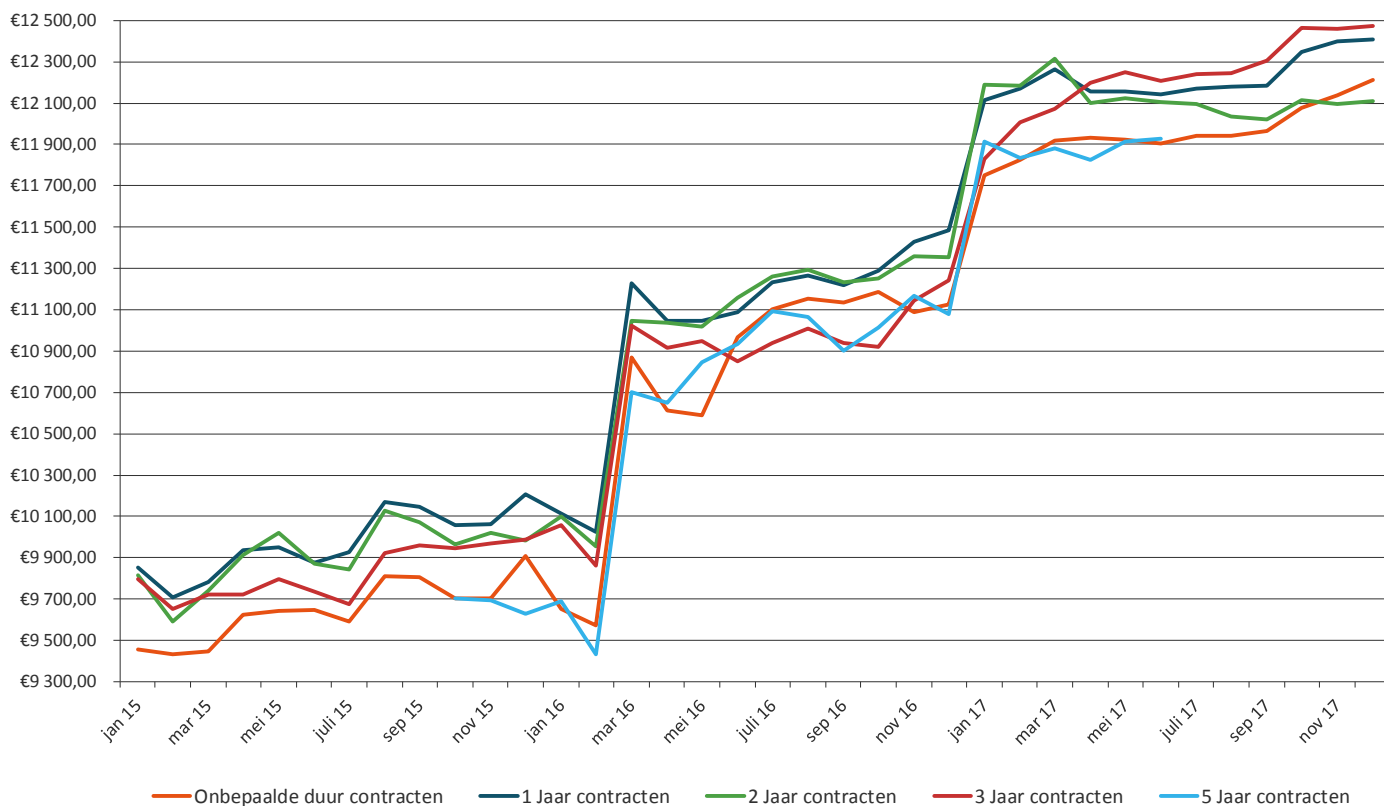
Met uitzondering van januari tot en met maart lag de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een vaste energiecomponent in 2017 boven die van de contracten met een variabele energiecomponent. Er van uitgaande dat de leveranciers van contracten met een vaste energiecomponent een risicopremie opnemen in de prijszetting van die contracten, sluit die vaststelling aan bij de verwachting. Eind 2017 bedroeg het prijsverschil tussen beide curven € 225,55 voor kleine professionele afnemers, trouwens het grootste verschil in 2017. Beide gewogen gemiddelde prijzen stegen in december 2017 tegenover een jaar voordien: die van de contracten met een variabele energiecomponent met 7,09% en die van de contracten met een vaste energiecomponent met 7,53%.

In Figuur 31, waarin een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het contract, wordt duidelijk dat in 2016 tot en met mei en ook tijdens het laatste kwartaal, de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de éénjarige contracten steeds boven de andere curves lag. In de tussenliggende periode was de gewogen gemiddelde prijs van de tweejarige contracten het hoogst. In 2017 zet deze trend zich voort tijdens het eerste kwartaal: de gewogen gemiddelde prijs van de tweejarige contracten is het hoogst. Voor de overige maanden zijn de driejarige contracten het duurst. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur is gedurende 7 maanden het laagst; de overige maanden zijn dit de contracten van vijf jaar (maart tot en met mei, slecht bepaald door één product aangeboden in de markt) en de tweejarige contracten (november en december). Opmerkelijk is de

²² Sinds januari 2014 wordt in de V-test® voor de contracten met een variabele energiecomponent naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening gehouden met forwardnoteringen conform Bijlage B van het Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf.

prijsevolutie van de contracten van twee jaar: daar waar het begin 2017 het hoogst is, is het eind 2017 het laagst. Het prijsverschil tussen de hoogste en de laagste prijscurve bedraagt in december 2017 € 361,52 voor kleine professionele afnemers, wat lager is dan in december 2016 (€ 406,58).

Figuur 31: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

3.1.3.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan hun kleine professionele elektriciteitsafnemers wordt aangerekend, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

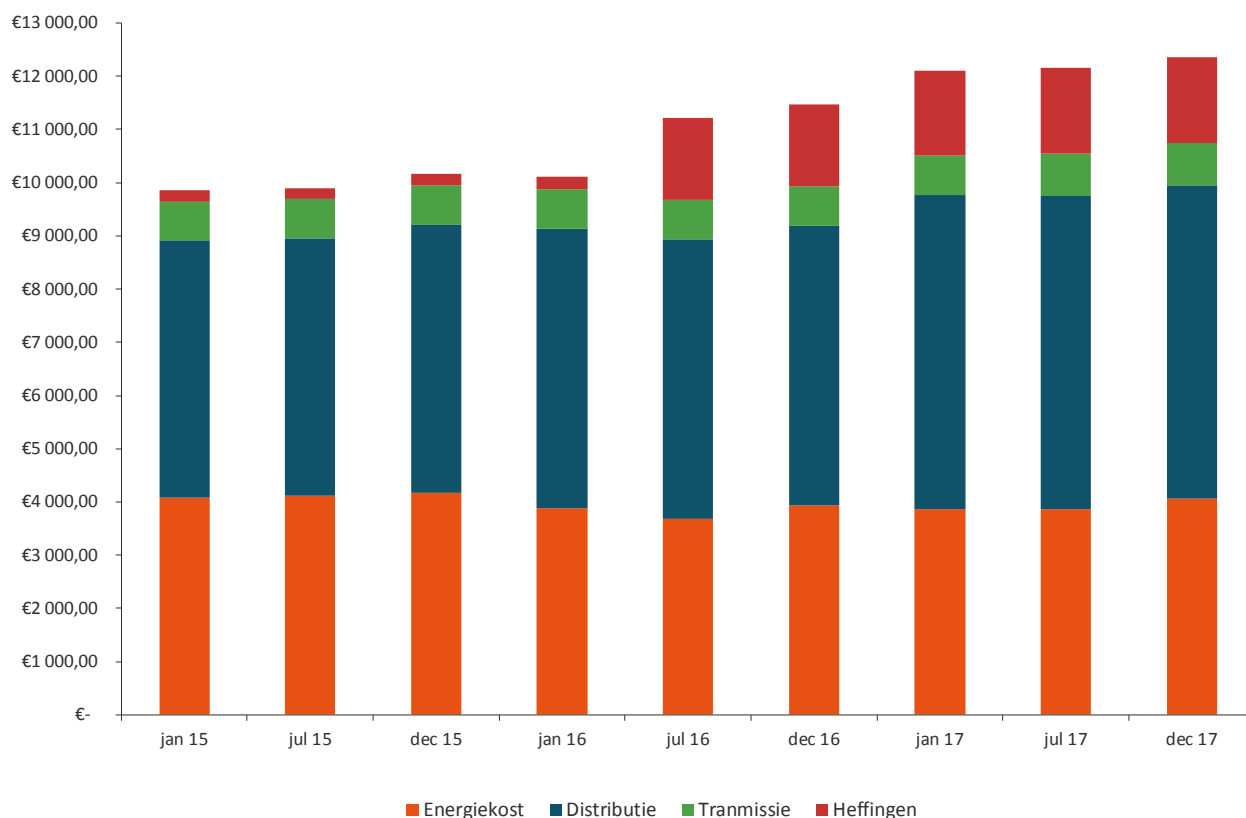
- De energiekost, nl. de energiecomponent²³, de jaarlijkse vergoeding en de kosten voor de groene stroom- en WKK-verplichtingen. Elektriciteitsleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transmissie van elektriciteit, die kunnen verschillen afhankelijk van het distributienetgebied waardoor de prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen.

In Figuur 32 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor kleine professionele afnemers weergegeven:

- De prijscomponenten die in verband staan met de kosten voor het voldoen aan het jaarlijkse quotum voor de groene stroom- en WKK-verplichtingen, namelijk kosten voor groene stroom en kosten voor WKK, worden bij het prijsonderdeel 'Energiekost' gerekend;
- De federale bijdrage wordt uit de transmissienettarieven gehaald en bij het prijsonderdeel 'Heffingen' gezet, aangezien die prijscomponent ook op de afrekeningen bij 'Heffingen' gezet wordt.

²³ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor de elektriciteit aan zijn leverancier betaalt.

De samenstelling bestaat dus uit dezelfde prijsonderdelen als de kostprijs die de huishoudelijke elektriciteitsafnemers betalen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

Figuur 32: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

Tabel 34 geeft van elk prijsonderdeel in december 2017 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2016 weer.

Prijsonderdeel	Aandeel (€)	Aandeel (%)	Verandering t.o.v. december 2016
Energiekost	€ 4 058,64	32,87%	3,19%
Distributie	€ 5 889,92	47,70%	12,22%
Transmissie	€ 803,33	6,51%	8,20%
Heffingen	€ 1 595,20	12,92%	3,95%

Tabel 34: Verhouding en verandering in de verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De stijging van 'Distributie' is toe te schrijven aan de verhoging van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2017. De voornaamste factoren die die evolutie verklaren zijn de tariefmethodologie voor de periode 2017-2020 waarin specifiek verdeelsleutels voor de exogene kosten worden voorgeschreven enerzijds en de gedeeltelijke afbouw van de regulatoire saldi voor het jaar 2015 anderzijds. In maart 2017 steeg het gewogen gemiddelde transmissienettarief. De stijging van 'Heffingen', die zich in januari 2017 situeerde, is grotendeels te verklaren door de toename van de heffing Bijdrage Energiefonds en in mindere mate door de verhoging van de federale bijdrage.

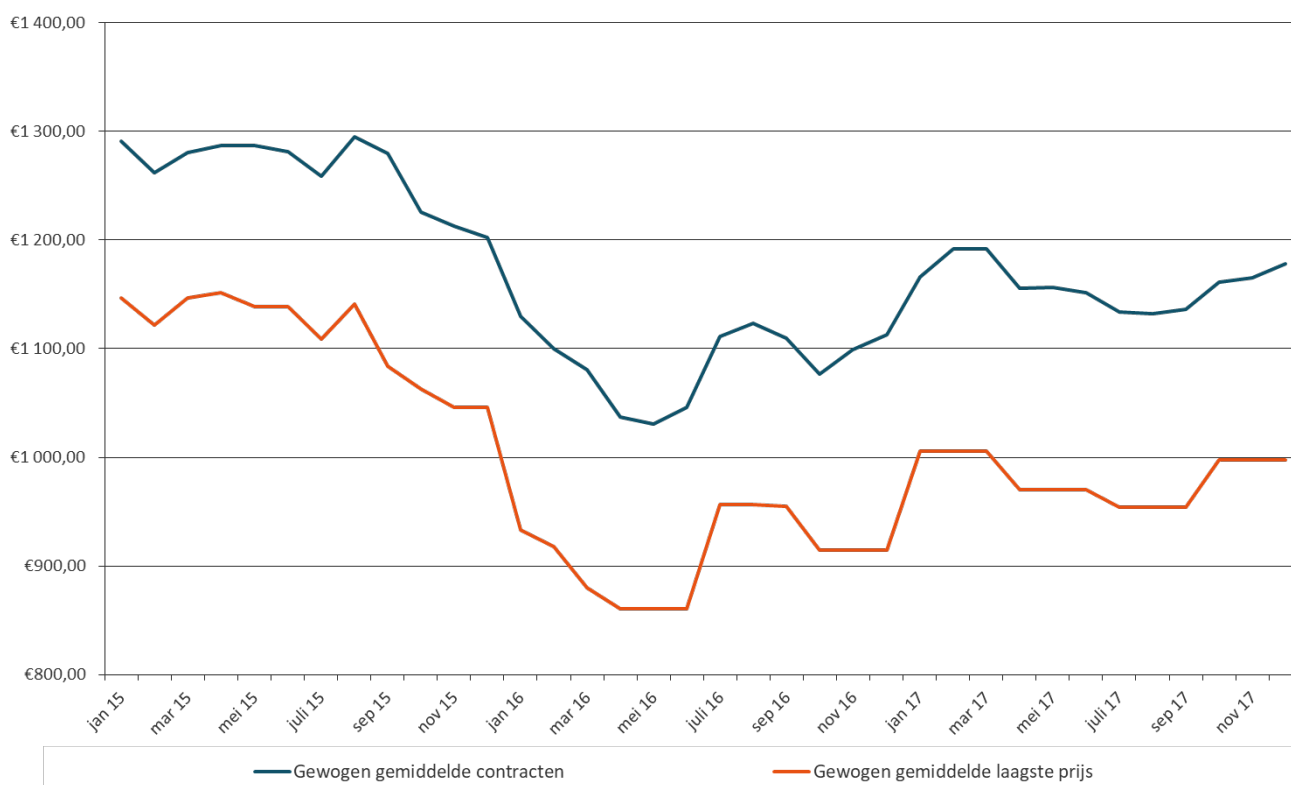
3.2. Evolutie van de aardgasprijzen

3.2.1. Huishoudelijke afnemers

3.2.1.1. Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

In Figuur 33 wordt de evolutie tot en met december 2017 weergegeven van de volgende prijsniveaus voor huishoudelijke aardgasafnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik²⁴: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs. Voor de berekening van beide prijzen laten we de sociale maximumprijs en het aardgastarief DNB²⁵ (zie verder) buiten beschouwing.

In december 2017 bedroeg de gewogen gemiddelde prijs van de contracten € 1.178,42, wat 5,88% meer is dan in december van het jaar voorheen. Eind 2017 was de gewogen gemiddelde laagste prijs € 997,91 en steeg hiermee met 9,06% tot opzichte van december 2016. Het verschil tussen beide prijsniveaus bedroeg eind 2017 € 180,51, waar het eind 2016 nog € 198,02 bedroeg.

Figuur 303: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

Naast de gewogen gemiddelde prijzen zoals voorgesteld in bovenstaande figuur worden ook de gewogen gemiddelde prijzen weergegeven waarbij onderscheid wordt gemaakt op basis van het karakter van de energiecomponent, zijnde vast of variabel²⁶. Het resultaat wordt getoond in Figuur 34.

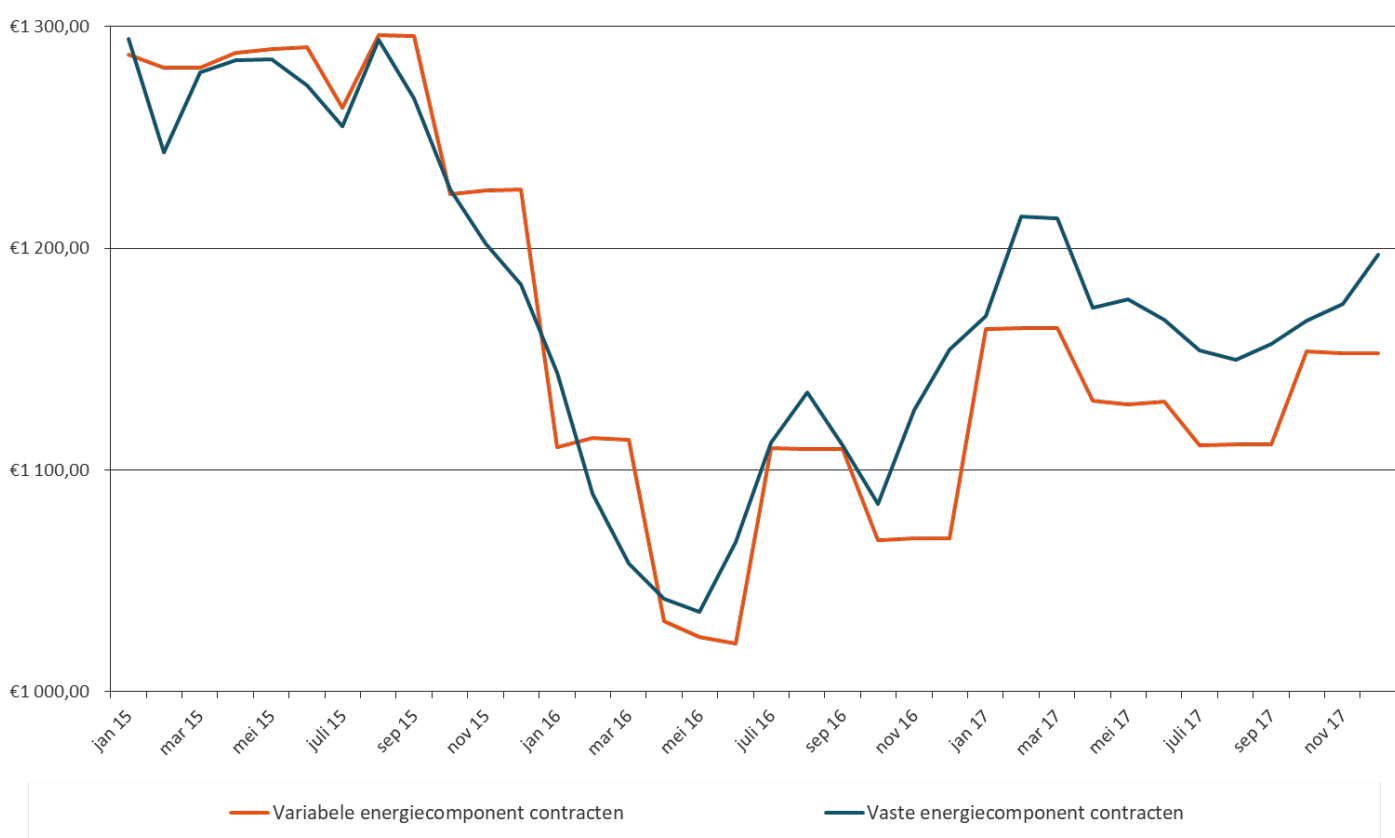
²⁴ We zijn er ons van bewust dat dit een typeprofiel is, waardoor het eigenlijke aardgasverbruik van een gezin dat verwarmt met aardgas in realiteit sterk hiervan kan afwijken.

²⁵ Distributienetbeheerder.

²⁶ Merk ook hier op dat sinds januari 2014 in de V-test® voor de contracten met een variabele energiecomponent naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening gehouden wordt met de forwardnoteringen conform Bijlage B van het Charter voor goede

Men kan zien dat in 2017 de contracten met een vaste energiegcomponent een hogere prijs hadden, in december bedroeg het verschil tussen beide € 44,53. Er van uitgaande dat de leveranciers van contracten met een vaste energiegcomponent een risicopremie opnemen in de prijszetting van die contracten, sluit die vaststelling aan bij de verwachting. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiegcomponent en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een vaste energiegcomponent nemen tussen december 2016 en december 2017 toe met respectievelijk 7,81% tot € 1.152,60 en 3,71% tot € 1.197,13.

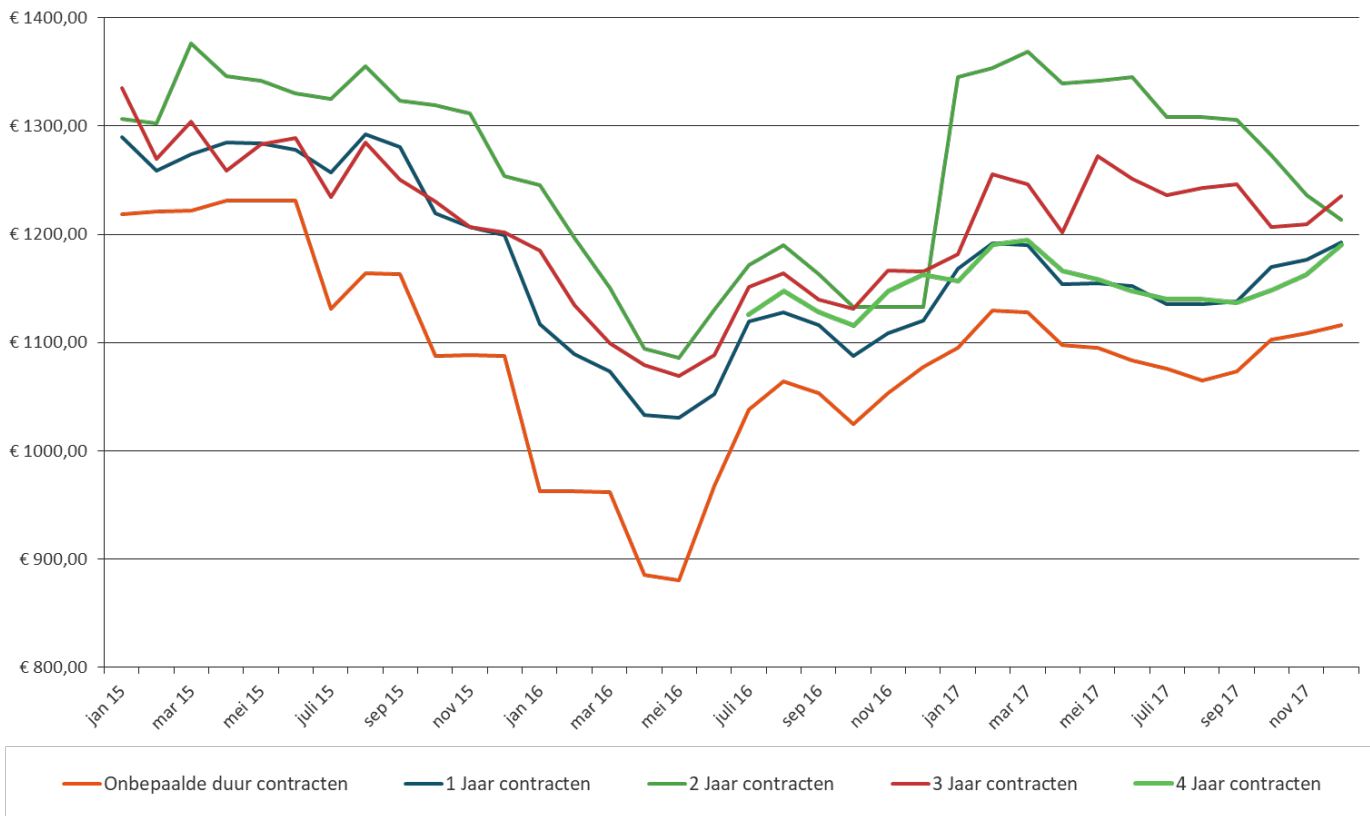
Of het kiezen voor een contract met een vaste dan wel variabele energiegcomponent het voordeligste is, valt niet eenduidig vast te stellen daar het afhankelijk is van verscheidene factoren. Klanten kunnen wel een inschatting proberen te maken van de evolutie van de markt: als de aardgasprijzen stijgen, kan een contract met een vaste energiegcomponent een vorm van indekking zijn tegen prijsstijgingen. Andersom als de prijzen dalen, kan men met een contract met een variabele energiegcomponent mee genieten van deze prijsdaling conform de evolutie van de energiemarkt. Klanten daarentegen met sterke risico-avers gedrag, kunnen met een vaste energiegcomponent niet voor verrassingen komen te staan.

Figuur 314: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiegcomponent voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Verder werden ook de gewogen gemiddelde prijzen berekend en getoond, hierbij een onderscheid makend op basis van de looptijd van het contract.

praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf.

Figuur 325: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Figuur 35 toont aan dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met onbepaalde duur het hele jaar het laagste prijsniveau vormde (in december 2017 € 1.116,14). De prijzen van alle getoonde contracten uitgezonderd de prijscurve van de tweejarige contracten stegen in juni 2016 sinds lange tijd en deze trend zette zich voort doorheen het jaar 2017. Concreet steeg de kostprijs met 3,59% voor de contracten van onbepaalde duur, 6,42% voor éénjarige contracten, 7,15% voor tweejarige contracten, 5,92% voor driejarige contracten en 2,39% voor het enige aangeboden contract met een looptijd van vier jaar.

3.2.1.2. Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kost die door de leveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend voor aardgas, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

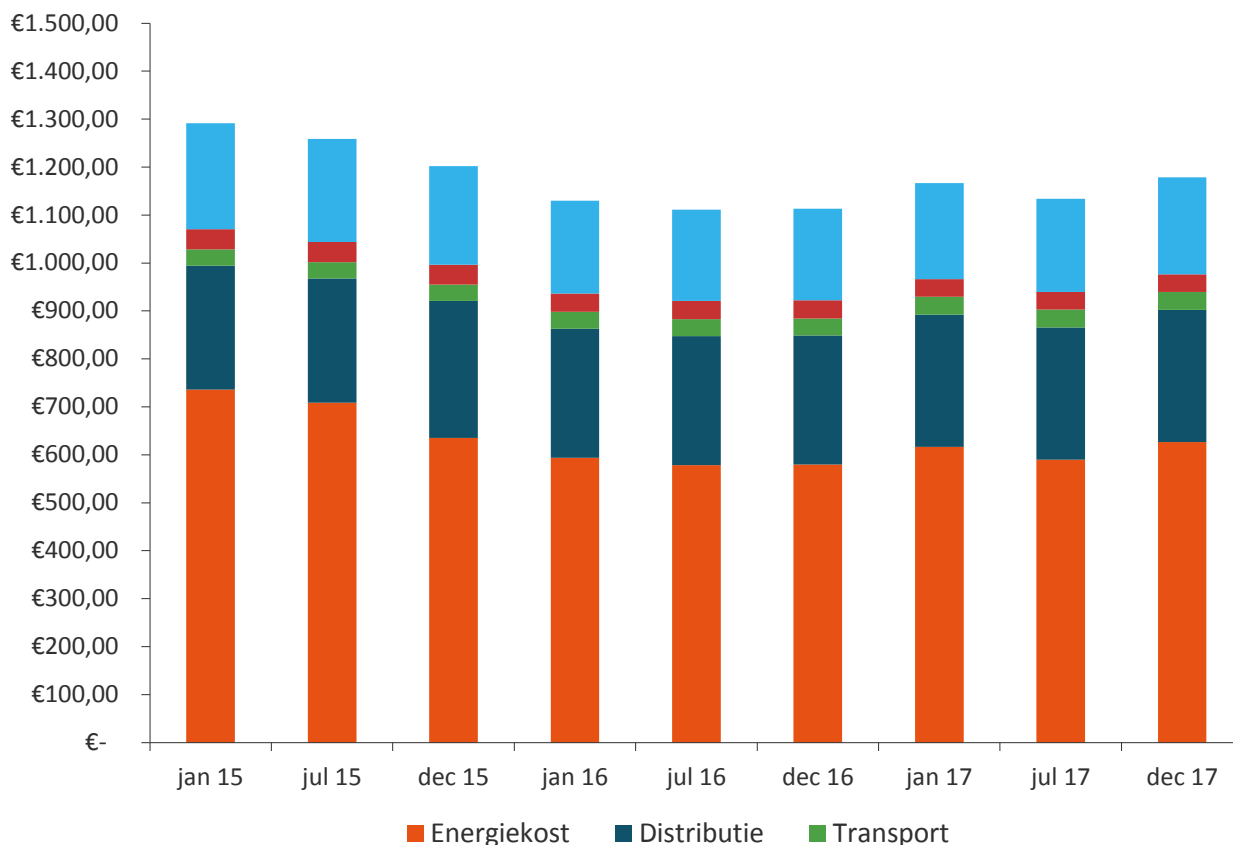
- De energiekost, nl. de energiecomponent²⁷ en de jaarlijkse vergoeding. Aardgasleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transport van aardgas, die kunnen verschillen afhankelijk van het Vlaamse distributienetgebied waardoor de prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen.

In Figuur 36 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor een gezin met een doorsnee verbruik dat verwarmt met aardgas weergegeven. Tot en met september 2015 omvatte de voor de V-test® gerapporteerde energiecomponent ook het transporttarief, dat verschillend was per aardgasleverancier. Op basis van een schatting van de Commissie

²⁷ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor het aardgas aan zijn leverancier betaalt.

voor de Regulator van Elektriciteit en Gas (CREG, federale energieregulator) werd het prijsonderdeel 'Transport' in de onderstaande figuur en tekst als een afzonderlijk prijsonderdeel weergegeven. Sinds oktober 2015 moeten de leveranciers het transporttarief als een aparte component rapporteren. Hiermee wilde de CREG de transparantie verhogen. De meeste partijen rapporteren het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief. Het is dit bedrag dat wordt gehanteerd in deze oefening voor de periode vanaf oktober 2015.

Sinds 1 april 2014 maakt de toeslag voor beschermde klanten deel uit van de federale bijdrage voor aardgas. Net zoals bij elektriciteit is sindsdien de federale bijdrage voor aardgas niet langer onderworpen aan de btw. Op de inning ervan is sinds die datum ook cascadering (doorrekening van Fluxys naar de bevrachters naar de aardgasleveranciers naar de eindafnemers) van toepassing.

Figuur 36: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik die verwarmen met aardgas

Tabel 35 geeft van elk prijsonderdeel in december 2017 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2016 weer.

Tabel 185: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Prijsonderdeel	Aandeel	Procentueel aandeel	Verandering t.o.v. december 2016
Energiekost	€ 626,51	53,17%	8,02%
Distributie	€ 275,92	23,41%	2,57%
Transport	€ 37,22	3,16%	5,26%
Heffingen	€ 36,58	3,10%	-3,93%
Btw	€ 202,20	17,16%	6,09%

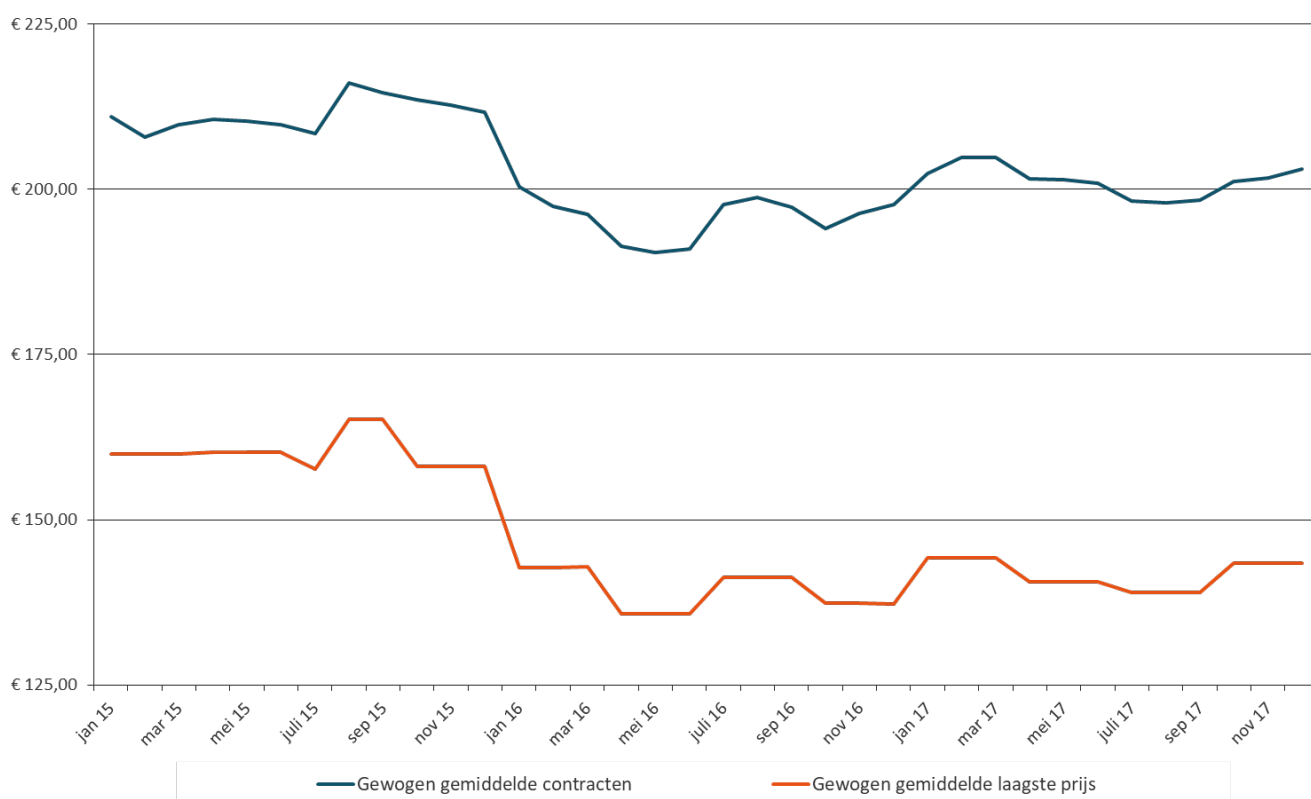
De evolutie van het onderdeel 'Distributie' is te verklaren door de toename van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2017. Op hetzelfde moment steeg het transporttarief en daalde het prijs onderdeel 'Heffingen' door de verlaging van de federale bijdrage.

Verder kan nog opgemerkt worden dat de respectievelijke stijging en daling van de prijs onderdelen 'Transport' en 'Heffingen' hetzelfde is voor zowel huishoudelijke als kleine professionele afnemers. Het transporttarief (bedrag exclusief btw) is namelijk hetzelfde voor gezinnen en kleine professionele afnemers en verschilt niet per distributienetbeheerder, in tegenstelling tot de distributienettarieven. Er wordt hier dan ook geen weging op toegepast. Hetzelfde geldt voor de heffingen.

3.2.1.3. Prijzen voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een laag verbruik en die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

A. Huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik

De gewogen gemiddelde prijs van deze contracten steeg in december 2017 t.o.v. het voorgaande jaar licht met 2,67% (zie Figuur 37). Het gewogen gemiddelde laagste prijspeil steeg over diezelfde periode met 4,50%. In december 2017 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (€ 203,01) en de gewogen gemiddelde laagste prijs (€ 143,42) € 59,59 voor dit type afnemer. Het prijsverschil is in 2017 quasi gelijk gebleven.

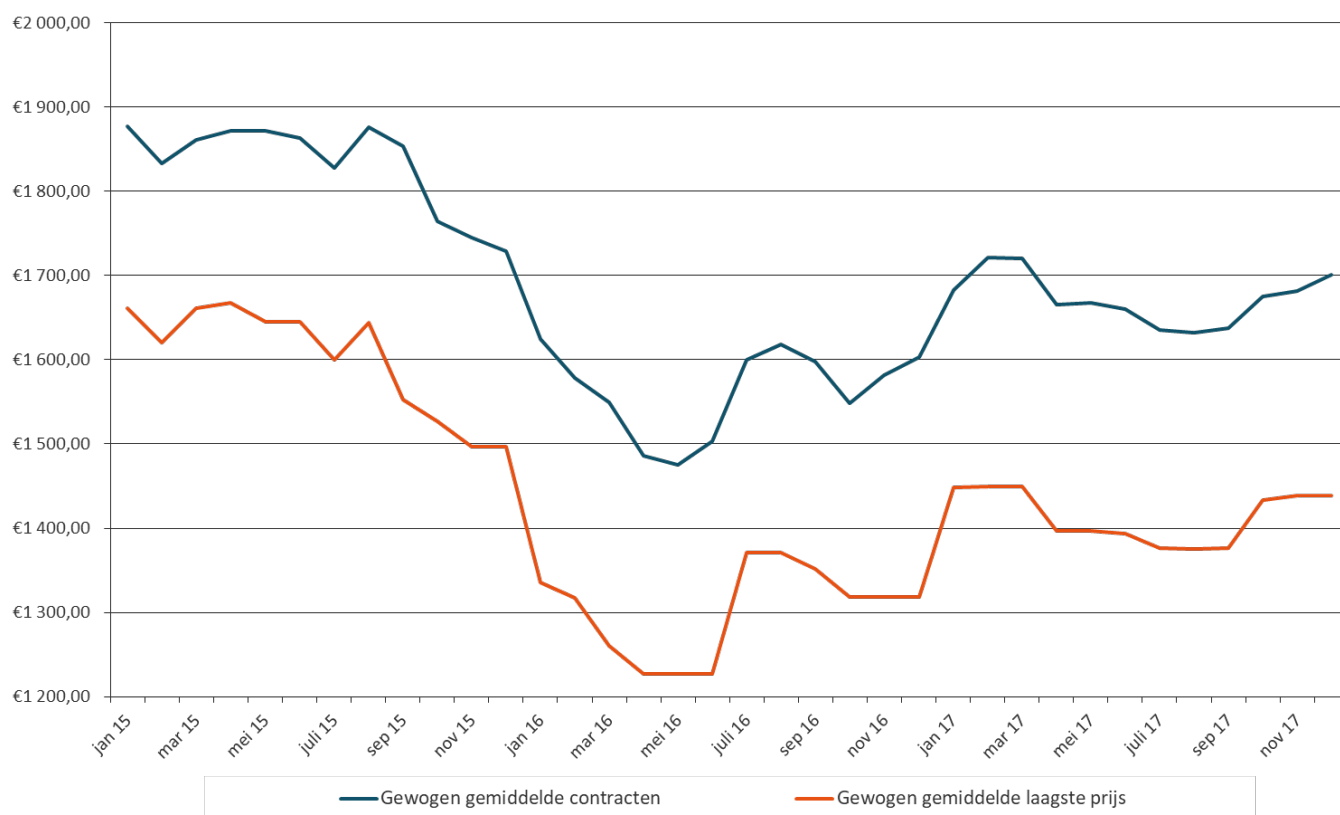

Figuur 37: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)

B. Huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

De categorie van huishoudelijke aardgasafnemers met een groot verbruik wordt weergegeven in Figuur 38. De gewogen gemiddelde prijs van deze contracten steeg tussen december 2016 en december 2017 met 6,14% en de gewogen gemiddelde laagste prijs zelfs met 9,14%.

In december 2017 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (€ 1.701,13) en de gewogen gemiddelde laagste prijs (€ 1.438,65) € 262,48.

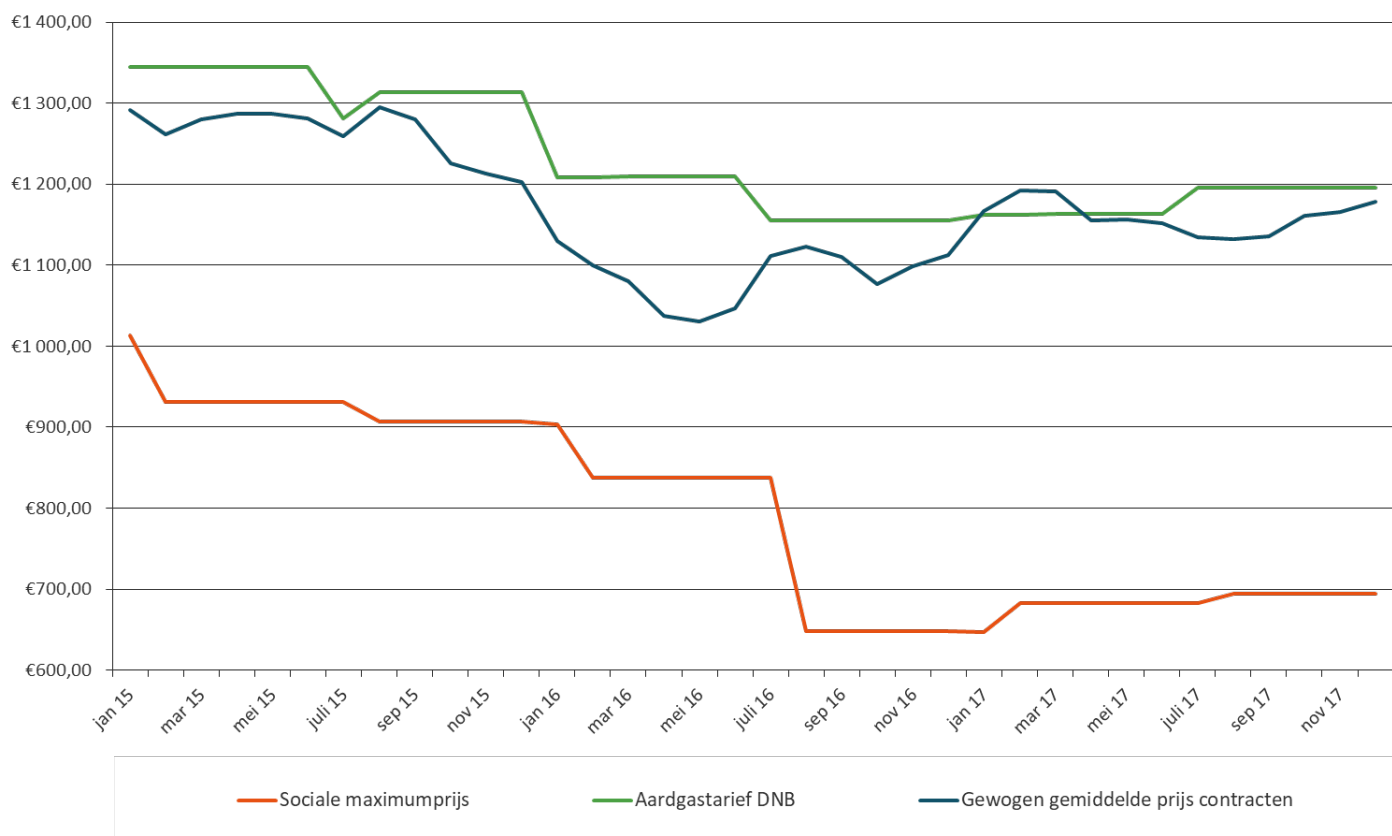

Figuur 338: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)

3.2.2. Sociale maximumprijs en aardgastarief DNB

In Figuur 39 wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas weergegeven voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. Verder wordt ook het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB weergegeven. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen er niet voor kiezen om beleverd te worden door hun distributienetbeheerder, de levering gebeurt in het kader van de sociale openbare dienstverplichtingen. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de contracten, waarvoor bij de berekening de sociale maximumprijs en het aardgastarief DNB buiten beschouwing worden gelaten, getoond.

Figuur 39: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De sociale maximumprijs steeg tussen eind 2016 en eind 2017 met 7,12% tot € 694,89. De sociale maximumprijs was eind 2017 € 303,03 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs, een stijging met € 36,73 vergeleken met het jaar voordien (€ 266,30).

Het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB (in december 2017 € 1.195,68) lag van april tot en met december boven de referentieprijs; in december bedroeg het prijsverschil slechts € 17,26 in vergelijking met € 42,60 in 2016 en € 111,69 in 2015.

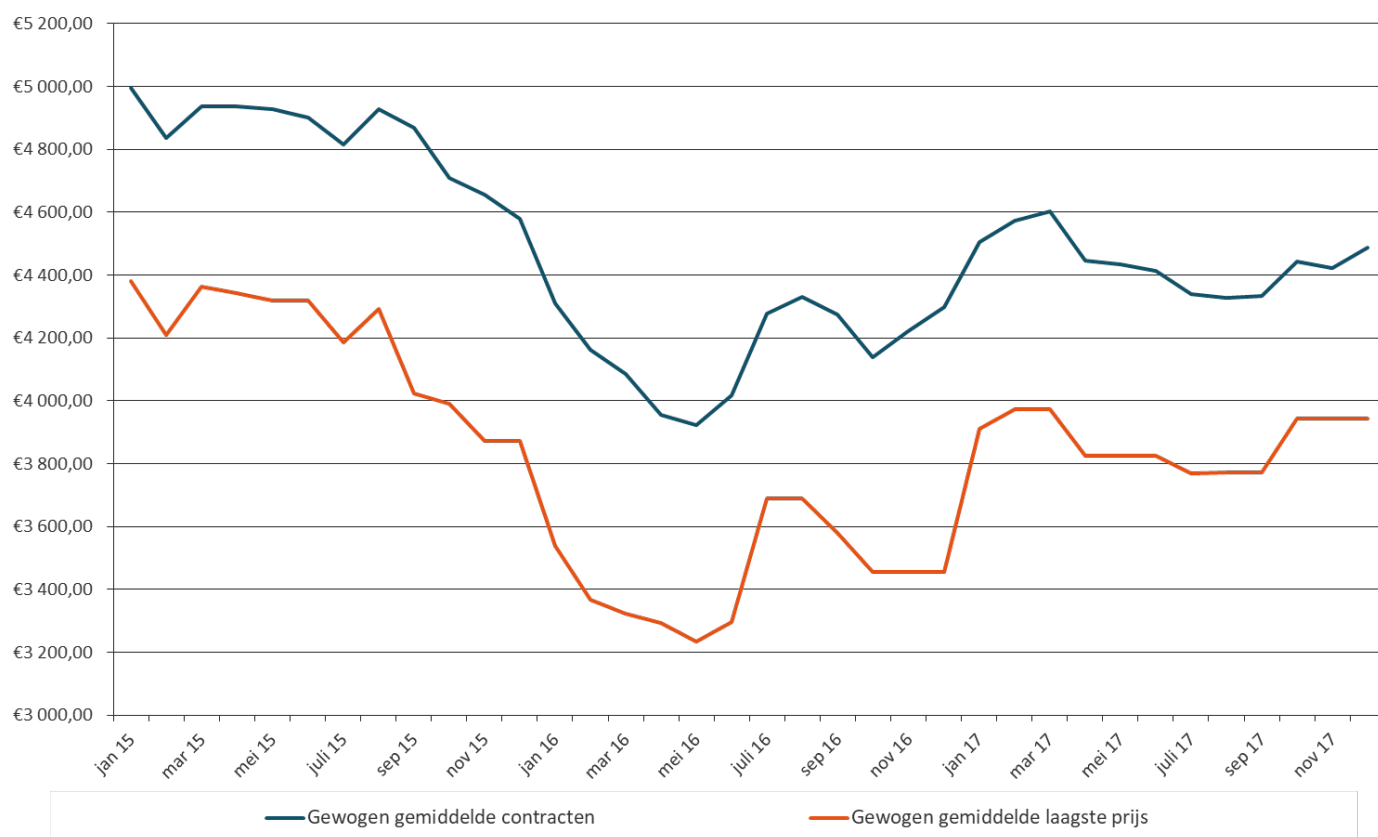
Voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik bedroeg de sociale maximumprijs eind 2017 € 69,49 per jaar. Het prijsverschil tussen de referentieprijs en de sociale maximumprijs bedroeg € 133,52, dat tussen de gewogen gemiddelde laagste prijs en de sociale maximumprijs € 73,93. Het aardgastarief DNB (€ 163,19) lag lager dan de referentieprijs van € 203,01.

Eind 2017 betaalden huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik die genieten van de sociale maximumprijs € 1.042,33 per jaar. Die prijs ligt € 658,80 onder de referentieprijs en € 396,32 onder de gewogen gemiddelde laagste prijs. Het aardgastarief DNB (€ 1.749,46) ligt in december 2017 € 48,33 boven de referentieprijs van € 1.701,13.

3.2.3. Kleine professionele afnemers

3.2.3.1. Aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers

Figuur 40 gaat dieper in op de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele aardgasafnemers.

Figuur 34: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele aardgasafnemers met een verbruik van 116.280 kWh (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)

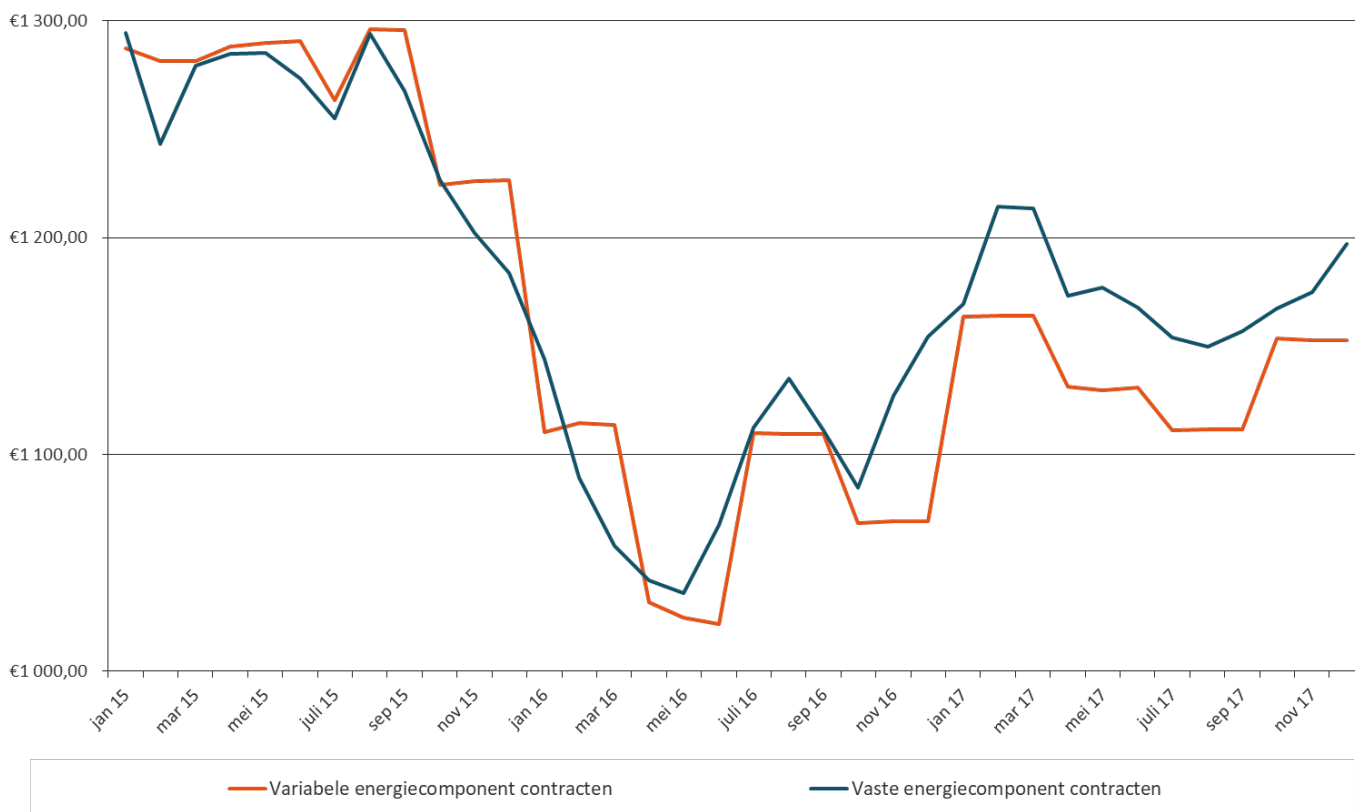
Tussen december 2016 en december 2017 stegen de in de figuur opgenomen prijsniveaus: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 4,41% tot € 4.486,64 en de gewogen gemiddelde laagste prijs steeg sterker met 14,13% tot € 3.944,48. In december 2015 was het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs nog € 704,52, één jaar later bedroeg dit al € 840,91. In december 2017 daalde dit echter weer tot € 542,16.

In Figuur 41 wordt er een onderscheid gemaakt op basis van het vaste of variabele²⁸ karakter van de energiecomponent. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiecomponent nam tussen december 2016 en december 2017 toe met 5,92%, die van de contracten met een vaste energiecomponent met 2,99%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiecomponent lag het hele jaar door steeds lager dan deze van de vaste contracten. Er van uitgaande dat de leveranciers van contracten met een

²⁸ Merk ook hier op dat sinds januari 2014 in de V-test® voor de contracten met een variabele energiecomponent naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening gehouden wordt met de forwardnoteringen conform Bijlage B van het Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf

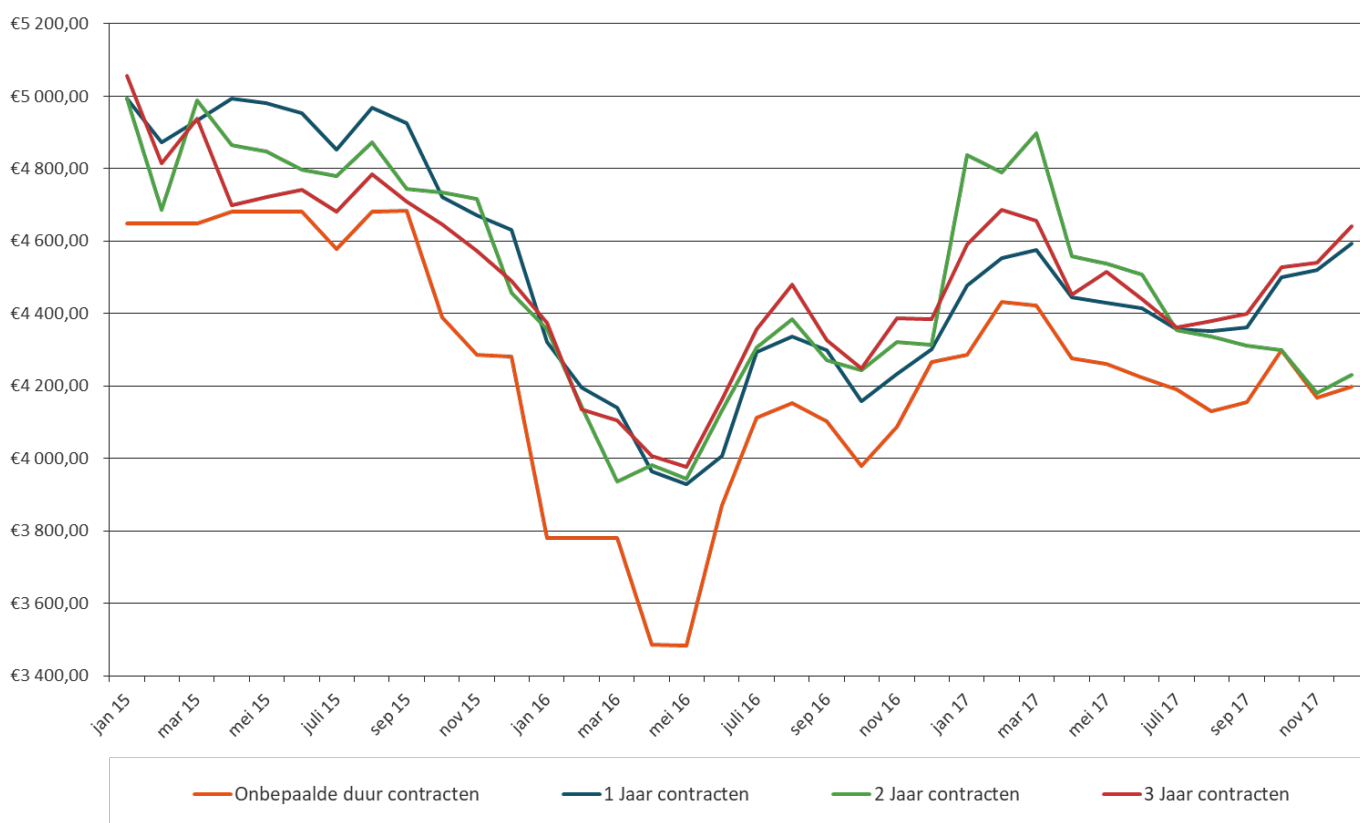
vaste energiecomponent een risicopremie opnemen in de prijszetting van die contracten, was die vaststelling te verwachten.

Eind 2017 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiecomponent € 322,49 goedkoper dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een vaste energiecomponent, waar deze in december 2016 nog € 429,02 goedkoper was.

Figuur 35: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen een vaste en variabele energiecomponent voor kleine professionele afnemers

In Figuur 42, waarin een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het contract, wordt duidelijk dat in 2017, net als in de voorbijaande jaren, het gewogen gemiddelde prijspeil van de contracten van onbepaalde duur het laagst was (december 2017: € 4.197,88). Verder daalde de jaarlijkse kostprijs van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur met 1,59% en die van de tweejarige contracten met 1,90%. Bij de eenjarige contracten werd een stijging opgetekend van 6,82% en bij de vierjarige contracten met 5,82%.

Figuur 36: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

3.2.3.2. Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan de kleine professionele aardgasafnemers wordt aangerekend, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

- De energiekost, nl. de energiegcomponent²⁹ en de jaarlijkse vergoeding. Aardgasleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transport van aardgas, die kunnen verschillen afhankelijk van het distributienetgebied waardoor de prijs die een kleine professionele afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen.

De samenstelling bestaat dus uit dezelfde prijsonderdelen als de kostprijs die de huishoudelijke aardgasafnemers betalen, uitgezonderd het prijsonderdeel van de btw.

In Figuur 43 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor kleine professionele afnemers weergegeven. Tot en met september 2015 omvatte de voor de V-test® gerapporteerde energiegcomponent ook het transporttarief, dat verschillend was per leverancier. Op basis van een schatting van de CREG werd het prijsonderdeel transport in de onderstaande figuur en tekst als een afzonderlijk prijsonderdeel weergegeven. Sinds oktober 2015 moeten de leveranciers het transporttarief als een aparte component rapporteren. De CREG wilde hiermee de transparantie verhogen. De meeste partijen rapporteren het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief. Het is dit bedrag dat wordt gehanteerd in deze oefening voor de periode vanaf 2015.

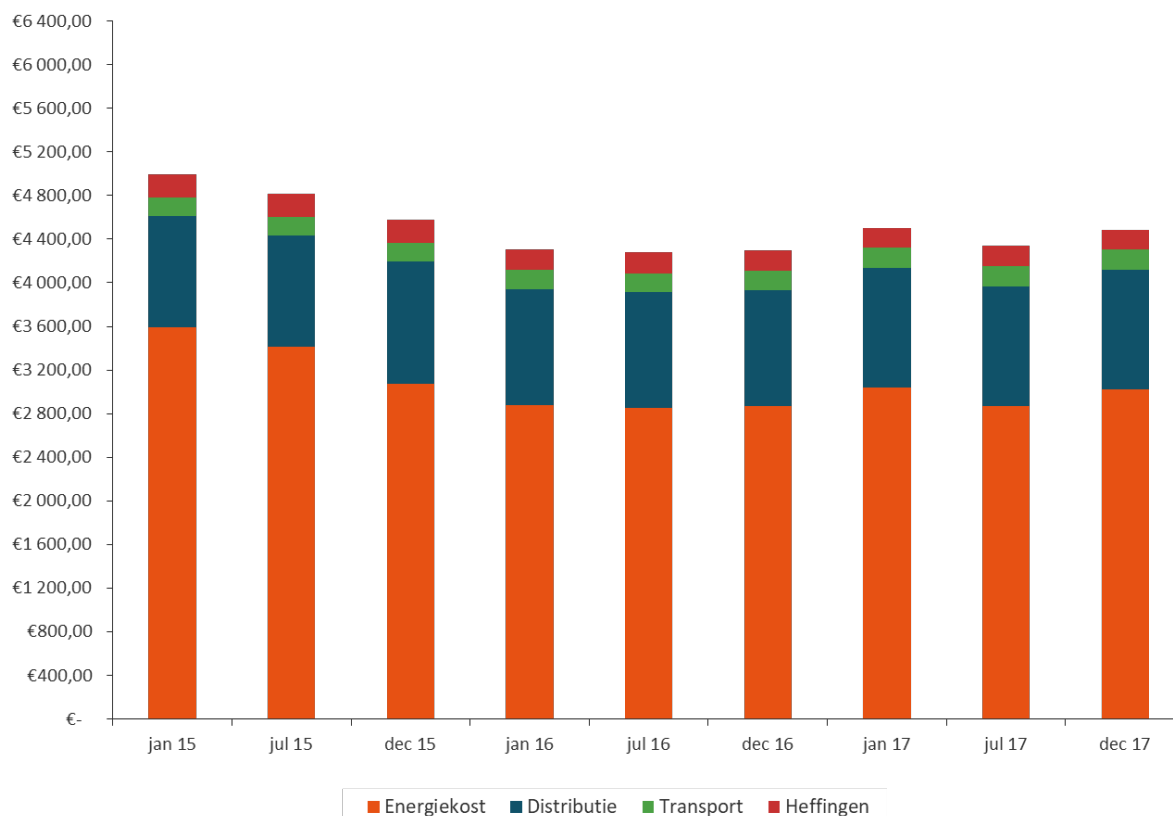
²⁹ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor het aardgas aan zijn leverancier betaalt.

Sinds 1 april 2014 maakt de toeslag voor beschermde klanten deel uit van de federale bijdrage voor aardgas. Net zoals bij elektriciteit is sindsdien geen btw meer verschuldigd op de federale bijdrage. Op de inning hiervan is sinds die datum ook cascadering (doorrekening van vervoernetbeheerder Fluxys naar de bevrachters naar de aardgasleveranciers naar de eindafnemers) van toepassing.

Onderstaande tabel geeft van elk prijsonderdeel in december 2017 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2016 weer.

Tabel 36: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

Prijsonderdeel	Aandeel	Procentueel aandeel	Verandering t.o.v. december 2016
Energiekost	€ 3.020,89	67,33%	5,36%
Distributie	€ 1.096,85	24,45%	3,22%
Transport	€ 186,05	4,15%	5,26%
Heffingen	€ 182,85	4,08%	-3,93%

Figuur 37: Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

In figuur 43 wordt duidelijk dat de belangrijkste waarneming eind 2017 ten opzichte van een jaar eerder is dat alle prijsonderdelen stijgen, met uitzondering van 'Heffingen', dat gedaald is. De toename van 'Distributie' is te verklaren door de stijging van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2017. Op hetzelfde moment steeg het transporttarief. 'Heffingen' nam af door een verlaging van de federale bijdrage in januari 2017.

Verder kan nog opgemerkt worden dat de respectievelijke stijging en daling van de prijsonderdelen 'Transport' en 'Heffingen' hetzelfde is voor zowel huishoudelijke als kleine professionele afnemers. Het transporttarief (dit is het bedrag excl. btw) is namelijk hetzelfde voor gezinnen en kleine professionele afnemers en verschilt niet per

distributienetbeheerder, in tegenstelling tot de distributienettarieven. Er wordt hier dan ook geen weging op toegepast. Hetzelfde geldt voor de heffingen.

4. Conclusies

MARKTONTWIKKELINGEN

Het aantal elektriciteits- en aardgasklanten dat in 2017 van energieleverancier veranderde, bereikte een zeer hoog niveau met respectievelijk 19,81% en 22,01%.

- De motor bij uitstek achter deze marktdynamiek zijn de kleine bedrijven, waarvan de activiteit nog altijd hoger lag dan die van de gezinnen;
- Het aantal actieve elektriciteitsleveranciers (meer dan 50 toegangspunten beleverd) daalde met 30 licht t.o.v. 2016, het aantal actieve aardgasleveranciers steeg van 23 naar 25;
- De concentratie-indices (HHI- en C3-indices) tonen uniform voor alle deelmarkten in 2017 opnieuw een algemene verbetering op het vlak van de marktconcentratie – en dus van de concurrentie – in de elektriciteits- en aardgasmarkt.

Maar, de marktdynamiek weegt op de leveringsbedrijven, dit uit zich bijvoorbeeld in fusies, overnames, en consolidaties die plaatsvinden. Nieuwe spelers komen op het terrein:

- Technologie (analysetools voor energiegebruik, vergelijkingswebsites/home automation/...);
- Tussenpersonen (makelaars, groepsaankopen, adviesbureaus).

De context van de elektriciteits- en aardgasmarkten wijzigt ook onder invloed van andere factoren:

- Hernieuwbare energie drukt marktprijs elektriciteit gedurende zonnige/winderige dagen;
- Het bedrijfsmodel van veel energieleveranciers is bezig te verschuiven van energie leveren naar het leveren van diensten.

PRIJSEVOLUTIE ELEKTRICITEIT

De gewogen gemiddelde prijs van de elektriciteitscontracten bevond zich in december 2017 ten opzichte van een jaar voordien op volgend niveau:

- Gezin met een doorsnee verbruik: +7,08%
- Gezin met een klein verbruik: +4,24%
- Gezin met een groot verbruik: -4,39%
- Kleine professionele afnemer: +7,75%

De gewogen gemiddelde laagste prijs lag eind 2017 voor de huishoudelijke afnemers met een doorsnee of klein verbruik en voor de kleine professionele afnemers hoger dan het voorgaande jaar. De procentuele stijgingen zijn respectievelijk 9,24%, 5,98% en 8,18%. Die voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik daalde over diezelfde periode met 4,37%

Er vond één schok plaats in de prijsevolutie van elektriciteit in 2017, namelijk in januari 2017: deze was grotendeels toe te schrijven aan de stijging van het gewogen distributienettarief en in mindere mate aan de stijging van het bedrag dat aan heffingen betaald wordt.

Het besparingspotentieel, het verschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs, is tussen december 2016 en december 2017 gedaald voor alle beschouwde huishoudelijke afnemers. Een gezin met een doorsnee verbruik kon eind 2017 gemiddeld bijna € 86,75 besparen door te kiezen voor het goedkoopste contract. Een kleine professionele afnemer met een doorsnee elektriciteitsverbruik kon in december 2017 wel meer besparen door over te stappen naar het goedkoopste product dan een jaar eerder. In december 2017 bedroeg zijn besparingspotentieel € 769,45.

Voor zowel gezinnen als kleine professionele afnemers was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiecomponent in 2017 vanaf april lager dan de gewogen gemiddelde prijs van contracten met een vaste energiecomponent.

Het prijsonderdeel 'Energiekost' bepaalt ruwweg één derde van de elektriciteitsfactuur (29,82% bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik en 32,87% bij kleine professionele afnemers).

PRIJSEVOLUTIE AARDGAS

De gewogen gemiddelde prijs van de aardgascontracten was in december 2017 voor alle afnemers hoger dan in december 2016:

- Gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik: 5,88%;
- Gezin dat niet verwarmt met aardgas met een klein verbruik: 2,67%;
- Gezin dat verwarmt met aardgas met een groot verbruik: 6,14%;
- Kleine professionele afnemer: 4,41%.

De gewogen gemiddelde laagste prijs was eind 2017 voor alle afnemers hoger dan een jaar eerder: 9,06% voor gezinnen die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik, 4,50% bij een klein verbruik en 9,14% bij een groot verbruik en 14,13% voor kleine professionele afnemers.

Een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik kon eind 2017 gemiddeld ongeveer € 181 besparen door te kiezen voor het goedkoopste aardgascontract; voor kleine professionele afnemers bedroeg het besparingspotentieel toen ongeveer € 542, daar waar dit een jaar eerder ongeveer € 841 bedroeg.

Voor zowel gezinnen als kleine professionele afnemers was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een variabele energiecomponent gans 2017 lager dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een vaste energiecomponent.

Het prijsonderdeel 'Energiekost' is verantwoordelijk voor 53,17% van de aardgasfactuur voor gezinnen en 67,33% bij kleine professionele afnemers.

5. Bijlagen

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

5.1. Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 2000$
- geconcentreerde markt: $HHI \geq 2000$

Economisten stellen dat een HHI onder de 2000 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

De **C3-index** geeft aan hoeveel procent de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel gezamenlijk binnen één relevante markt innemen. Deze index is minder genuanceerd dan de HHI-index, omdat hij de onderlinge verschillen tussen de grootste leveranciers buiten beschouwing laat. Twee heel verschillende marktsituaties kunnen leiden tot eenzelfde waarde voor de C-index.

Voorbeeld:

Markt A: $73 \% + 1 \% + 1 \% = 75 \%$

Markt B: $25 \% + 25 \% + 25 \% = 75 \%$

Hoewel markt A veel geconcentreerder is dan markt B, blijkt dat niet uit de berekende C3-index.

5.2. Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 3 en Bijlage 4). We gebruiken de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energiekost, nettarieven en heffingen).

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de V-test³⁰ betekent dat in de prijzen geen rekening gehouden wordt met commerciële kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe:

Eenzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier en zijn contract(en) bij huishoudelijke respectievelijk kleine professionele afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers en hun contracten onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die representatief is voor de prijs die de gezinnen en de kleine professionele in Vlaanderen betalen. Bij de berekeningen wordt alle relevante informatie verwerkt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één contract.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de distributienetgebieden: $(145 * 0,25 + 168 * 0,75) / (0,25 + 0,75) = 162,25$

Gratis elektriciteit verrekend (tot eind 2015)

Voor de berekening van de gewogen gemiddelde elektriciteitsprijzen van de verschillende leveranciers voor huishoudelijke afnemers houden we tot eind 2015 rekening met de gratis hoeveelheid elektriciteit waarop elk gezin in Vlaanderen recht had. Op 1 januari 2016 werd de toekenning van de gratis elektriciteit afgeschaft.

Deze hoeveelheid werd verrekend als een vermindering op de berekende prijzen. Het in mindering te brengen bedrag werd berekend door het aantal gratis kWh te vermenigvuldigen met de eenheidsprijs. Voor 2015 bedroeg die 20,16 eurocent/kWh inclusief btw (6%). Omdat de gratis elektriciteit afhangt van het aantal gezinsleden, maken we voor de analyse in dit rapport de volgende assumpties voor de berekening van de jaarlijkse kostprijs per typecategorie:

Categorie Da:	1 gezinslid	→	200 kWh gratis	→	korting van € 40,32 in 2015
Categorie Db:	2 gezinsleden	→	300 kWh gratis	→	korting van € 60,47 in 2015
Categorie Dc:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 80,63 in 2015

³⁰ Voor de periode september – december 2017 rekenen we in dit prijzenrapport voor de Bijdrage Energiefonds met het volledige jaarbedrag in 2017, daar waar we in de V-test rekenden met proportionele bedragen (zie tekst voor meer informatie).

Categorie Dc1:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 80,63 in 2015
Categorie Dd:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 100,79 in 2015
Categorie De:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 100,79 in 2015
Categorie De1:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 100,79 in 2015

5.3. Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

Typecategorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Da	600	0	0
Db	1.200	0	0
Dc (*)	1.600	1.900	0
Dc1	3.500	0	0
Dd	3.600	3.900	0
De	3.600	3.900	12.500
De1	7.500	0	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	
D2	4.652	Koken en warm water
D3 (*)	23.260	
D3b	34.890	Verwarming en ander gebruik

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas.

5.4. Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
la	17.500	12.500	0
lb	29.000	21.000	0

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)
----------------	------------------------------

VREG

Koning Albert II-laan 20 bus 19

1000 Brussel

vreg.be

Gratis telefoon 1700 (elke werkdag van 9-19u)

Facebook: VREG

Twitter: [@vreg_be](https://twitter.com/vreg_be)